יו"ט **שבועות** תשפ"ג לפ"ק | גליון תתתצ"ט שנה כ"ו

קול התאחדותינו

יו"ל ע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק פרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק יצ"ו

וקול השופר הול"ך וחזק מאוד

מה נאה הוא החג הקדוש ומה נהדר, כמה קדושה עילאית אצורות בו, הלא היא היום אשר מביאני המלך חדריו, אשר ידוע היא מפי ספרים וסופרים כי בכל שנה ושנה מתעורר מחדש אותה אור קדישתא אשר ירד משמי רום על בני ישראל באותה מעמד קדוש ונישא עת קרבנו ה' אל הר סיני.

וגם אלו אשר מאתנו אשר עדיין עומדים רחוק מן ההר, הרי יכולים המה להתקרב ולגשת אל ההר, כי כשנתבונן במצבן של ישראל בעת ההיא עת היו עם שפל, עלוב ומשועבד, בהיותו עייף ויגע מרוב עבודת פרך, ותב"ן לא ניתן להם להתבונן בעצמם, לב ישראל נאטם וכל מהותו אפפה חושך וצלמוות. ולפתע פתאום זרח אור ונתרחשו לו ניסים ונפלאות עת אשר שכינתא קדישא ירדה והוציאם מעבדות לחירות, ומיד ניתנה להם מצוות ספירת העומר, למען יצרפו את עצמם ויזכו את נפשם כי הנה יום גדול ונורא בא, יום קדוש.

ובהאי שעתא, צפור לא ציין, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש, חיים לא נזדעזעה, הבריות לא דברו כאילו חדלו חיים מן הארץ, וקול אלוקים מתגלגל ונשמע בכל העולמות "אנכי ה' אלוקיך ולא יהיה לך", ומני אותה שעה קיבלו עם ישראל נשמות חדשות וזכו לאותה מעלה יתירה להיקרא "ממלכת כהנים וגוי קדוש".

ובחינה זו זורח ועולה מחדש מדי שנה בשנה וכמה דדיבר בקדשו רבינו הקוה"ט זי"ע: (דברי יואל יתרו פ"ח) "הפרשיות הללו שקורין בהם מתן תורה, המה מסוגלים לתיקון הנפש ולהתקרב אצל הבורא יתברך שמו, שאותה השפעה נשארה נצחי לדורות והקריאה מעורר הזמן כידוע, ולזה ירמוז כפילות הלשון ועתה אם שמוע תשמעו בקולי, ששמיעה זו של מתן תורה יגרום לכם שמיעה לעתיד, שכל קיומינו וכח ההתגברות נגד הנסיונות הקשים, הוא רק מהשפעת אותה הקדושה שזכינו אלי' במעמד הנבחר". ולא תהא כהנת כפונדקית, אם כאשר רק הקריא"ה באמצע ימות השנה מעורר את הזמן, הרי עאכו"כ ביום זה יום מתן תורתינו, יורד ובא ההשפעות והתארות משמי מעל.

וכמה דמתאמרא משמי' דהרה"ק רבי צבי חירש מליסקא זי"ע שפעם ישב בשולחנו הטהור בחג השבועות והחסידים דיברו ביניהם על מה דאיתא בשם הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע ש"אפשר לשמוע הקולות והברקים כמו שהיה בעת מתן תורה" ואמר חסיד אחד לחבירו, כי יכול להיות כי הכוונה היא שמתאמצים במחשבה כ"כ כאילו עומדים בהר סיני, עד שאפשר להעמיד בדמיונו כאילו שומעים הקולות והברקים, הרה"ק מליסקא זי"ע בשמעו זאת, ענה ואמר: "לא ולא! קולות וברקים ממש! אני יודע שהוא כן".

ובוודאי ביום זה נזכה כולנו לבא כולם בברית יחד, נעשה ונשמע נאמר כאחד, לקבל את התורה מחדש מאבינו מלכינו אחד המיוחד.

תוכן העניינים

לקח טוב ..... א
דגש הדרים ..... ב
בשפתי צדיקים ..... ג
פרפראות לחכמה ..... ד
פינת קדרת ..... ה
נהר סמבטיון ..... ו
לשכת הסתם ..... ז
חוקים להורותם ..... ח
לזה ההילולא ..... ט
דבר בעתו ..... י
אור ישראל ..... יא
משולחן מלכים ..... יב
דברות קודש ..... יג
שטר אירוסין וכתובה ..... יד

להכנסת מודעות, מזל טוב, הנצחת שם, לעי"נ, אפשר לפנות:
להר"ר **אלטער אשר אנטשיל אילאוויטש** הי"ו
052-7648437

כל הזכויות שמורות ©

קהל יטב לב ד'סאטמאר ומוסדותיה

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ברוך הבא בשם ה'

באותות כבוד ואהבה, הננו מקדמים בברכת ברוך הבא, את פני רב האי נאון וגדול, מבצר מעוז ומגדל, נאה דורש ונאה מקיים, בהר־בצת תודה וידאת שמים, המאור הגדול לממשלת התורה, מר־ביץ תורה בעוז ובתפארה, איש האשכולות, פה מפיק מרגליות, יום ולילה יביע אומר, דמתה לתמ"ד, ענף עץ אבר"ת, נוד יופי כליל תפארת, לבית אבותיו עטרת, עומד לנס קהילתו, על ישראל הדרתו, בפי ישרים תהילתו

עם יקירו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הגאון הצדיק

רבי חיים צבי טייטלבוים

שליט"א

רב בית מ"ד עצי חיים סיגוט וויליאמסבורג יע"א

לרגל הופעתו כבוד בתוכינו

בשליחת הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לפאר לרומם את חג השבועות הבעל"ט

בקרב אנשי שלומינו קהל עדתינו פה בני ברק יצ"ו

יהא בואו לברכה, ויזכה לדומם קדן התודה והידאה אלף פעמים כבה, מתוך הדרכת הדעת חדוב שמחה, ובכל אשר יפנה ישכיל בהצל־חה, וימשיך בהרבצת התורה בר־ביה והמשכה, ועוד רבות בשנים יפאר וידומם קדן עדתו מתוך נחת ודרווחה, עד ביאת מלכא משיחא, אב"ד.

המקדימים פניו בהדרת כבוד ויקר

הנהלת הקהילה

הנהלת המוסדות

עוצם מעלת היום שכולל כל טובות וסגולות רוחניות

גודל מעלת קבלת התורה ביום חג השבועות אשר בו מגיע לכל השלימות מכל התרי"ג מצות. משל למה הדבר דומה ע"פ הנראה מחכמי הרופאים שיצוה לבשל לחולאים רוטב מכל מיני בשר אשר עולה לסך עצום, ומחמת כח השמנונית מכל מיני בשר עולה לתרופה לחזק כוחות כל הגוף. **כן נוכל להבין גודל מעלות יום חזה זמן מתן תורתינו,** כי בכל המועדים שיש בהם מצות פרטיות; מצה ולולב וכדומה אנו מברכין על כל מצוה ומצוה הברכה הראויה לה על נטילת לולב או על אכילת מצה וכדומה, וזמנו של מצוה זו איננו בזמנו של זו, וכל דבר ודבר בעתו מה טוב. **לא כן בחג הזה בקבלת התורה הנה נכללים בו כל התרי"ג מצות ביחד, טועמיה חיים זכו לא תחסר כל בה.**

תפארת שלמה

בחג השבועות כלולים קדושת כל המועדים

כל הימים טובים צריכין לחיות להם רמז בחג השבועות, שהוא זמן מתן תורה, ובתורה כלול כל הימים טובים, ואם כן בעת נתינתה מהכרח שיכלול כל הימים טובים בו. **וראש השנה** מרומז בו 'וקול שופר חזק מאוד' (שמות יט, טז) במתן תורה, ובראש השנה גם כן שופר. **וסוכות** מרומז דישיבת סוכה תחות גדפיה שכינתיה (זה"ק ח"ג קג, ב), וכן במתן תורה, [וגם אי אפשר להחזיק שבועות רק אחר ספירות ז' שבועות כמאמר בזוהר הקדוש (ח"ג צז, ב), דהכוונה הוא על ז' ימי הבנין. ועניין נטילת לולב גם כן כוונה זו]. **ופסח** גם כן כוונה אחת עם שבועות, כמבואר בדברי האריז"ל דשבועות הוא יום שמיני של פסח כמו **שמיני עצרת** מסוכות. אמנם ענין יום הכיפורים צריך לדעת האיך מרומז בו, אפס הכמינו ז"ל אמרו בגמרא (עי' ירושלמי ביכורים פ"ג ה"ג; רש"י בראשית לו, ג) בג' דמוחלין עוונותיהם ואחד מהם הוא חתן, וכיון דמוחלין לחתן וודאי מוחלין גם כן לכלה, דמאי בינייהו, תרוייהו נשואים זה לזה. וחכמינו ז"ל אמרו **'ביום חתונתו' זה מתן תורה, נמצא כיון דהיה נשואין בשבועות, ואנו הכלה, נמחל לנו עוונותינו, אם כן זהו רומז ליום הכפורים בשבועות, דביום הכפורים מוחלין עוונות גם כן.**

קדושת לוי

נעשה ונשמע הוא קבלת מסירות נפש של כל ישראל

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצתה בת קול ואמרה מי גלה רז זה לבני לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר (תהלים ק"ג, כ') גבורי כח עושי דברו והדר לשמוע בקול דברו. ביאור הענין דהנה למלאכים שייך זה, כי הלא הם אינם בעלי תאוה ורצון, על כן יכולין לקבל עול עבודתו לעשותו טרם השמיעה. כי ודאי יעשו כל אשר ישמעו אחר כך. **ואמנם איש הישראלי המקבל עליו לאמר לנפשו שחי ונעבורה בשביל אהבת הבורא. ולא יעכבנו ולא יעצרנו כל חפצי עולם הזה כולם מעבודתו יתברך.** הרי גם הוא יכול לומר נעשה קודם לנשמע. **כיון שמקבל עליו לעשות כל אשר ישמע שבגדר האדם לעשותו עד כלות נפשו ונשמתו. ועל כך אמרו אז כל ישראל נעשה ונשמע כי קבלו עול מלכות שמים עליהם באהבה בכל לבבם ונפשם ומאודם. וזאת נחת רוח גדול לפני מי שאמר והיה העולם. כי הוא מעלה זה לפניו כאילו מסרו נפשם וגופם ומאודם לעבודתו יתברך.**

באר מים חיים

מאכלי חלב לסימנא טבא שע"י התוה"ק בודאי יושפע לנו שפע פרנסה וכלכלה בלי יגיעה

איתא ברמ"א (או"ח סי' תצ"ד): **"ונוהגין לאכול מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות"** יש לדקדק אמאי מאכלי חלב ולא חלב בלבד לרמז על "דבש וחלב תחת לשונך" כפי שכתבו בזה הטעם. אמנם ידוע אשר בשעת חטא הקדמוני נתקלל האדם **בל"ט קללות,** ולכן צריך **ל"ט מלאכות** כי אין לך שום מאכל בעולם שלא יצטרך בו איזה ענין מלאכה כי אפילו דבר שגדל מעצמו, בלי שום נטיעה מ"מ צריך תלישה ואפילו ביצה שנולדה מעצמה יש בה ענין מוקצה בשבת הנוגע ג"כ באיסור מלאכה, **והיוצא מכלל כולם הוא החלב** אשר אין בו שום איסור מלאכה ומותר לכתחילה לחלוב בשבת ויו"ט לתוך מאכל [ורק כשחולב שלא לתוך מאכל יש בזה איסור מפרקן].

והנה, בשעת קבלת התורה פסקה זוהמתן, ולולא שחטאו אחריו היו נפטרים מכל הל"ט קללות. וזהו שאמרו: **"לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן"** כי המן היה ג"כ בלי שום מלאכת אדם. **ועל כן לרמז זה אוכלין מאכלי חלב דייקא "שנזכה ע"י התורה להשפיע פרנסה בלי עמל ויגיעה ללא צורך עשיית מלאכה".**

אמרי נועם

אל יתייאש מחלקו בתורה אפי' אדם שפל שבשפלים

משום כן ניתנה התורה במעמד הנבחר והנפלא הזה בתחלת צאתינו מעבודת מצרים, בעת שלא היינו כדאים לזה, **להורות כי אין מעצור, ולא יתייאש אדם מחלקו בתורה אפי' אם יהי' בשפל המדריגה מ"מ כמוהו כמו הגדול שבגדולים.**

דרשות חת"ס

כל אשר דיבר הי נעשה ונשמע. ובמסי שבת מי גילה לבני רז זה שמלאכי השרת משתמשין בו, ונל"פ לפ"ד הגמי דאף דתרי קלא לא משתמעי, מ"מ בהלל ובמגילה אפילו עשרה קורין כאחד דכיון דחביבי יהבי דעתייהו ושמעו, ונראה דמזה יש ללמוד על הכלל כולו, דבדבר חשוב מאוד אין שום טרדה מבטלו ונהנה, והנה אם התורה הי בעינינו כאילו היום ניתנה, לא הי שום טרדה מבטל, וזי"ש הפסוק נחלתי עדותיך לעולים, ר"ל בלי ביטול רגע אחת, כי ששו"ן לבי המה דאז אין שום דבר מבטל דכיון דחביב יהב דעתי, אבל נטית"י לבי לעשות חקיך דהיינו שכופה יצרו, אבל אינו חביב, אז לעולם הוא בעקב דהיינו כשיפנה מכל הטרדות בסוף הכל אז פונה להתורה, משא"כ כשיש לו איזה טרדה לא יוכל למיהב דעתייהו, והנה בני ישראל כשקבלו את התורה אמרו נעשה ונשמע, והפירוש דאף אם נעשה איזה דבר מ"מ נשמע דכ"ב חביב היא אצלינו דלא יבטלנו שום דבר, וע"ז יובן מי גילה לבני רז זה לשון שמלאכי השרת משתמשין בו דהיינו שמלאה"ש אין עשיי מבטלתן, וכן ישראל אמרו נעשה ונשמע דעשיי לא יבטלו אותם מלישמוע עוד.

(ישמח משה)

☆

ויחן שם ישראל נגד ההר וגו' ועתה אם שמוע תשמעו וגו'. ויבואר לפי"מ שפי המפורשים אילו קרבנו לפני הר סיני ולא נתן לנו את התורה דיינו שהשיגו מעצמן מצותי של תורה כמו שמצינו אצל אברהם שקיים כל התורה עד שלא ניתנה וכמו כן בקבלת התורה הגיעו ישראל למעלה זו, וזי"ש ויחן שם ישראל נגד ההר, יתכוין נגד ההר זה אברהם, כדמפרש במדרש ויקרא אליו מן ההר בזכות אברהם, דהיינו שהגיעו למדריגת אברהם, אלא שאז היו רק בבחי' אינו מצווה ועושה ולכן ניתנה התורה שיהיו בבחינת מצווה ועושה וזי"ש כל אשר דיבר הי נעשה ונשמע, והקדימו עשיה לשמיעה כי כבר ראו והשיגו טרם ששמעו אלא שאמרו נעשה המושג לנו, ונשמע להיות מצווה ועושה, וזי"ש אתם ראיתם וגו' ואביא אתכם אלי היינו אל ההר הזה וע"י השגתם תורתי מעצמכם ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וע"י ושמרתם את בריתי כלומר בבחי' מצווה ועושה והייתם לי סגולה.

(ייטב לב)

☆

בנוסח ברכת התורה אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ויש להבין הרי הקב"ה בוחר בנמוכים וע"כ בחר בהר סיני הנמוך מכל ההרים ובזה שאנו משבחין אשר בחר בנו מכל העמים נראה כיוהרא שרק בנו בחר לצד מעלתינו, ואפי"ל עפי"מ דבתיב כי באת אלי להזכיר את עוני ופיי המפו' שעד שלא באת אתה הייתי נחשב לצדקת נגד מעשה בני עירי וכו', היוצא לנו מזה דאם האדם אינו שלם במידותיו וצדיק עכ"ז בהעריך אותו נגד אחרים הפחותים ממנו במדרגה נקרא צדיק, ובזה פי' האלשיך הקי אתה בחרתנו מכל העמים ר"ל בהעריך אותנו נגד העמים כידוע, זזהו ביאור הברכה ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדלנו מן התועים ואיך אפשר לשבח ע"ז דנחשב כיוהרא, עז"א והבדלנו מן התוע"ם דייקא, דהיינו עבור שאוה"ע החם תועים ולכן הבדלנו מהם, אבל אם לא כן אין אנו נחשבים לכלום שיבחר בנו כמאמר הכתוב אל תאמר בצדקתי הביאני כי ברשעת הגוים, וזי"ש

לקיטת תמרים

אמרות וסיפורים, מלוקט מספרים, על רבות יה"ק עבי התמרים

מיסודי היסודות לקבל התורה, הוא עבודת האכילה כראוי

רביה"ק זי"ע אמר פעם בחג השבועות, לפרש דברי המדרש (שמות רבה כה-א) **כשעלה משה למרום נתקנאו בו מלאכי השרת וכו' צר קלסתר פניו דומה לשל אברהם, ואמר להם לא זה שאכלתם אצלו** וכו' ואמר רבינו ז"ל שכוונת המדרש, שהקב"ה אמר להמלאכים לא זה שאכלתם אצלו, הרי אתם הייתם אצל אברהם אבינו וראיתם את עבודתו הקדושה בשעת האכילה, וע"כ בדין הוא שבניו יזכו לקבל את התורה [וכל"ק "עטין האט דאך געזעהן ווי אזוי ער עסט"], **כי מיסודי היסודות לזכות להתורה הקדושה, הרי הוא עבודת האכילה שיהיה בקדושה ובטהרה.**

מושיען ש"י (ח"ו עמ' תמ"ט)

ואני קרבת אלקים לי טוב

פעם בליל חג השבועות אמר רבינו אהא דאמרו חז"ל "פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם", דלפי זה **אם רואין שאין עדיין פתח כפתחו של אולם, אז הוא סימן שעדיין לא פתחו אפילו כחודו של מחט.** עוד אמר רבינו **שרגע אחת של התקרבות להשי"ת חשוב יותר מכל העוה"ז,** (ובמשנה באבות פ"ד: "יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, ויפה שעה אחת של קורת רוח בעוה"ב מכל חיי העוה"ז).

תפארת יואל (ח"א)

להשיג מתיקות קרבת אלקים
צריך מקודם לעמול בעבודת ה' ביגיעה

סיפור הרה"ג האב"ד (שליט"א) [זצ"ל]: בראשית ימי ממלכת מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע כשהי' אב"ד בעיר אורשיווע יע"ו, בא אליו בשנה אחד על חג השבועות איש חשוב וחסיד ות"ח גדול שדר בפולין, והי' מחסידי סטרעטין, ובימים ההם נהג מרן ז"ל שביום א' דשבועות אחר התפלה נכנס לביתו וקידש שם על מיני מזונות, ואח"כ בא שוב לביהמ"ד לומר "הקרעפיל פשעטיל", ולקידוש הזמינו רק אנשים חשובים ומכובדים, וחסיד הזה הי' גם כן מן הקרואים, וכאשר ישבו שם בחדר רבינו ושתו יי"ש נעשה אותו החסיד בגילופין, ובדה דעתי' כדרך החסידים, ואמר ש**"אמירת ההלל ששמע היום יוצאים מפי מרן ממש אין כדוגמתו"**, וככה הרבה לדבר בהתפעלות רבה מתפלת מרן ז"ל.

ומרן ז"ל בשמעו דברים אלו לא ענה כלום, רק סיפר שמרן הק' משינאווע זי"ע הי' חתן הרה"ק מראזלא זי"ע, וידוע דהרה"ק משינאווא היה מגדולי חסידי הרה"ק מבעלזא זי"ע וכאשר הגיע פרשת יתרו הי' בדעתו ליסע לבעלזא לקבלת התורה, וגיסיו בני חותנו בקשוהו ש'אל יסע לבעלזא, שהרבה חסידים היו באים להרה"ק מראזלא על שבת קודש זו, ואם כן יהי' בזיון לחותנו שחתנו יסע לרבי אחר, אבל הוא באחד, שנוסע לבעלזא, ע"כ ביקשו גיסיו את אביו מרן הק' מצאנז זי"ע שיכתוב לבנו שמצוה לו בגזירת כיבוד אב שיבא אצלו לצאנז על שבת זה, (שזה אין כ"כ בזיון שפוס"ס נוסע לאביו ולא לרבי אחר). וכן הוה, ונסע לצאנז, ובשבת קודש בבוקר בשעת קריאת התורה שהרה"ק מצאנז קרא בעצמו בתורה, **וכאשר הגיע להעשרת הדברות שמע הרה"ק משינאווע ממש כל סדר קבלת התורה כמו שהי' באמת, וראה את הקולות ואת הלפידים, ואת ההר עשן.**

ואח"כ באותו שנה על חג השבועות בא מעצמו לצאנז, והכין עצמו בהכנה דרבה לקראת קבלת התורה, אבל בשעת הקריאה לא ראה כלום, ושאל את אביו אח"כ פשר הדבר, על מה זה ועל מה זה לא זכה נם עכשיו לקבלת התורה כמו בפרשת יתרו. ענה לו אביו הקדוש, **אסביר לך במשל, איש אחד פתח למסחר בית אופה, והיות שרצה שבני העיר יבואו לקנות מאתו, ע"כ הכריז שמי שיבא יתן תחיכת מזונות בחינם אין כסף, והי' שם אחד שאחר שאכל החתיכה הראשונה ביקש עוד חתיכה, אמר לו בעל האופה, בפעם הראשון נתתי לך כדי שתרגיש הטעם הטוב אבל לחתיכה השנית צריכים לשלם, וכן הוא כאן בנידון דידן המשיך הרה"ק מצאנז להסביר לבנו הק' בפעם הראשון נתתי לך שתרגיש כי טוב הוא, אבל אח"כ צריכין לעבוד את הש"ת ביתר שאת כדי שיוכלו להגיע למדריגה זו לשמוע קבלת התורה כמו שהי' על הר סיני ע"כ.**

והי' נראה שבזה מכוון מרן ז"ל להסביר לאותו חסיד שמה שהרגיש מתיקות התפלה היום הוי בלי הכנה כראוי מקודם, אבל בפעם הבא יהי' צריך לזה הכנה כדבעי'.

'מבאר רבותינו' (שבועות)

ג"כ אשר בחר בנו מכל העמים, היינו דייקא בהעריך אותנו נגד העמים התועים לכן בחר הי להיות לו לעם קדוש אך אין זה מצד מעלתינו.

(קדושת יו"ט)

ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי וגו' אלה הדברים אשר תדבר אל בנ"י. ופירש"י אלה הדברים לא פחות ולא יותר, וי"ל דאיתא במדרש שבעת מתן תורה ראו ישראל מלאכי השרת עשויים דגלים התאוו להם ומלא הקב"ה משאלותם, אמנם במדרש אחר איתא להיפוך דבשעת מתן תורה התאוו לשור שבמרכבה ועשו העגל, ויש להתבונן מדוע בבקשת הדגלים נתקבל מבוקשתם ובבקשת השור שבמרכבה היה להם למכשול ויצא העגל, אכן י"ל בהקדם דברי המדרש עה"פ איש על דגלו בשעה שנפטר יעקב אבינו טמר להם יהודה ויששכר וכו' ואם תעשו כן הקב"ה עתיד להשרות אתכם דגלים, והנה כלל גדול שנו חכמים דחדש אסור מן התורה בכל מקום ואסור לשנות מדרכי אבותינו, ולכן י"ל דמאחר שהיתה מסורת ביד בנ"י מיעקב אבינו שעתיד הקב"ה לעשות להם דגלים ע"כ הותר להם להתאות לזה ונתמלא מבוקשתם אבל על השור שבמרכבה לא היה להם מסורת מאבותיהם ע"כ היה למכשול מה שנתאוו לה, וזש"ה ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי"י שהרים את בנ"י מעלה מעלה עד שיכלו להביט במרכבה העליונה לכן בא האזהרה ועתה אם שמוע תשמעו לקולי ושמרתם את בריתי וע"ד אמרם ברית אבות לא תמה, והיינו שאין להם להתאוות אלא על מה שקבלו מאבותיהם הקי ולא זולת וסיים אלה הדברים אשר תדבר אל בנ"י לא פחות ולא יותר שלא יפחתו מן הדברים שקבלו מאבותיהם מדור ודר ולא יוסיפו להתאוות מה שלא קבלו מאבותיהם.

(ברך משה)

☆

ויתיצבו בתחתית ההר.. ובגמי מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, וי"ל הכוונה דהנה אמרו חז"ל לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה וכו' יזכיר לו יום המיתה, והקשו המפרשים דאם יום המיתה היא הבחינה המועילה הול"ל להזכיר מיד יום המיתה, והתי' שיש כמה מעלות טובות אם ינצח את האדם את היצ"ר ע"י התורה שפקודי הי' ישרים משצחי לב משא"כ ע"י הזכרת יום המיתה יתעצב תמיד, ובזה יש לרמז דהנה היצה"ר נקרא הר כמאמרם צדיקים נדמה להם כהר, וזהו שכפה עליהם הה"ר כגיגית היינו שכפה עליהם היצה"ר, ואמר להם אם אתם מקבלים את תורתי מוטב, היינו שמוטב ביותר לנצחו ולהתגבר עליו ע"י לימוד התורה, ואם לאו שם תהא קבורתכם דרק אז יתגבר עליו בעצת יום המיתה.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

ישיבה גדולה
דרבינו יואל מסאטמאר
בהתיסדות כ"ק מרן דבינו הקדוש זי"ע
זכרון מאיר - בני ברק
ישיבה קטנה
דרבינו יואל מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן דבינו הגה"ק שליט"א
קרית יואל - בני ברק
ישיבת
מהרי"ט
דרבינו יואל מסאטמאר
תודה וקול זמרה
ברגשי הודאה והוקרה, נשגר ברכת מזל טוב בזאת השורה, בשפה נעימה וברורה,
קדם מעלת כבוד האי גברא רבא ויקירא, ת"ח ומרביץ תורה ויראה, איש האשכולות,
פה מפיק מרגליות, נודע ומפורסם בשערים, בדרשותיו הנלהבים ושיעוריו היקרים,
נואם בחסד עליון, נודע לתפארת ולגאון, בנן של קדושים, מגזע אראלים ותרשישים
הגאון הצדיק
רבי קלמן הלברשטאם שליט"א
אדמו"ר מצאנז קרית יואל
מנה"ר דישיבה"ק בקרית יואל - סניף קדושת יואל
לרגל שמחת אירוסי בנו החתן החשוב והנעלה, מופלג בכל מעלה, תורה ויר"ש אצלו כלולה
כמר מנחם צבי נ"ו
עב"ג הכלה החשובה שתחי' למזל טוב בשעה טוב ומוצלחת
בת הרב ר' יהודא אלישע הורוויץ שליט"א
רב דביהמ"ד אור החיים קרית יואל יצ"ו.
ובהאי עידנא דחדוותא נודה ונהללו על אשר חיזק אותנו
בביקורו בהיכלי ישיבתינו הק' והשמיע מנועם אמרותיו
לפני הבחורי חמד שיחיו פה בני ברק יצ"ו
ותהי נא ברכותינו עטרה, שמשמחה זו יושפע תמיד שמחות תדירא, ואך טוב וחסד
ירדפוהו כל הימים, ויזכה להמשיך בעבודת הקודש עוד רבות בשנים, ברוב כח ואמיץ
אונים, עדי נזכה לביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו אמן.
החותמים למען שמו באהבה ובחודאה
הנהלה הישיבה גדולה | הנהלת הישיבה קטנה

סיפורי צדיקים, בגיאוגרפיה הפסוקים
המלאים זיו ונוגה לפיקים

תיקון ליל שבועות

פע"א בליל שבועות כשערך הרה"ק מרוזין זי"ע את שולחנו, הרהר חסיד אחד בלבבו: הלא מן הענין לומר עכשיו "תיקון ליל שבועות" ומה אני יושב כאן אצל השולחן, הרגיש הרה"ק במחשבתו של החסיד, ואמר: הראשי תיבות של "ת'ערוך ל'פני ש'ולחן" הוא כמו הר"ת של "ת'יקון ל'יל ש'בועות", הרי שעריכת השולחן פועלת כמו התיקון.

(נר ישראל)

☆

בקובץ נחלת צבי מובא שהעיד החסיד רבי סענדער קעלער ששמע מרבו הק' מצאנז קודם חג השבועות שהרעיש מאוד על חיוב אמירת תיקון ליל שבועות וז"ל: ובהיותי צעיר לימים ילדות היתה בי, ורציתי לראות אם רבינו הדברי חיים אומר ג"כ התיקון בליל שבועות, מה עשיתי, בשעה שהי' הרה"ק בביהמ"ד לתפילת ערבית של יו"ט נכנסתי לחדרו והתחבאתי תחת הבגדים שהיו תלויים על הקיר, כשחזר הרה"ק מצאנז אחר התפילה, נכנס לחדרו והחל באמירת תיקון ליל שבועות בהתלהבות גדולה כדרכו בקודש, לאחר שגמר חמשה חומשי תורה הרים את קולו ואמר "באמת צריך לומר התיקון כולו, אלא שמחכים עלי אנשים חשובים שאכנס לביהמ"ד לעשות קידוש, לפיכך נאלץ אני לסיים כאן".

(פניני החסידות)

☆

סיפר הרב מגאלאנטא, שהיה פעם בבעלז אצל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע על חג השבועות ובליל יו"ט אצל עריכת שולחנו הטהור ישבו אנשים מאויבערלאנד, וכשהרה"ק האריך לספר מהבע"ש הקדוש אמרו זה לזה בחשאי שצריכין לומר תיקון ליל שבועות, והרה"ק הרגיש מה שדברו ועמד תיכף במלוא קומתו ואמר בזה הלשון "די גרעסטער תיקון אויף דעם עולם איז שמועסן פון צדיקים.

(יד משה)

☆

פעם אחת בא מוכסן אחד מארץ רוסיא להרה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע על חג השבועות זה הי' ימים אחדים קודם חג השבועות כאשר בא לבית הרה"ק בכדי לקבל שלום אמר לו הרה"ק, סע חזרה לביתך לחיים ולשלום, ואני נותן לך במתנה הגארטיל שלי, ובחג השבועות כשתהיה נעור בלילה תהיה חגור באזור שלי, המוכסן התחיל לבקש על נפשו מלפני הרה"ק מבעלזא, כי נסע נסיעה גדולה וקשה ורוצה להשאר על חג השבועות בבעלזא אצל הרה"ק, אמר לו אל תשאל שום שאלות ואם אני מצוה עליך תעשה כן, והוסיף בחג השבועות אל תלך לבית הכנסת להיות נעור בלילה, רק תהיה נעור בביתך כל הלילה, ותלך לבוש באזור שנתתי לך, לשמע דברים אלו לקח המוכסן תיכף ברכת פרידה מהרה"ק מבעלזא ונסע לביתו, והגיע לביתו בערב חג השבועות סמוך למנחה, אשתו כשראתה אותו עמדה ותמהה מאד מה קרה איתו שחזר עוד לפני החג, ועוד בערב יו"ט לפנות ערב, אזי סיפר לה כל המעשה, נענתה ואמרה אם הרה"ק ציוה כן בודאי יש בזה כונה, ואין להרהר, בליל החג אחר הסעודה לא הלך המוכסן לביהכ"נ, רק אזר את חגורו של הרה"ק והתישב בביתו לאמר תיקון ליל שבועות, כשעה אחר חצות הלילה פרצו לביתו שלשה גזלנים ובידיהם מקלות של ברזל, וישאל אותם המוכסן מה חפצם, ומכין שראו את האזור של הרה"ק נבהלו מאד ולא יכלו לענות אותו, המוכסן לקח את האזור וקשר ידיהם היטב והמה כפסלים לא יכלו לעשות דבר, ושלח אחר שוטרים, והושיבו אותם בבית הסוהר.

(כתבי החסידים)

☆

בנו של הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאלוב השתדך עם בת הרה"ק ר' צבי מזידיטשוב, הזוג הי' סמוך על שולחן הרה"ק מקאלוב, פע"א נסעה בת הרה"ק מזידיטשוב לבקר את אביה הק' ויבקש לה אביה שתספר לו קצת מהנהגת חמיה, וסיפרה לו כי פעם שכב חותנה ביום ערב שבועות לישון קצת, והיה ישן והולך בלי הפסק עד יום שני של שבועות, עד שהרבנית הרהיבה עוז בנפשה והקיצה אותו משנתו, והלך להתפלל, אמר לה אביה הרה"ק מזידיטשוב: חבל מאוד שהקיצו אותו, הלא כבר היה בהיכלו של משיח, ואם לא היו מעירים אותו כבר הי' פועל שיבוא.

(ספרן של צדיקים)

☆

פעם בליל שבועות נכנס הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין לבית המדרש, וראה שהקהל יושב מסביב לשולחנות ואומרים את ה"תיקון ליל שבועות" בחיפזון, התחיל הרה"ק מקארלין לצעוק בשפה הרוסית "דאוואי טובאר! טובאר דאוואי!" (כלומר תן סחורה! סחורה תן!...) כשראה הצדיק שאין הקהל מבין כוונתו, הסביר להם את הענין: בנוהג שבעולם, סוחר כשהוא יוצא לדרך, אין הוא מוביל עמו את כל הסחורה, אלא דוגמאות בלבד, דוגמא מכל מין שיש לו למכירה, אך אימתי יש להדוגמאות ערך, כשיש לו סחורה מספקת מכל מין, אבל אם אחד נוסע ומוכר סחורה ומראה

דוגמאות מבלי שתהיה לו שום סחורה בבית גנזיו, הרי סופו להתקבל בעיני הבריות כרמאי, הוא הדבר ב"תיקון ליל שבועות", בלילה של חג השבועות, מתיישבים אנחנו ומסדרים אנחנו על השולחן את הדוגמאות מכל מה שלמדנו במשך כל ימות השנה ואגרנו סחורה, תורה, נביאים, כתובים, משנה, גמרא, וכדו', במה דברים אמורים אם כל זה מונח על האיצטבאות, אבל אם במשך כל השנה אין לומדים והאיצטבאות ריקניות, ובליל שבועות מתישבים פתאום ומתחילים להכריז את כל הדוגמאות השונות, הרי זה באמת מעשה צחוק!, למה לי רוב דוגמאות שלכם, "טובאר דאוואי! דאוואי טובאר!", כלומר סחורה תן ולא רק דוגמאות.

(שיח שרפי קודש)

עשרת הדברות

עובדא ידענא שהרה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא סיפר שפע"א הי' בפרשת יתרו בצל קדושת אביו הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע ובקראו את עשרת הדברות ראה ממש קולות וברקים כמו בשעת קבלת התורה על הר סיני ולא בדמיון ראיתי אלא בפועל ממש ראיתי בעיני את הקולות וברקים של מתן תורה, ואח"כ חשבתי אם כך זכיתי לראות בלי ההכנה לזה א"כ אשתדל להכין עצמי בקדושה ובטהרה ושמירה יתירה וכן עשיתי עד חג השבועות עבדתי על זה עבודת הקודש ונסעתי על חג השבועות לאבי והנה אז לא זכיתי לראות והבנתי שמה שזכיתי לראות בפרשת יתרו הי' מפני שאבי רצה להראות לי בכח קדושתו מה שהצדיקים יכולים לראות.

(דברי מנחם)

☆

עוד סיפר הגה"ק משינאווא שבעת שקרא אביו הק' את עשרת הדברות הי' לו התפשטות הגשמיות ממש כמו במעמד הר סיני.

(שם)

☆

וכמה דהיה מספר הגה"ק משאמלויא זי"ע ששמע בשם הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע שפעם ישב בשולחנו הטהור בחג השבועות ודיברו ביניהם על מה דאיתא בשם הרה"ק בעל קדושת לוי זי"ע ש"אפשר לשמוע הקולות והברקים כמו שהיה בעת מתן תורה" ואמר חסיד אחד לחבירו, כי יכול להיות כי הכוונה היא שמתאמצים במחשבה כ"כ כאילו עומדים בהר סיני, עד שאפשר להעמיד בדמיונו כאילו שומעים הקולות והברקים, הרה"ק מליסקא זי"ע בשמעו זאת, ענה ואמר בלשון הקודש: "לא ולא! קול ממש! בוודאי קולות וברקים ממש! וגם אני יודע שהוא אמת".

(דרכי הישר והטוב)

☆

ידוע עבודתו הק' של הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע כשהיה קורא את עשרת הדברות בחג השבועות שהי' נורא על כל סביביו, והיה מעשה בחג השבועות שבקריאת התורה נתלהב כל כך עד שאחד מגדולי תלמידיו קהו פתאום עיניו מראות מחמת ההתרגשות העצומה שתקפתו, וכשגמר הרה"ק את כל הקריאה חזר אליו מאור עיניו, אחר התפילה כשסיפר החסיד להצדיק את אשר קרהו, אמר לו הצדיק שהמאורע בא לו מפני שנתקשרה נפשו בנפשו והוא עבר אז דרך "חושך ענן וערפל" שבמעמד הר סיני, ועל כן חשכו עיניו לפי שעה.

(שיחות קודש)

☆

הרה"ק ר' חיים דוד דוקטור מפיעטרקוב זצ"ל תלמידו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע סיפר כשהיה בפעם הראשונה בחג השבועות בלובלין, ובעת שהתחיל החוזה קריאת העשרת הדברות אנוכי ה' אלוקיך, לא ראה שום אנשים בבית המדרש, כי היה מלא כל הביהמ"ד מאותיות "אנוכי" עד שגמר הרב כל העשרת הדברות אז ראה בחזרה כל האנשים.

(גדולת הצדיקים)

☆

וכעין זה שמעתי בשם צדיק אחד כשהיה בביהמ"ד של הרבי מלובלין זי"ע בעת קריאת עשרת הדברות, והביט בעת קריאת עשרת הדברות בביהמ"ד ונדמה לו שכל הביהמ"ד היה פנוי ולא נשאר בו איש.

(ישמח ישראל)

☆

מעשה שהיה אצל מרן הבעש"ט הק' שפעם אחד קודם התגלות למד עם תלמידיו, כידוע שהיה מלמד נערים, ומסר להם חלק תורתם בבחינת מעמד הר סיני בקולות וברקים, וכשהגיע לפני חג השבועות ולמד עמהם סדר מתן תורתינו הק' שאל את הילדים, בניי, אתם זוכרים מעמד הר סיני, והשיבו כולם בפה אחד, אנו זוכרים, כי פתח להם הדעת והשכל עד שזכרו ממש, ורק אחד השיב: אין אני זוכר, וזה יצא לתרבות רעה ר"ל.

(ספר הבעש"ט)

☆

ביום ראשון של שבועות, קודם קריאת התורה, הלך פעם הצדיק ר' חנוך העניך מאליסק לביתו לנוח מעט, קודם שבא בחזרה לבית הכנסת נזדרזו כמה חסידים ועלו על הבימה, כדי שיוכלו לעמוד סמוך אצל הצדיק בשעה שיקרא עשרת הדברות, כשנכנס הצדיק לבית הכנסת, רמז בידו על האנשים שירדו מהבימה, ואיש פשוט אחד מהמון העם עומד אף הוא על הבימה, ורמז הצדיק שהוא ישאר על מקומו, וחסיד אחד התרעם בלבו וחשב: אנחנו לומדים כל השנה בתורה הקדושה, ולא נתן לנו הרבי לעמוד אצלו, ולעם הארץ הזה נתן רשות, אתמהה! אבל כשהתחיל הצדיק

לקרוא עשרת הדברות בהתלהבות נוראה כדרכו בקודש, עברה וחלפה המחשבה ממנו, כי כל חושיו היו דבוקים לשמוע אמרות קדשו של הצדיק, אחר התפלה נהגו החסידים ללכת לשלחנם של בני הצדיק, ואותו חסיד הלך לחתנו הרב ר' אנשיל אשכנזי, כשבא לשם ומצא אותו האיש שעמד על הבימה אף הוא יושב שם, חזרה וניעורה אותה מחשבה בלבו, ותיכף שמע את ר' אנשיל אומר: בהר סיני, כידוע, נתרפאו כל החולים, וחותני הוא צדיק הדור והבימה שלו היא בבחינת הר סיני, ומפני שהאיש הזה זקוק לרפואה, לכן נתן לו חותני הקדוש רשות לעמוד אצלו בשעת קריאת התורה על הבימה, כדי שתהיה לו רפואה.

(כתבי החסידים)

☆

פעם אחת בשנה שחל ערב שבועות בשב"ק, אמר מרן הדברי חיים שחיוב על כל אחד לומר כל התיקון ליל שבועות, זאת אמר בתורה של סעודה ג' ורצו החסידים לראות אם מרן יאמר כל התיקון ליל שבועות, נכנסו שני אברכים בהסתר לחדר מרן, אח"כ בא מרן וישב ובא הגבאי לחדר ומצאם, בקשוהו שישתוק, אבל הוא התרגז עליהם עד שמרן שמע, וצעק על הגבאי למה מזלזל בהם ומצער בני ישראל בחינם, ויצא ממחבואם ועמדו שם ושמעו אמירת תיקון ליל שבועות, כשהגיע מרן הקדוש לעשרת הדברות שבפרשת יתרו, הרגישו האברכים הנ"ל שכמעט פרחה נשמתם מגודל הפחד שנפל עליהם ממתיקות נעימות הקדושה, וכשהגיע לעשרת הדברות שבפרשת ואתחנן הרגישו עוד הפעם רעדה גדולה עד מאוד, עד שסיים כל התורה.

(בחצרות החיים)

הצדיק ר' ברוך ממז'יבוז', נכדו של הבעש"ט, כשהיה דר בטלטשין, נסע פעם קודם חג השבועות למז'יבוז', להשתטח על קבר זקנו הבעש"ט, ולא נכנס לבקר את אחיו הצדיק בעל "דגל מחנה אפרים" שדר אז במז'יבוז, רק תיכף בבואו העירה נסע אל קבר הבעש"ט, ומשם חזר ישר לביתו לטולטשין, תיכף אחר חג השבועות בא פעם שנית למז'יבוז', ונסע שוב אל קבר הבעש"ט, ומשם בא לבית אחיו בעל ה"דגל" שאל אותו אחיו: למה זה כשהיית קודם החג על קבר זקנינו לא באת אלי, ולמה זה באת תיכף אחר החג פעם שנית על קבר הבעש"ט? השיבו ר' ברוך: אמרו לי מן השמים, שאם אני רוצה אקבל התורה בחג השבועות בקולות וברקים כמו שקבל משה רבינו מסיני, והייתי על קבר הבעש"ט, ובקשתי ממנו שיפעול שיהיה לי כח לקבל התורה באופן זה, חזרתי לביתי, וקבלתי התורה בחג השבועות בקולות וברקים, והנה עכשיו אני רואה שאין כח בידי, ובקשתי מזקני הבעש"ט שיקח זאת ממני.

(כתבי החסידים)

☆

הרה"ק ר' הירצקא מראצפארט זי"ע היה פעם בצאנז בשבת שקורין עשרת הדברות, והיה שם גם הגביר ר' מאיר לעוולקי, ומרן הקדוש קרא בחשאי מאד מפני שהיה אז חלש וגם גרונו נחר, אחר התפילה שאל הרה"ק מראצפערט את הגביר הנ"ל אם שמע את הקולות והברקים בעת שקרא רבינו את עשרת הדברות, והיה לפלא בעיני הגביר הנ"ל כי כל הקהל שהיו שם במקום לא שמעו את קול רבינו בשעת הקריאה ואפילו העומדים סביבו, והרה"ק הנ"ל הגם שעמד למטה ליד התנור שמע קולות וברקים.

(זכרון נפתלי)

לשון חכמים

לשון חכמים צדקו ומישרים, בדרך צחות ומליצה נאמרים

פעם אחת היו חסידים הרבה על חג השבועות בראדאמסק אצל הרה"ק התפארת שלמה זי"ע, ומחמת שהיו כמה מאות חסידים ולא הכינו עבור 'עולם' כזה, לכן לא היו יכולים לקיים את מאמר חז"ל (פסחים ס"ח) הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. וכאשר לקחו פרידת השלום מזקני זצללה"ה **אמר להם בבדיחותא, שובו 'לכם' לאהליכם, היינו ה'לכם' שחסר לכם פה תקחו אותו לאהליכם שיהיה לכם באהליכם פרנסה וברכה וכל טוב.**

אהל שלמה

י"ל טעם בדרך צחות על מה שאוכלין לביבות 'קרעפליך' בחג השבועות, על פי מה שכתב בספר מגדול עוז להריעב"ץ (בחלק עליית הטבע) שאחד מפלאי הטבע בדוממים נזכר בדברי הקדמונים כי הר סיני העידו עליו כי האבנים הנמצאים בו מצוייר עליהן צורת סנה, ולכן נקרא ההר ההוא 'סיני' על שם הסנה, ואחד מנכבדי ברצלונא הביא עמו מן האבנים ההם והיו יכולים לראות בו הסנה מצויר בתכלית הציור והציור ציור אלקי, ושברו את האבן לחצאים ונגלה הסנה בכל חלק, ואח"כ חלקו אותו חלק לחצאים ונמצא הסנה מצויר בכל חלק בפנימיתו, וכן פעמים רבות עד שהיו החלקים כדמות בטנים ועדיין הסנה בהם יעוי"ש. והנה הלביבות עשויים בשלשה קרנות וכשמחלקים אותם לחצאים עדיין יש לכל חלק ג' קרנות, וכשמחלקים אותן החצאין לחצאין עדיין יש בכל אחד מהם ג' קרנות וכן לעולם, **נמצא שבענין זה של חלוקה לחצאין יש להלביבות דמיון לאבני הר סיני, וכיון שבחג השבועות נתעלה הר סיני שקבלו עליו בני ישראל את התורה, לכוונה זו נוהגין לאכול לביבות בחג השבועות.**

קדושת ציון, מועדים

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Kiryas Joel

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
קרית יואל יצ"ו

ביהמ"ד הגדול | ביהמ"ד אבני צדק | ביהמ"ד ישמח משה | ביהמ"ד אהל מיכא | ביהמ"ד ברך משה | ביהמ"ד בית ברוך | ביהמ"ד בית מרדכי | ביהמ"ד בית שמואל בנימין | ביהמ"ד עטרת זקנים | ביהמ"ד בלומינג-גראוון | ביהמ"ד בית דוב | ביהמ"ד ויואל משה | ביהמ"ד דברי חיים | ביהמ"ד רב טוב | ביהמ"ד דברי יואל | ביהמ"ד קדושת יו"ט

Main Office: 16 Garfield Road | Monroe, NY 10950 | **Tel.** 845.774.4040 **Fax** 845.783.2684

בס"ד

ערב שבועות תשפ"ג

זמנים לחג השבועות בצל הקודש

יום א' דשבועות

עריכת השלחן

בשעה 1:30 בביהמ"ד הגדול

שחרית

בשעה 10:30

קריאת התנאים

והקרעפל טיש

תיכף אחר התפילה

יום ב' דשבועות

עריכת השלחן

בשעה 12:00 בהיכל השלחנות

שחרית

בשעה 10:30

מנחה וקריאת הכתובה

ושל"ס ונעילת החג

בשעה 8:00 בביהמ"ד הגדול

הנהלת הקהלה

והגבלת את העם לאמר השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו וכו' וירד משה מן ההר ויאמר להם היו נכונים לשלושת ימים וכו' וקשה למה לא אמר להם מרע"ה תיכף מצות הגבלה, גם אינו מובן מאמה"כ ויאמר ה' אל משה לך רד העד בעם פן יהרסו וכו' והשיב משה לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כי אתה העידות בנו הגבל את ההר וקדשתו, וקשה ג"כ למה לא רצה לומר להם מצות הגבלה וגם מה היתה תשובתו אל ה' לא יוכל העם לעלות וכו', ולהלן בפ' כתיב ויאמר ה' אל משה לך רד ועלית אתה ואהרן וכו' וירד משה מן ההר ויאמר אליהם ופרש"י מצות הגבלה ותמוה למה המתין עד עכשיו במצות הגבלה.

והנראה לפרש דמרע"ה אשר היה במעלה גבוה מעל גבוה לא היה יכול להשיג איך אפשר לעבור את פי ה' לעשות ח"ו נגד רצונו ית"ש וסבר דכמו שהוא זיכך את אבריו ומוכנים מעצמם לעשות רצון קונם, כמו"כ ישראל מסתמא אבריהם מוכנים ומזוככים שלא לעבור על מצות ה', לכן אמר כי לא יוכל העם לעלות, ר"ל הלא אין ביכולתם לעלות אף אם הם ירצו אין ביכולתם מפני כי אתה העדותה בנו, א"כ אבריהם מעצמם לא יעשו את פעולתם, לכן אמר לו השי"ת לך רד, רד מגדולתך ואז תראה שישראל הם לא במדריגה זו וצריכים התראה.

(דברי חנוך)

☆

עוד לאלוקי מילין לפרש מה שמיאן משה בתחילה לרדת ורק אח"כ כשאמר לו הקב"ה עוד הפעם לך רד הסכים, עפי"מ דאיתא בגמ' (ברכות ה:) היוצא מביהמ"ד אל יפסיע פסיעה גסה וה"מ למיפק אבל למיעל לית לן בה, ותמוה המפו' דמאי קמ"ל הא בהדיא קאמר היוצ"א מביהכ"נ, וכתב הרי"ף (בעין יעקב ברכות סי' כ"א) דהכוונה אם יוצא מביהכ"נ ע"מ שיבוא מהר בחזרה לביהכ"נ מותר לרוץ אפי' בהליכתו מביהכ"נ שהוא סיבה שיבא מהר בחזרה, וז"ש וה"מ למיפ"ק כשכוונתו לצאת לגמרי אבל למיע"ל פי' שרוצה לחזור אז לית לן בה וכל שכן דהיטנא טפי כדי לחזור מהר,

ובזה פי' בבית אפרים (בפתיחה לאו"ח) מאמר נעים זמירות ישראל חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדותיך שאני יוצא ע"מ לשוב בחזרה לבית הכנסת אז חשתי ולא התמהמהתי כי מותר לרוץ בכה"ג אפי' ביציאתו.

ובזה א"ש דמשה רבינו לא רצה לירד רק בנחת כדין היוצא מביהכ"נ שלא יפסיע פסיעה גסה ולכן התמהמה בירידתו, וה' הבין כוונתו ע"כ אמר לו ל"ך ר"ד ועלי"ת אתה ואהרן דהואיל שתהיה צריך לחזור תוכל לפסוע פסיעה גסה ואז וירד משה.

(ורע שמשון)

דורש טוב

בגמ' פסחים (ס"ח ע"ב) **ר' אלעזר אמר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, ופירש"י "שישמחה בו במאכל ומשתה, להראות שנוח ומקובל יום זה לישראל שנתנה בו תורה".** הנה לכאורה היה נראה דהיינו דוקא לדידן שחדשי הקיץ סדורין אחד מלא ואחד חסר ואינם משתנים, לכן יוצא תמיד דעצרת בששה בסיון שהוא יום שניתנה בו תורה, אבל בימי ר' אליעזר הגדול ורבי יהושע (שנחלקו בחיוב לכם) שהיו בזמן הבית **לא היה עצרת תמיד ביום מתן תורה, שהרי עצרת פעמים חמשה, פעמים ששה, פעמים שבעה.** [בגמ' ר"ה דף ו' ע"ב: הא כיצד שניהן מלאין, חמשה. (מלאים היינו ניסן ואייר, שאז יוצא יום חמישים לספירה בה' סיון), שניהן חסרין שבעה, אחד מלא ואחד חסר ששה] **ונמצא דאז היה עצרת לענין החיוב 'לכם' רק כמו שאר ימים טובים, דלא חל ביום שנתנה בו תורה.**

ואת"ל דבאמת בזמן שקידשו עפ"י הראיה לא בכל שנה היו מחייבין ב'לכם' לכו"ע, זה אי אפשר לומר, **דהא מרא דמימרא זו שהכל מודים בעצרת הוא ר' אלעזר בן פדת**, תלמידו של רבי יוחנן, [וכדמפו' ברש"י יבמות דף ע"ב: רבי אלעזר בן פדת לאו תנא היה, ואמורא היה, תלמידו של רבי יוחנן והוא רבי אלעזר סתם דמיירי בכל הש"ס בגמ'] **ובימיו עדיין היו מקדשין עפ"י הראיה**, כדאמרינן בסוף פ"ק דר"ה (דף כ"א), ואם כן איך אמר ר"א **"הכל מודים"** בעצרת כו'. אלא נראה דאכן גם אז היה לכ"ע חיוב לכם, **אמנם לפי"ז צ"ב דניזיל בתר טעמא. ואמאי נתחייב ב'לכם' כשאינו חל ביום שנתנה בו תורה.**

ולכן כתב הצל"ח לחדש דבר נפלא דהנה כתבו התוס' במס' שבת (דף פ"ח) בד"ה כפה עליהן הר כגיגית **ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע, שמא יהיו חוזרין כשיראו האש הגדולה** ע"כ. והנה נעשה ונשמע אמרו ישראל בחמישי בסיון, וכמו שפירש"י בפר' משפטים בפסוק ויכתוב משה וגו' וישכם בבוקר ופירש"י **בחמשה בסיון היה**, ושם (בפסוק ז) כתיב **כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. ואז התחיל זמן קבלת התורה, שהרי קבלו עליהם לשמוע ולעשות, אמנם לא נגמר עד מתן תורה ממש, שראו האש הגדולה ולא חזרו בהם.**

ולכן כתב לחדש דכל הני תלתא יומי נקראין מתן תורה, ד'בחמשה' קיבלנו עלינו נעשה ונשמע, ו'בששה' בו נתקיים העולם על המחשבה של הקב"ה שהיתה ראויה להנתן בו ביום, ו'בשביעי' היתה קבלת התורה בפועל, ושפיר אמר ר"א הכל מודים בעצרת וכו', יום שניתנה תורה לישראל, **דבאיזה יום שיחול בו עצרת נקרא יום מתן תורה**, ואפשר שזה רמז (שבת דף פ"ח) **ההוא גלילאה בריך רחמנא דיהיב אוריין תליתאה וכו' ביומא תליתאה**, ודו"ק.

צל"ח (פסחים ס"ח ע"ב)

אַרשת שפתינו יערב, ברכת מזל טוב, מריחוק מקום ומקידוב לב, אל האדם היקר באנשים
הַאי גברא יקירא, דודף צדקה וחסד תדירא, נודע בפעליו הכבירים והברוכים לשם ולתפארת
רֹאש וראשון לכל דבר שבקדושה, תומך תורה במידה גדושה, חן וחכמה על פניו חופפת
נערץ אהוב ומהולל בקרב קהילתינו, דואג תמיד למעינו, בלב ונפש ובמסירות רבה עד בלי די

האי ניהו ידידינו היקר והמהולל בשבח וברון, להגיד שבחו של אהר"ן,
עומד לימינינו בכל עת ועונה, איש אמונים רב תבונה, שמו הטוב מהולל ברננה

מוה"ר אהרן דוב הלוי געטטער הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

לרגל שמחתו הכפולה, גילה אחר גילה, בעזר נודא עלילה

באידוסי בתו החשובה למזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

עב"ג החתן החשוב המופלג והנעלה, תורה ויד"ש אלול כלולה

כמר **אלטר ישעי' הירש** הי"ו

בן מחו' ידידינו החשוב והנעלה מוה"ר **דניאל יהודא הירש** הי"ו

ולדגל יום שמחה ואודה, בהיכנס בנו לעול התורה

כמר אברהם ני"ו

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מהם ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה,
במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא, אושר ועושר
והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות, תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי תודה והערכה

יצחק אייזיק וויים, הערשל האלצער

שלו' יצחק דאסקאל

בשם הנהלת הקהילה בני ברק יצ"ו

בגמ' מס' פסחים (דף סח:) **אמר רבי אלעזר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, מאי טעמא, יום שניתנה בו תורה הוא, רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא, אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא.** והקשו המפרשים הלא מטעם זה דהאי יומא דקגרים מחמת שבו ניתנה תורה, היו צריכים להקדיש את כל היום כולו לה', ולא לעסוק בו באכילה ושתיה כלל.

א

ויל"פ בהקדם מה דאיתא במס' בבא קמא (דף סו.) רבה ס"ל יאוש קונה, ורב יוסף ס"ל יאוש אינו קונה, ופריך אביי לרב יוסף ממתניתין (כלים פכ"ו, מ"ח) עורות של בעל הבית וכו', וקאמר רבא האי מילתא קשי בה רבה לרב יוסף עשרין ותרתין שנין ולא איפרקא, עד דיתיב רב יוסף ברישא ופרקה, שינוי השם כשינוי מעשה דמי. ולהלן (דף סז.) אמרינן, דכיון דשינוי השם הוי שינוי, משום הכי הגנב הקדישו הקדש ותרומתו תרומה, דהוי שינוי השם, מעיקרא חולין והשתא הקדש, מעיקרא טבל והשתא תרומה, עי"ש.

וביאר החתם סופר בחידושיו (עמ"ס בבא קמא שם) למה לא פרקה רב יוסף עד לאחר כ"ב שנין דאז יתיב רב יוסף ברישא, משום דלכאורה יש מקור דשינוי שם כשינוי מעשה, מנשיא וכהן משיח דאשתני דינו והיינו מכח שינוי השם, אך י"ל דבנשיא וכהן משיח באמת נשתנו מעשיו כי החל רוח ה' לפעמו, כמו שמצינו בשאול ובכמה שופטים, ואם כן הוי שינוי מעשה, ואין כאן ראיה דשינוי השם הוי שינוי, אך רב יוסף שהיה מופלג בענוה וכשנתמנה בראש לא מצא בעצמו לפי רוב ענותנותו שום מעלה יתירה, והבין מזה שאין כאן שום שינוי מעשה לטובה רק שינוי השם, ובנשיא ובכהן משיח גם כן הוי שינוי השם בלבד, ומכל מקום אישתני דינו, שמע מינה דשינוי השם הוי כשינוי מעשה, ומשום הכי פריק אז דייקא דשינוי השם הוי כשינוי מעשה, עכ"ד.

והנה כתב א"ז זללה"ה בייטב לב (פ' תרומה עמוד קצב) במעלת בני ישראל נגד אומות העולם, שנשמות ישראל ממקום גבוה נאצלים והם למעלה מהטבע, ואף הגופות יקרות יש הפרש בין גופן ובין יתר החיים המדברים, והגם ששניהם קרוצים מחומר עפר מן האדמה, יש בהם איכות הקדושה ושפע האלהים, וכרחוק מזרח ממערב רחוקים גופי עם בני ישראל מגופי אומות העולם, כי עליהם נאמר (הושע ב, א) זנתה אמם הובישה הורתם, ונאחזים בסבך חלאת זוהמת נחש הקדמוני וטומאתה בשוליה, לא באלה חלק יעקב המופרשים ומובדלים מכל טומאה וזוהמא, עי"ש בדבריו.

ויתכן שזכינו למדריגה זו משעת מתן תורה, שאז שינה הקב"ה את שמותינו, כמו שאמר (שמות יט, ה) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגו"י קדו"ש, ושינוי השם הוי שינוי מעליותא, דמעיקרא חולין והשתא הקדש, ועל ידי זה נעשה גם שינוי במציאות גופי בני ישראל, שאנו מקודשים בשפע אלהי ומובדלים מכל טומאה וזוהמא.

ובזה יתבאר דברי הגמרא הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, משום דכיון דגם הגוף אישתני לטובה בשעת מתן תורה, לכן בעינן לשמחו בשמחת הגוף, כדי להראות דבר זה דלא רק הנשמה נתעלה ונתקדש בשעת מתן תורה, אלא גם גופי בני ישראל נתעלו ונשתנו לטובה.

ועל כן דוקא רב יוסף אמר ביומא דעצרתא עבדי לי עגלא תלתא לכבוד החג לשמח הגוף, כי ביום הזה נשתנה הגוף למעליותא בשינוי השם להקרא ממלכת כהנים וגוי קדוש. וזה שאמר אי לאו האי יומא דקא גרם

כמה יוסף איכא בשוקא, כי ברוב ענותנותו חשב שאין לו מעלה יתירה משאר אנשים בשינוי מעשה רק בשינוי השם שנקרא ריש מתיבתא, וממצות שמחת החג בעצרת דבעינן נמי לכם מחמת שהגוף נשתנה למעליותא בשינוי השם, מוכח דשינוי השם נמי חשיב כשינוי מעשה, ועל כן היה שמח ביום הזה.

ב

עוד נראה בהקדם קושית המגן אברהם (או"ח סי' תצ"ד) היאך אנו אומרים בחג השבועות זמן מתן תורתינו, והלא ק"ל (יו"ד סי' קצ"ו סי"א) כרבי יוסי דבעי לפרושי ו' עונות (שבת פ"ז), ואם כן בז' בסיון נתנה תורה, ולדידן לעולם שבועות בו' בסיון.

ויש ליישב על פי מה שכתב באגרא דפרקא (אות קכו) בשם הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע, על מה שהוא מן התימא שרואין כמה פעמים הילדים בקטנותם הולכים לבית רבם ומתמידים בלמוד תורתם ומתפללים בכוונה ומיישרים אורחותם, ואחר כך כשמתגדלים מתהפכים במדות גרועות ומבטלים התורה והתפלה וכיוצא, ומאין יתהוו זה, הרי התורה שלמדו בקטנותם הוא הבל שאין בו חטא, והיה מהראוי שתעמוד למשען להם להוסיף אומץ בנפשותם כי מצוה גוררת מצוה, ואמר הוא ז"ל שהוא מחמת שאבותיהם האכילו אותם ממון גזל שסיגלו על ידי משא ומתן שאינו באמונה, ונתפטמו באיסורים ושב להם לבשר מבשרם, ועל ידי זה נולדים בקרבם תאוות ומדות גרועות ותורתן משתכחת, עכד"ק.

והנה איתא בגמרא (סנהדרין נו:) תניא, עשר מצות נצטוו ישראל במרה, שבע שקיבלו עליהן בני נח, והוסיפו עליהן דינין ושבת וכיבוד אב ואם, עי"ש. ובכן יש לומר שהגם שמשה רבינו הוסיף יום אחד מדעתו, עם כל זה בששי בסיון הקדימו לקבל עליהם הדינין שהן מצות שבין אדם לחבירו, כדי ליזהר מממון שאינו שלהם, שזהו התנאי והיסוד שתתקיים התורה בקרבם. ולפי זה מיושב היטב מה שאנו אומרים ביום ששי בסיון זמן מתן תורתינו, דהיינו על המצות שבין אדם לחבירו שקבלנו בששי סיון, כי על ידי זה זכינו למעמד הנבחר של קבלת התורה והמצות שבין אדם למקום בשבעה בסיון.

ומעתה יש לומר שרב יוסף היה שמח ביום זה על קבלת המצות שבין אדם לחבירו, וזהו שאמר אי לאו האי יומא שקבלו המצות שבין אדם לחבירו, כמה יוסף איכא בשוקא, וזה מחמת שאבותיהם פיטמו אותם בממון איסור ועל כן תורתן נשתכחת מקרבם, ורק על ידי שאבותיו נזהרו ממון גזל והדומה לזה, על כן נתקיים התורה אצלו.

ג

עוד נראה בהקדם מה דאיתא במס' שבת (דף פח.) ויתיצבו בתחתית ההר, אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקב"ה עליהם את ההר כגיגית, ואמר להם, אם אתם מקבלים התורה מוטב, ואם לאו שם תהא קבורתכם, והקשו בתוספות (ד"ה כפה) הא כבר הקדימו נעשה לנשמע, ולמה הוצרכו לכפיית ההר.

וביאר א"ז זללה"ה בעצי חיים (לשבועות אות כ) כי בעת ההוא בעמדינו תחת ההר לקח הקב"ה ממנו כל המדריגות אשר השגנו לפני הר סיני, כדי להגדיל הנסיון מה שקבלנו התורה הזאת, ועל עת ההוא כפה עלינו הר כגיגית, ואף על פי שכבר אמרו נעשה ונשמע כאשר פסקה זוהמתן, לא היו כל העתים שוות, עכ"ד. ולכאורה מן הראוי להתבונן, על מה עשה ה' ככה לסלק מהם מדריגתם מה שהיו רוצין באמת לקבל התורה באהבה, ועכשיו היה בהכרח לכפותם על זה.

אכן יש לומר על פי המבואר בגמרא (שבת פח:) כשעלה משה למרום בקשו מלאכי השרת לעכב מתן תורה לישראל, ואמרו (תהלים ח, ב) ה' אדוננו וגו' אשר תנה הודך על השמים. וכתבו המפרשים שהמלאכים באו בטענת מצרנות, כי מאחר שמושב המלאכים הוא בגבהי מרומים, ראוי שתנתן להם התורה. אך כתב בכסף נבחר (פ' קרח עמוד רנו) שיש לסתור טענתם, דהא איפסקא הלכתא (חו"מ סימן קע"ה, סנ"ד) הנותן מתנה אין בה דין בן המיצר, והתורה ניתנה במתנה לישראל ככתוב

(תהלים סח, יט) עלית למרום שבית שבי לקחת מתנו"ת באדם, עכ"ד.

אך איתא במס' עירובין (דף נד.) רבא בריה דרב יוסף בר חמא דרש, מאי דכתיב (במדבר כא, יח) וממדבר מתנה, אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו (ופירש"י שאין לו גסות), תורה ניתנה לו במתנה.

ובכן יש לומר כי באמת היו בני ישראל ראויים לקבל את התורה אף בלא כפיה, כי הלא הם עשו לזה הכנה דרבה כל ימי הספירה, אך אלמלי היו מקבלים את התורה לפי מדריגתם וכשרון מעשיהם, היה מתעורר טענת המלאכים מכח דינא דבר מצרא, לכן בעמדם על הר סיני לקח הקב"ה מהם כל מדריגותיהם, ואז נשבר לבבם בקרבם שהבחינו עד כמה הם רחוקים ממעלת הקדושה, ומכח זה הגיעו לתכלית מדת הענוה ושפלות הרוח, ואז ניתנה להם התורה בבחינת מתנה, ונתבטל טענת המלאכים.

ועל פי זה יש ליישב קושית המגן אברהם (ר"ס תצ"ד) היאך אנו אומרים בחג השבועות זמן מתן תורתינו, הא בשולחן ערוך (יו"ד סי' קצ"ו, ס"א) קי"ל דבעי פרישה שש עונות, וכרבי יוסי דאמר (שבת פח.) שהוסיף משה יום אחד מדעתו, נמצא שקבלת התורה היה בשביעי בסיון ולא בששי בסיון. אך יש לומר דבאמת קבלת התורה היה בשביעי בסיון, אבל בששי בסיון אז לקח הקב"ה מהם כל המדריגות, ועל ידי זה נשבר לבבם בקרבם והגיעו לענוה יתירה, ואחר כך זכו שהתורה ניתנה להם בבחינת מתנה. וזה שאומרים בששי בסיון זמן מת"ן תורתינו, כי ביום הזה ששי בסיון שהגיענו לתכלית מדת הענוה, אז ניתנה לנו התורה בבחינת מתנה, ומחמת זה נסתם תביעת המלאכים על התורה.

ובכן יש לומר, כי רב יוסף נתעלה במעלת הענוה, כדאיתא בגמרא (סוטה מט:) אמר ליה רב יוסף לתנא לא תתני ענוה דאיכא אנא, ולכן נקרא רב יוסף סיני (הוריות יד.), להורות כי מה שזכה רב יוסף לקנין התורה שכל חדרי התורה היו פתוחים לפניו, זה היה מחמת גודל ענוותנותו שהיה דוגמת הר סיני הנמוך מכל ההרים, ועל כן הכיר ממעלת עצמו שאי אפשר לזכות לכתרה של תורה רק על ידי מדת ענוה. וזה שאמר אי לאו הא"י יומ"א דקא גרים, הוא יום ששי בסיון, שאז הגיעו בני ישראל לתכלית הענוה, כמה יוסף איכא בשוקא, כי רק מחמת מדת הענוה זכינו שהתורה ניתנה לנו בבחינת מתנה.

ד

עוד נראה על פי דברי א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' בשלח) הנה נקנס על האדם בזעת אפך תאכל לחם (בראשית ג, יט), ועל כן צריך לבלות בזה זמנים טובא למצוא טרף לביתו, אולם באמת קאי מה שאמר הכתוב בזעת אפך תאכל לחם גם על לחם התורה, שנאמר (משלי ט, ה) לכו לחמו בלחמי, שהרי להבין בתורה צריך יגיעה רבה, והיגיעה נתחדש אחר החטא, כי מקודם היה כתנות אור שלא היה מסך המבדיל בין אור תורה לבין האדם, ואחר החטא נעשה כתנות עור והוא מסך המבדיל וצריך ליגיעה רבה, ואם כן אף שהגזירה והקנס נקנס על כל בני אדם, הנה אותם שמתייגעים בתורה ותורתן אומנתם שוב אין צריכים שום השתדלות לטרפם, לפי שנתקיים בהם הגזירה בעמל התורה, וזהו אמרם (אבות פ"ג, מ"ה) כל המקבל עליו עול תורה ונתקיים בו הגזירה בעמל התורה, מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ, עכ"ד.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' בחקותי) לפרש דברי הגמרא (ברכות לה:) בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי אחרים, שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית על ידי עצמן, שנאמר ואספת דגנך. והכוונה כי בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, היינו שהם עמלים בתורה ומקבלים עליהם עול מלכות שמים, ובזה מקיימים הגזירה הקדומה של בזעת אפיך תאכל לחם, על כן אין צריכים עוד לעמל ויגיעת עוה"ז, ומלאכתן נעשית בלי טורח ויגיעה, והיינו על ידי אחרים. ובזמן שאין עושין רצונו של מקום, ליגע עצמו בדברי תורה, הנה הנם צריכים לקיים הקנס על פי פשוטו, ועל כן ואספת דגנך, על ידי עצמו בעמל יגיעה. וזהו פי' הפסוק אם בחקותי תלכו, ופירש"י שתהיו עמלים בתורה, היינו שיקיימו גזירת בזעת אפך תאכל לחם בדברי תורה, ולכן ונתנה הארץ יבולה בדרך מתנה בלי שום יגיעה, והשיג לכם דיש את בציר שלא כדרך הטבע,

דמכיון שכבר נתקיים הגזירה בעמל התורה שוב אין צריכין לעמל המלאכה, עכ"ד.

ועל פי זה יש לפרש מה שאמרו בני ישראל (שמות כד, ז) כל אשר דיבר ה' נעשה ונשמע, כי נעשה פי' ענין עשיה ועבודה בעמל ויגיעה, והיינו שיקיימו גזירה הקדומה בזעת אפך תאכל לחם, ומפרש באיזה אופן, ולזה אמרו ונשמע, על ידי שיעסקו בתורה ויתיגעו בעמל התורה, ובזה יקיימו גזירה הקדומה של בזעת אפך תאכל לחם.

ובזה יתבארו דברי הגמרא הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, להשפיע בו שפע טובה לבני ישראל בלי עמל ויגיעה, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, ואמרו ישראל נעשה ונשמע, שיקיימו גזירת בזעת אפך תאכל לחם על ידי לימוד התורה, ועל כן ראוי להעביר מהם עול מלכות ועול דרך ארץ, שלא יצטרכו לעמול בעמל הפרנסה, וע"ד שאמרו חז"ל (אבות פ"ו, מ"ב) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, כי העוסק בתורה מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ. ועל כן רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבד"י לי עגלי תלתא, שאחרים יעשו מלאכתו ולא יצטרך להתייגע בזה בעצמו מאחר שכבר התייגע על התורה ואינו צריך לעמול על הפרנסה, ולזה אמר אי לאו האי יומא דקא גרים, שאמרו ישראל נעשה ונשמע וקיבלו עליהם לקיים גזירה הקדומה בעמל התורה, כמה יוסף איכא בשוקא, שאז לא יתכן לקיים הגזירה רק על ידי עמל בפרנסה, והיה גם הוא בין המתהלכים בחוצות ובשווקים בעמל גדול למצוא טרף לביתם לקיים הגזירה בזעת אפך תאכל לחם, אמנם משנתן הקב"ה את התורה אם כן אפשר לקיים הגזירה בלימוד התורה, ועל כן הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכ"ם, כיון שיכול להנות מן העולם אף בלי טורח.

ה

עוד יתבאר דברי הגמרא אמר רבי אלעזר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא, רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא.

ב) במדרש (ילקוט יתרו רמז ש) להודיע שבחן של ישראל, שכשעמדו כולן לפני הר סיני לקבל את התורה לא היו בהן סומין שנאמר (שמות כ, טו) וכל העם רואים, מלמד שלא היו בהם אלמים שנאמר (שם יט, ח) ויענו כל העם, מלמד שלא היו בהן חרשים שנאמר (שם כד, ז) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, מלמד שלא היו בהם חגרין שנאמר (שם יט, יז) ויתיצבו בתחתית ההר, מלמד שלא היו בהם טפשין שנאמר (דברים ד, לה) אתה הראת וגו'. ומהראוי להתבונן מה גדלה השפעת מתן תורה כל כך שנתרפאו כל בעלי מומין שבהם, שלא מצינו כזה בשום מקום. (ועיין מה שכתב בזה בבינה לעתים דרוש מב לדרכו).

ויתבאר על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' עקב) לפרש הכתוב (תהלים כו, א) ה' רועי לא אחסר, כי מבואר בגמרא (קידושין פב.) ראית מימיך חיה ועוף מתפרנסין שלא בצער והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי. ומזה מבואר דבזמן שאדם עושה רצון קונו ברמ"ח עשין ושס"ה לא תעשין אז איננו צריך לזכות, רק הוא בטבע הבריאה לזון את ברואיו, קל וחומר מחיה ועוף, והנה עיקר האדם היא הנשמה, ואם כן אם עושה רצון קונו ברמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, איני חסר מרמ"ח אבריו ושס"ה גידיו, והיינו ה' רועי, בזמן אשר לא אחסר, שאיננו חסר בעצמותי, עכ"ד.

ובזה כתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (פ' וישלח) לבאר מה שדרשו חז"ל על יעקב אבינו (שבת לג:), שלם בגופו שלם בממונו שלם בתורתו. ויש להבין דמאי משמע שלם בכולהו מיני שלימות. אמנם כתבו המפרשים (עיין של"ה פ' ואתחנן) במה שצריך כל אחד מישראל לקיים כל התרי"ג מצוות, והיאך הוא באפשרי הלא כמה מצוות לא כל אחד יכול לעשותן, ותירצו דעל ידי לימוד התורה יוכל לקיים כולם, דהנה אמרו חז"ל (מנחות קי.) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וכן כל המצוות יוכל לקיים על ידי עסק בהלכה של אותו מצוה, עכ"ד. וזה שאמר ויבא יעקב שלם בגופו, שלא חסר מאבריו וגידיו, והיינו שקיים כל התרי"ג מצוות, ובזה נתן חיות לכל אבריו וגידיו והם בשלימות, ועל כן שלם גם כן בממונו, כי ה' רועי בזמן לא אחסר בעצמותיו וקיים כל התרי"ג מצוות, וקשה היאך אפשר לקיים התרי"ג

מצוות, ע"כ היה שלם בתורתו, כי בזה שלמד הלכה של אותו המצוה נחשב כאילו עשה המצוה, עכ"ד.

ועל פי זה יתבאר מה טעם כשעמדו לפני הר סיני לקבל את התורה נתרפאו כל המומין, כי על ידי קבלת התורה ששמעו אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה אשר בהם כלולים כל התורה כולה, משכו חיות לכל רמ"ח איבריהם ושס"ה גידיהם, ועל כן שפיר נתרפאו כל המומין על ידי קבלת התורה.

ובזה יתבארו דברי הגמרא הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, שמלבד השפעת הרפואה שנתעורר בו ביום בעינן נמי לכם בבחינת שלם בממונו, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, וכיון שנתקיים שלם בתורתו, אם כן ה' רועי לא אחסר, להיות שלם בגופו להמשיך רפואה לכל חולי ולהיות שלם בממונו בפרנסה בריוח. ועל כן רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא, להמשיך בו ביום שתהיה פרנסתו מצויה אצלו, ואמר אי לאו האי יומא דקא גרים להמשיך שלימות התורה על רמ"ח איברים ושס"ה גידים, כמה יוסף איכא בשוקא, שהיה צריך להתפרנס בצער בטלטול דרכים מכח שלא נתקיים לא אחסר.

ד

עוד יש לומר דהנה מבואר בגמרא (שבת פח.) שמתן תורה היתה בכפיית ההר, ואיכא מודעא רבה לאורייתא על שקיבלו התורה בכפיה. אך עלינו להתבונן דאי נימא שבאמת כנים הדברים דקבלת התורה היתה בכפיה ובאונס שלא ברצון, לכאורה לשמחה מה זו עושה בכל שנה ושנה לחוג ולשמוח בו ביום שקבלנו התורה, מתאספים לסעודת יום טוב ששים ושמחים מזמרים ומרקדים לכבוד היום ולכבוד התורה הקדושה, הלא יותר נכון היה לקבוע ביום זה יום עצב ותוגה, וכל אחד היה יושב בו בדד גלמוד מתעצב על מצבו מידי שנה בשנה, לזכור ימות עולם מה שלפני ג' אלפים שנה כפו אותנו בהתראה ובאונס מיתה אם מקבלים אתם את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואז לא נשאר לנו ברירה אחרת רק לקבל התורה, אבל מה לנו לשמוח על קבלה זו, הלא על ידי זה הועמס עלינו עול ומשא כבידה של תרי"ג מצות ונשתעבדנו לקיום רמ"ח מצות עשה ושס"ה לא תעשה, יש דברים המותרים ויש דברים האסורים ואנו מוגבלים ומשועבדים לחוקי התורה ומשפטיו, ומוכרחים אנחנו לעסוק בתורה ותפלה במצות ומעשים טובים הנחת תפלין ואכילת מצה ומרור נטילת לולב וכדומה, הלא כל זה עולה לנו בטירחה וביגיעה, ובאם את כל זה קבלנו בכפיה "מיר האבן נעבעך נעבעך געמוזט מקבל זיין תורה", עכ"פ לשמחה מה זו עושה.

אכן חס לן למימר הכי, כי לאמיתו של דבר כאשר בישר לנו הקב"ה על ידי משה רבינו שבחר בנו מכל העמים ורוצה ליתן לנו התורה הקדושה, מיד ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, וקבלנו את התורה בשמחה רבה ובחדוה עצומה באהבה ובחפץ לב, ואם תאמר למה כפה הקב"ה את ההר כגיגית, זה נעיח לבעלי מפלפלים שיתרצו הקושיא כל אחד לפי דרכו, (עיין נחלת בנימין מצוה כו). אבל אנן בדידן שבודאי קבלנו את התורה בשמחה ועדיין עושין אותה בשמחה, ומאחר שקבלנוהו ברצון על כן אנו שמחים ביום הזה שהוא יום שניתנה בו תורה, ואי לאו הכי לא היינו שמחים על זה בכל שנה ושנה, ואדרבה ינסה הקב"ה אותנו שנית, ויעמיד אותנו היום לפני הר סיני כדי לקבל התורה, הנה יראה שכאז כן עתה יענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ונקבל את התורה שנית באהבה ובשמחה, כי שמחים אנו וחפצים אנחנו בהתורה הקדושה, ואנו מאושרים לקיימה ולמסור נפשינו עליה.

וזהו ביאור דברי הגמרא הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, והיינו לשמוח ביום זה לכם לכל צרכיכם, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, שקבלנו התורה ביום זה באהבה ובשמחה, ועל כן בעינן נמי לכם ביום זה, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא, והתורה ניתנה לנו בכפיה, על כן אנו רוצים להראות שבאמת מלכותו ית"ש ברצון קיבלנו עלינו, ובשמחה ובחדוה אנו מקיימים חוקי התורה ומצותיה באהבה וברצון בהתרוממות הנפש, וברוך אלקינו אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו תורת אמת, כי הם חיינו ואורך ימינו וקיום אומתינו לעד ולנצח נצחים.

יהוד"ה אתה יודוך אחיך

ברגשי ידידות ובאותות הערכה, נשגר כוס של ברכה, אל מעלת כבוד ידידינו וידיד מוסדותינו, הרבני היקר החשוב והנעלה, מופלג בכל מידה ומעלה, האדם היקר באנשים, מסור בלב ובנפש למען מוסדותינו הקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, ארי שבחבורה, שמו הטוב מהללים בשבח ובתפארה

הרבני היקר והנכבד רודפי"ח

מוה"ר מנחם יהודה שלעזינגער הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק
ותומך נלהב למוסדותינו הק' פה בני ברק יצ"ו

לרגל שמחת אירוסי בתו הכלה המהוללה שתחי' למזל טוב

עב"ג החתן החשוב המופלג בתורה וביראה, שמו הטוב נודה לתפארה

כמר זאב ני"ו

בן מוה"ר **הערשל דזשאזעף** הי"ו

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, ברגשי הודאה וחיבה, שיזכה לרב תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסירי התודה והברכה

יחצקאל רוטטשר - יקותיאל יצחק בריאק

בשם הנהלת מוסדות סאטמאר
בני ברק יצ"ו

'אנכי' ה' – יסוד האמונה, 'אלקיך' – קבלת עול מלכות שמים. מארץ מצרים – מגלה יסוד האמונה [מורה על 'אנכי ה'']. **מבית עבדים** – ולכן חייבים לעבדו [מורה על 'אלקיך'].

אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים: (שמות פרק כ פסוק ב)

אנכי ה' אלקיך. הדבור הזה מצות עשה[א], לומר לנכי ה', יוכה [ילמד] וילוה לותם, שילעו וילמינו כי יש ה', ['אלקיך'] והוא מלהיט להם. כלומר, [הוא] הווה [נמצא, הוא] קדמון [לפני כל דבר], ממתו היה הכל [וכל הבריאה התהותה מאתו] בחפץ [משום שחפץ לבראו], ויכולת [וביכלתו לעשות הכל. ואמר 'אלקיך'] והוא מלהיט להם, שחייבים לעבוד לותו. ולומר 'לשל הולמתיך מלרץ מלרים', כי הולמתם משם תורה על המילות [שהוא המציא את כל הנמצאים] ועל החפץ [שמרצונו נעשה הכל], כי בילועה ובהשגחה ממנו ילמנו משם [כיון שברור שלא במקרה יצאו ממצרים, אלא בידיעת ה' ובהשגחתו]. וגם תורה [ויציאת מצרים] על החילוף [שהעולם אינו קדמון, אלא ה' בראו יש מאין], כי עם קדמות העולם [כי אם היה העולם קדמון] לא ילתנה דבר מטבעו [ולא יתכן שיוכל איזה כח לחדש בו מאומה לשנות הטבעים], ותורה [יציאת מצרים, גם] על היכולת [של ה' לעשות כרצונו], והיכולת תורה על הייחוד [שאין אלוה מבלעדיו, ולא נשתתף עמו שום כח בבריאת הטבעים, שהיכולת והשיתוף סתירה זה לזה, שאם היו שנים יכולים לשנות הטבעים נמצא כל אחד מוגבל בכוחו, שהשני יוכל לבטל או למנוע ממנו לפעול בטבעים כרצונו], כמו שלמר (לעיל ט יד) 'בעבור תדע כי אין כמוני בכל המרץ'. וזה טעם 'לשל הולמתיך' [ולא אמר 'אנכי ה'' שבראתי שמים וארץ], אף שגם בריאת שמים וארץ מרמזים על כל אלו הדברים[ב], כי הם היולעים ועדים בכל אלה[ג] [כי נסי יציאת מצרים ראו מקבלי התורה בעצמם, אבל בריאת העולם לא ראו בעצמם].

וטעם 'מבית עבדים' [לכן הוסיף ואמר 'מבית עבדים', אחר שכבר אמר 'מארץ מצרים']. שהיו עומדים במלרים בבית עבדים, שבויים לפרעה. ולומר להם זה, שהם חייבין שיהיה העם הגדול והנכבד והטוב הזה להם למלהיטם, שיעבדוהו, כי הוא פדה לותם מעבדות מלרים. כטעם 'עבדי הם לשל הולמתי לותם מהרץ מלרים' (ויקרא כה נה). וכבר רמזתי עוד למעלה (יט כ) טעם שני השמות הקדושים ['ה' אלקיך'] על לדך המתת.

וזו המלה תקרא בדברי רבותינו (ברכות יג:) קבלת מלכות שמים, כי המלות האלה לשל הזכרתי [בביאור 'אלקיך'] הם במלך כנגד העם [וקבלת המלכות על ידי העם]. וכך לומרו במכילתא (בפסוק הבא) 'לא יהיה לך אלהים אחרים על פני' למה נאמר? לפי שהוא אומר 'אנכי ה' אלהיך'. משל למלך שנכנס למדינה, לומרו לו עבדיו: גזור עלינו גזירות. לומר להם: לאו, כשתקבלו מלכותי לגזור עליכם גזירות. שתם מלכותי אינכם מקבלים, גזירותי האיך אתם מקיימין? כך לומר המקום ליקבל 'אנכי ה' אלהיך', [ורק אח"כ אמר] 'לא יהיה לך'. אני הוא שקבלתם מלכותי עליכם במלרים? לומרו לו הן. כשקבלתם מלכותי קבלו גזרותי. כלומר, אחר שאתם מקבלים עליכם, ומודים שאני ה', ואני אלהיכם מארץ מלרים, קבלו כל מצותי.

ונאמרו כל הדבות כלן בלשון יחיד, 'ה' אלהיך', 'לשל הולמתיך'. ולא כשאר התחיל להם 'אתם ראיתם וגו'', 'אם שמע תשמעו' (לעיל יט ה). להזהיר, כי כל יחיד מהם יענש על המצות, כי עם כל אחד ידבר, ולכל אחד יאמר. שלא יחשבו כי אחר הרוב ילך [ואם רובם ישמרו את הדברים], והיחיד יענל עמהם. ויבאר להם משה זאת הכוונה בסוף התורה בפרשת אתם נלבים (דברים כט יז – יט)[ד]:

מעשה חש"ב

[א] פירוש, אנכי ה' אלקיך, נמנית במנין תרי"ג מצוות, כדעת הרמב"ם בספר המצוות (מצות עשה א), וכמו שכתב רבינו בהשגות לספר המצות (ל"ת ה') 'והטוב בעיני בזה הענין כולו, שנמנה אנכי ה' אלקיך מצוה, כמאמר הרב'. ולאפוקי מדעת הבה"ג שאינו מונה מצוה זו ממנין תרי"ג מצוות. ואע"פ שבהשגות הרמב"ן לספר המצות להרמב"ם (מצות עשה א) ביאר רבינו דעת הבה"ג "והנראה מדעתו של בעל ההלכות שאין מנין תרי"ג מצות אלא גזירותיו יתעלה שגזר עלינו לעשות, או מנענו שלא נעשה, אבל האמונה במציאותו יתעלה שהודיע אותה אלינו באותות ובמופתים ובגילוי השכינה לעיננו הוא העיקר והשורש שממנו נולדו המצות לא יומנה בחשבונן וכו'", מ"מ למעשה חולק עליו וסובר דשפיר נחשב במנין המצוות.

ב בדרשת תורת ה' תמימה (עמוד קנא) מפרש רבינו בהדיא קושיא זו וז"ל וזהו מש"כ בהבכות, 'אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים', וכבר אמר זה רבי יהודה הלוי בספר הכוזר (מאמר ג אות כה) שהוא היה המחבר, או היתה השאלה מן המלך כוזר אל החבר שעמו ימחק הסנגרי, למה אמר 'אשר הוצאתיך מארץ מצרים', ולא אמר 'שברחתי שמים וארץ וכל צבאם', כמו שאמר 'אנכי ה' עשה כל נעה שמים לבדי רוקע הארץ מאתי (ישעיה מד, כד), כי היה זה לשוי יותר... אבל עיקר הדבר בזה הוא לכל מעיין, כי בתחילה אמר 'אנכי' לומר שיאמינו שיש אלוה נמצא, להוציא מדעת הנבל האומר בלבו אין אלהים... ואמר אשר הוצאתיך, להזכירם שכבר ידעו ונתברר להם בישיעת מצרים שיש אלוה מחדש העולם ויש לו יחידה בפרטים והשגחה בהם".

ג פירוש, שעיקר ציווי 'אנכי' הוא להאמין שהוא ברא את העולם וכל שאר עיקרי האמונה, וחייבים לעבוד אותו, אבל האופן בו אנו **מגיעים** לאמונה הזאת הוא מכח יציאת מצרים, משום שביציאת מצרים ראינו **בעינינו** שכן הוא. וכן כתב רבינו (דברים פרק כ פסוק ו) כוונת הכתוב (שם פסוק כב) 'ויתן ה' אותות ומופתים גדולים ורעים במצרים בפרעה ובכל ביתו לעינינו', וז"ל: והכוונה בזה הוא הטעם במה שאמר בעשרת הדברות (שם ה ו) 'אנכי הוצאתיך מארץ מצרים', כי יתכוין שנודיע לבן האומר כי ה' הוא הבורא והחפץ והיכול כאשר נתבאר לנו בישיעת מצרים. וזה טעם **'לעינינו'**, כי אנחנו היודעים ועדים מן המופתים והמופתים שראינו אם, כי ה' אלקינו הוא המלקים בשמים ובארץ ואין עוד מלבדו, כי כל זה יודע בישיעת מצרים כאשר פירשתי בדיבור הראשון".

ד (יז) כִּי אִם בְּכֹם אִישׁ אוֹ אִשָּׁה אוֹ מִשְׁפָּחָה אוֹ שֵׁבֶט אֲשֶׁר לְבָבוֹ פֹנֶה הַיּוֹם מֵעִם ה' אֱלֹקינוּ לָלֶכֶת לַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָהֵם פֶּן יֵשׁ בָּכֹם שֹׁרֶשׁ פֹּרֶה רֹאשׁ וְלַעֲנָה: (יח) וְהָיָה בְּשָׁמְעוֹ אֶת דִּבְרֵי הָאָלָה הַזֹּאת וְהִתְבָּרֵךְ בִּלְבָבוֹ לֵאמֹר שָׁלוֹם יִהְיֶה לִי כִּי בִּשְׁרִרוּת לִבִּי אֵלֵךְ לְמַעַן סְפוֹת הָרָוָה אֶת הַצְּמֵאָה: (יט) לֹא יאבֶה ה' סְלֹחַ לוֹ כִּי אָז יֶעְשַׁן אַף ה' וְקִנְאָתוֹ בָּאִישׁ הַהוּא וְרָבְצָה בּוֹ כָּל הָאָלָה הַכְּתוּבָה בַּסֵּפֶר הַזֶּה וּמָחָה ה' אֶת שְׁמוֹ מִתַּחַת הַשָּׁמָיִם:

אנכי ה'	אלקיך	הוצאתיך מארץ מצרים	מבית עבדים
שיעלו ויאמינו כי יש ה', הווה, קדמון, ממנו היה הכל בחפץ, ויכולת.	קבלת מלכות שמים.	מורה על המציאות, ועל החפץ, על החידוש, על היכולת, והיכולת תורה על הייחוד.	חייבים לקבל מלכות שמים, כי הוא פדה אותם מעבדות מצרים.

וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׂם מֹשֶׁה

במאמר שלפנינו נעסוק במשנתו של רבינו בענינים הנוגעים למעמד קבלת התורה

חיוב זכירת מעמד הר סיני: אמונה מוחשית שאינה נתנת להכחשה – זכירת פרטי מעמד הר סיני, הלפידים והקולות / **ממי שמעו עשרת הדברות:** מפי הקב"ה, אלא ששתי דברות הראשונות גם הבינו מה ששמעו, משא"כ שאר הדברות שמעו ולא הבינו. ומשה פירש להם. **סדר עשרת הדברות:** חמש הדברות שבלוח הראשון הן בין אדם למקום, וחמש הדברות שבלוח השני הן בין אדם לחבירו / **שני לוחות:** כנגד, – שמים וארץ – חתן וכלה – שני שושבינין – שני עולמים. **'זכרו תורת משה'.**

חיוב זכירת מעמד הר סיני

בתוה"ק (דברים פרק ד פסוקים ט–י) "רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וּשְׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי ה' אֱלֹקיךָ בְּחֹרֵב בֶּאֱמֹר ה' אֵלַי הַקְהֶל לִי אֶת הָעָם וְאַשְׁמִעֵם אֶת דְּבָרַי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל הָאֲדָמָה וְאֶת בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן:

אמונה מוחשית שאינה נתנת להכחשה

כתב רבינו (מצוה ל"ת מצוה ב) "שלא נשכח מעמד הר סיני, ולא נסיר לותו מלעתנו, לבל יהיו עינינו ולבנו שם כל הימים, והוא ממנו יתברך 'השמר לך ושמור נפשך מאד, פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך, ופן יסורו מלבבך, כל ימי חייך. והודעת לבניך ולבני בניך יום אשר עמדת לפני ה' אלקיך בחורב'. והכונה בזה גדולה מאד, שלא היו לבני תורה בלתי מלבנו מפי נביא בלבד, אע"פ שנתאמת אלינו ענין נבואתו בלותות ומופתים, שם יקוס בקבלנו נביא ויוצונו ההפך מן התורה, ונתן אליו לות או מופת יכנס בליבנו ספק, **ועל זה ממר כשהשמיענו ביתור התורה מפי הגבורה למזנינו, ועינינו רותות מין שם ממעני, נבחיק כל חולק וכל ספק, ונשקר לותו, ולא יועילוהו לות ולא יילילהו מילנו מופת, שמנחנו יודעים כשקרותו וכפחזותו**" עכ"ל.

זכירת הקולות ולפידים

ובפרשת ואתחנן (דברים שם) כתב רבינו שבכלל לאו זה, שלא נשכח את **כל פרטי המעמד, את הקולות, ואת הלפידים, וכל אשר שמענו מתוך האש.** וחוץ מהלאו יש בה מצות עשה של 'והודעתם לבניך'. וז"ל רבינו: "חזל ואמר כך מני מזהירך

מאד להשמר ולשמור עצמך מאד לזכור מאין באו לנו לילך המצות, **שלא תשכח מעמד הר סיני מכל הדברים אשר ראו עיניך, הקולות והלפידים, את ככודו ואת גדלו ולבריו אשר שמעת מתוך האש**, ותוציא כל הדברים אשר ראו עיניך מעמד הנכבד ההוא לבניך ולבני בניך עד עולם... ואוה במצות עשה שנוציא בו לכל זרענו מדור לדור כל מה שהיה שם בראיה ובשמיעה".

ממי שמעו עשרת הדברות

נחלקו הקדמונים ממי שמעו בני ישראל את עשרת הדברות ובאיזה אופן שמעום. והנה רבינו (שמות פרק כ פסוק ז) **הביא** קושיית **האבן עזרא** (שמות שם א) על מ"ש חז"ל (מכות כד.) שרק שתי דברות הראשונות שמעו ישראל מפי הגבורה, מכתובים מפורשים בהם נאמר, שהקב"ה בכבודו ובעצמו אמר את כל עשרת הדברות אל כל ישראל, כמו שנאמר (דברים פרק ה פסוק יט) "את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם", ומתרץ רבינו שלעולם **שמעו את כל עשרת הדברות מפי הקב"ה, וכפי פשוטם של הכתובים, אלא שאת שתי הדברות הראשונות הבינו ישראל כמו משה, ולא הוצרכו לפירושיו של משה, ואילו את שמונת הדברות האחרות שמעו ישראל כקול דיבור בלבד, ולא הבינו את הדברים, עד שבא משה ופירש להם.** ובזה מבאר רבינו סתירת המקראות, דאלו ואלו דברי אלקים חיים, גם אלו המורים שישראל שמעו כל עשרת הדברות מפי הקב"ה, וגם מה שמתבאר ששמעו רק את שתי דברות הראשונות. וז"ל רבינו (שם): "והנה לפון הכתוב הזה [לא תשא] את שם ה' לפקיך כלפו משה ידבר, וכן בכל הדברות לחתי כן, ובפניס הפסוקים הלפקונים השם ידבר, לנכי לשך הועלתיך וכו'. ומפני זה לפרו רז"ל לנכי ולפ יהיה לך מפי הגבורה שפעתם, שהם עיקר הכל. ודבי לפרשם השקה כי הכתוב לפר וכו' (ה יט) את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם, ושם כתוב עוד ויכתבם על שני לוחות לבנים, כי כשך לפרם אל כל קהלכם כן כתבם על הלוחות. ולני לפרש לך קבלת רבותינו, **כולהי שכל עשרת הדברות שפעו כל ישראל מפי לקיים, כפשוטו של כתוב, אבל בשני הדברות הלפקונות היו שומעים הדבור ומבינים לותו ממנו, כשך יבין לותם משה**, ועל כן ידבר עמהם כשך ידבר המלון אל עבדו, כמו שהזכרתי. **ומבלן ואילך בשאר הדברות ישמעו קול הדבור ולא יבינו לותו, ויצטרך משה לתרגם להם כל דבור ודבור, עד שיבינו לותו ממשה**, וכך הם מפרשים, 'משה ידבר והאלהים יעננו בקול', ועל כן היו בהם דברי ה' עם משה שילמר להם כן. **והכונה היתה זאת, כדי שיהיו כלם נביאים בלמונת ה' ובלימוד ע"ז כשך פירשתי, לפי שהם העיקר לכל התורה והמצות וכו', אבל בשאר הדברות יקבלו מפי משה כיולון עם שמיעתם קול הדברים, ובשאר המצות ילמינו במשה בכל".**

סדר עשרת הדברות

חמש הדברות שבלוח הראשון הן בין אדם למקום, וחמש הדברות שבלוח השני הן בין אדם לחבירו

דעת רבינו (שמות פרק כ פסוק ג) שחמש הדברות שבלוח הראשון הן ממצות שבין אדם למקום, וחמש דברות שבלוח השני הן מצוות שבין אדם לחבירו. ולפי"ז מצות 'כיבוד אב ואם' הכתובה על לוח ראשון, נחשבת כמצוה שבין אדם למקום, שהרי ההורים משותפים עם הקב"ה ביצירה, ועל כן בן הנוהג כבוד בהוריו מכבד בכך את הבורא. ובזה מבאר רבינו הטעם למה בחמש דברות הראשונות הוזכר ענשו של העובר על המצוה ושכרו של המקיים. ואילו בחמש דברות האחרונות לא הוזכר כלל עונש או שכר. משום שחמש הראשונות הן מצוות שנאמרו לכבוד הבורא, וצריך להזהיר את האדם שלא יעבור עליהן, אך חמש האחרונות העוסקות במה שבין אדם לחבירו, קיומן הוא עצמו טובה לאדם, ובקיום המצוה בא הוא על שכרו. וז"ל: "והנה עשרת הדברות, חמשה בכבוד הבורא יתברך וחמשה לטובת האדם. כי 'כבד את אביך' כבוד האל, כי לכבוד הבורא, לוה לכבד האב המשתתף ביצירה. ונשמרו חמשה לאדם, בלכלו ובוטבו. והנה הזכיר בקצת הדברות גמולם, ובקצתם לא הזכיר, כי בדבור הצני אמר 'קל קנא', בקליקי, 'כי לא ינקה', בחמישי 'למען יאלכון'. ולא הזכיר בחרים עונש או שכר. והיה זה, כי החמשה דבריס האחרונים, טובת האדם הם. והנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. אבל בעבודה זרה לריך מזהרת ענש, לחומר הגדול שבה, ולכבוד הבורא".

שני לוחות – כנגד תורה שבכתב תורה שבע"פ – שמים וארץ – חתן וכלה – שני עולמים

וכתב שם עוד "והנראה במכתב הלוחות, שהיו החמש לפקונות בלוח אחד, שהם כבוד הבורא כמו שהזכרתי. והחמש הצניות בלוח אחר, שיהו חמש כנגד חמש. כענין שהזכירו בספר יצירה (פ"ו מ"ג) עשר ספירות בלי מה במספר עשר מלעצעות, חמש כנגד חמש, ובריח יחיד מכוונת בממצע. ומזה, יתבדר לך למה היו שתים, כי על כבד את אביך, הוא כנגד תורה שבכתב, ומבלן ואילך כנגד תורה שבעל פה. ונראלה, שלזה רמזו רבותינו ז"ל שאמרו (שמו"ר מז ו) שתי לוחות כנגד שמים וארץ, וכנגד חתן וכלה, וכנגד שני שוקבינין, וכנגד שני עולמים. וכל זה רמז אחד. והמשכיל יבין הסוד".

ברוך מתיך לשלם

באותות כבוד והערכה, מקדמים אנו כהלכה, את פני הרב המאור הגדול, מעוז ומגדול, על ישראל הדרתו, מבחוץ מכרזת עליו תורתו, מורה דרכה של תורה בהלכה ברורה, דרשותיו הנלהבים מפיקים עוז ואורה, פה מפיק מרגליות ופנינים יקרים, מחדש חדשים לבקרים, דולה ומשקה מתורת רבותינו עצי התמרים, גפן אדרת, לבית אבותיו עטרת, לו נאה הכבוד והתפארת.

הגה"צ כש"ת

רבי

חיים צבי טייטלבוים

שליט"א

רב ביהמ"ד עצי חיים סיגוט וויליאמסבורג
בנו יקירו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל בואו ברינה לארה"ק

בשליחות אביו אדונינו מורינו ורבינו שר צבא ה' הגה"ק שליט"א
לפאר ולרומם את חג השבועות בתוככי קהילתינו הק' בבני ברק

אורחינו הדגול שליט"א
יופיע בהדרתו לבקר בהיכלי
קהילתינו ומוסדותינו הק' בארה"ק

יהא בואו לחיזוק היהדות החרדית ולחיזוק טהרת הקודש בארץ הקודש
ולחיזוק מוסדות "יטב לב" בעיר בית שמש

ויזכה מעכ"ת לרומם קרן התורה והיראה, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו,
ומלכינו גאון עוזינו עט"ר שליט"א בראשינו, בעגלא ובזמן קריב, אמן.

המקדמים פניו בברכה

הנהלת הקהילה - הנהלת המוסדות

בית שמש יצ"ו

פּינת יקרת
מאמר מקיף וסודי להרחיב הידיעות בענינא דיומא ופרשת השבוע

זמן טבילה במקוה קודם עלות השחר בחג השבועות, והמסתעף

מאת: הרב שלמה שבתי קעסטנבוים, חבר המערכת

מנהג קדוש מקובלת בתפוצות ישראל, להוסיף טהרה וקדושה ע"י טבילה במקוה בליל קדוש של חג השבועות אחר עריכת תיקון הלילה, וראוי לברר זמנה המדיוקת של טבילה זו.

ענין זה מוזכר בראש וראשונה באגרת הידוע של הרה"ק רבי שלמה אלקבץ ז"ל, לאחר שהאריך בסדר הלימוד שלמד בחבורת הבית יוסף כידוע, מזכיר שם ענין זה, וזל"ק: "ואז נתחזקנו עד אור הבוקר ולא פסק גירסא מפומנא בגילה ורעדה, **ויהי בבקר הלכנו וטבלנו** כאשר עשינו שני ימים קודם" וכו', עי"ש. וכ"כ ה'של"ה' הק' בספרו [מס' שבועות] לאחר שהאריך בסדר לימוד הלילה, וזל"ק: "ובהאיר היום ילכו לטבילה", עי"ש. וגם בספר 'יוסף אומץ' (ס"ק תתנ"ב) כתוב כן, וז"ל: "**וההולך לטבול קודם שיאיר היום מה טוב גורלו**, ואני וכל תלמידי הולכים אחר הלימוד לבית המרחץ לטבול קודם שיאיר היום ואחרינו נהגו שאר עדה קדושה מקהלתינו", עי"ש. ונעתיק את לשון הספה"ק 'יסוד ושורש העבודה' שכתב: "וקודם עלות השחר מעט, ילך לטבול כדי לקבל תוספות קדושה, גם בטבילה זו עושה תיקון גדול בעולמות העליונים הקדושים", עי"ש.

והטעם ע"פ פשטות מבואר בספר 'היכל הקודש' להרה"ק ר' משה [בר מימון] אלבז ז"ל, וזל"ק: "**ונהגו כל ישראל לזרוק מים זה על זה ביום שבועות, וגם כן טובלין בטבילה או טהרת ט' קבין קודם שחרית**, לזכרון טל התחיה שהיה יורד עליהם בהר סיני יום מתן תורה, כמו שאמרו רבותינו (שבת פח.) שבשעה ששמעו ישראל הדיבור מפי הגבורה פרחה נשמתן והיו כולם פגרים מתים, אמרה התורה רבון העולמים לחיים נתתני או למתים, מיד הוריד עליהם הקב"ה הטל שבו עתיד להחיות המתים וחיו וכו', עי"ש. וכן הוא מנהג מאראקא, לזרוק מים זה על זה ביום שבועות, עד היום הזה.

והרה"ק ר' חיים וויטאל ז"ל בספרו 'פרי עץ חיים' (שער חג השבועות פרק א') כתב, וזל"ק: "המנהג פשוט בישראל לעסוק בתורה בליל שבועות ואינן ישנים אף רגע א' כדי להמשיך אותו הכתר עליון דז"א שהיא דיקנא דא"א [אריך אנפין], ואח"כ באשמורת הבוקר **מעט קודם עלות השחר בעת שמשחיר פני הרקיע סוד אילת השחר, אז מצוה לטבול כדי לקבל תוספות קדושה** מבחי' הכתר ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים, כי אז המלכות טובלות במקוה העליון שהוא סוד הכתר שער הנ' ויתקן לה כתר בסוד הטבילה, ואנו ג"כ שושבינא דמטרוניתא טובלין עמה ומוליכין הכלה לבית הטבילה בעת ההיא, ואז היא טובלת בכתר שער הנ', בסוד וזרקתי עליכם שנגמר תיקון של מקוה העליון", עי"ש.

וב'שער הכוונות' (ענין חג השבועות) מצינו: "ובהגיע אשמורת הבוקר **מעט קודם עלות השחר בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח אשר אז נק' אילת השחר כנודע**, אז צריך שתטבול במקוה ותכוין אל המקוה העליון שהוא כתר עליון דז"א הנמשך לו בלילה הזה והוא נקרא שער החמשים כמ"ש, ועליו נאמר וזרקתי עליכם מים טהורים כו', ועי"ז אנו מקבלים תוספת קדושה מבחי' הכתר הזה, וטעם הדבר הוא לפי שאנחנו בלילה הזה עושים ב' דברים הא' הוא להמשיך את כתר

העליון דז"א ע"י עסק התורה כנז', ואחר כך באשמורת הבוקר אנו נעשים שושביני' דמטרוניתא רחל נוק' דז"א ומוליכין את הכלה הכלולה לבית הטבילה וטובלת במקוה העליון הנז' שהוא הכתר הנז', וגם אנחנו שושבינין דילה טובלים עמה וכו', ובחי' טבילת הכלה ושושבינין דילה נזכרים בספר הזוהר בפ' אמור (צז:)", עי"ש.

הרי לנו מבואר מדבה"ק דהזמן לטבול הוא **מעט קודם עלות השחר** וכו' שנקרא אילת השחר, וראוי לחקור ולעיין אימתי הוא זמן זה? כי הנה ידוע המו"מ בפרטי זמנים של אור הבוקר שנתחלק בלשון חז"ל: א) אילת השחר, ב) עלות השחר, ג) עמוד השחר, ד) האיר המזרח, ה) נץ החמה, ובאמת אכ"מ לבאר באריכות, אבל בקצה המזלג המסקנא בענין זה הוא כדלהלן.

בפשטות לכאורה משמע בכמה מקומות ד'עלות השחר' ו'אילת השחר' הוא זמן אחד, ויש כמה מפרשים שנקטו כן, וכמו"כ 'עלות השחר' ועמוד השחר' חד הוא, דבלשון התורה כתיב עד 'עלות השחר', ובלשון המשנה (ברכות ב.) שיעלה 'עמוד השחר', (מגילה כ.) משעלה 'עמוד השחר' וכו', אבל בספר 'ערוגת הבושם' [לר' אברהם בן עזריאל חד מבעלי התוס'] ביאר **דעמוד השחר הוא ד' מילין קודם עלות השחר** ומביא ראי' לזה מדברי הירושלמי וכו' [מובא להלן], ומאי דתנן 'משעלה עמוד השחר' היינו בסופו של 'עלות השחר' עי"ש, וכן הוא דעת כמה אחרונים. אולם יש אחרונים המביאים ראיות ד'עמוד השחר' ו'עלות השח'ר חד הוא, ורק 'אילת השחר' הוא ד' מילין קודם העלות, ותו"ד הוא: דבירושלמי (ברכות פ"א ה"א) איתא: "אמר ר' חנינא מאילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעה מיל, משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעה מיל" וכו', הרי מבואר דמ'אילת השחר' עד 'האיר המזרח' הוא ד' מילין, וכמו"כ יש שיעור ד' מילין מ'האיר המזרח' עד ש'תנץ החמה', דהיינו שיעור של ח' מילין קודם הנץ החמה. וכן מבואר ב'רבינו חננאל' (פסחים צד.) וזל"ק: "מאילת השחר עד שיעלה עמוד השחר ארבעה מילין", עי"ש. ובנוסח דומה אבל בשינוי קצת מצינו כן ב'מדרש' (בראשית רבה פ"ג ט"ו) משיעלה עמוד השחר עד שיאיר המזרח ארבעה מיל ומשיאיר המזרח עד שתנץ החמה ארבעה מיל עי"ש. אבל מזה מבואר לנו ד'עמוד השחר' ו'אילת השחר' חד הוא דשיעור שניהם הוא ח' מילין קודם הנץ החמה.

ובשיעור שאמרו ד'עלות השחר' קודם ל'הנץ החמה' הוא ד' מילין, כבר ידוע דנחלקו בזה הרבה אי הד' מילין היינו לפי החשבון שכל מיל הוא י"ח מינוט, דלפי"ז נמצא שד' מילין הוא 72 מינוט, וכן נקט הרמב"ם בפירוש המשניות, ומביאו המג"א (או"ח סי' פ"ט סק"ב) וכן אנו נוהגין לפי הלוח שלנו דנעשה ע"י רבנים של הדור הקודם ובראשם מרן רביה"ק ז"ל. אבל יש שסברו דהוא לפי החשבון שהמיל הוא כ"ב וחצי דקות דהיינו 90 דקות לפני הנץ. עוד יש שחשבו לפי החשבון שכל מיל הוא כ"ד דקות. גם יש שנקטו דחשבינן הד' מילין לפי הקו המשוה ורואין שם כמה מעלות השמש תחת האופק, וכשהוא במקומות אחרים תחת המעלות הנ"ל אז הוא עלות השחר, ויש שחושבין המעלות לפי ירושלים, ויש עוד כמה חשבונות ואכ"מ להאריך בזה.

אבל עכ"פ לפי"ז, ד' מילין לפני 'עלות השחר' תלוי לפי חשבונות הנ"ל, ולפי לוח דידן דהחשבון הוא 72 דקות, א"כ 'אילת השחר' הוא 72 מינוט לפני 'עלות השחר', ומי שמחמיר על שאר שיטות החשבון הנ"ל יהי' תלוי לפי החשבון שלו, ודו"ק.

ובספר 'עלה יונה' (דף כג, מאמר אילת השחר ועמוד השחר) האריך במציאות מהו אילת השחר הזה, דבפשטות העמוד השחר היינו כלשון הרמב"ם בפיה"מ (ברכותפ"א מ"א) וזל"ק: "ועמוד השחר **הוא האור הנוצץ בפאתי מזרח קודם עלות השמש** בכדי שעה וחומש מן השעות הזמניות" וכו'. וביומא (פ"א מ"א) כתב וזל"ק: "כשפני מזרח מתחילים להשתנות" עי"ש. וכ"כ האחרונים [עי' בספר הזמנים בהלכה בארוכה] דכל שמתחיל הרקיע להבריק באיזה שיעור, אף שהוא אור חלש ודק אשר כמעט א"א לעמוד עליו בין האור והחושך, הוא עלות השחר, והיינו ד'עלות השחר' הוא בהופעת האור ואף דעדיין יש כל כוכבים על פני השמים אף בפאת המזרח, על כן משעלה השחר אע"פ שהכוכבים קיימים, יום הוא בדיני תורה.

וא"כ לפי"ז יל"ע מהו 'אילת השחר' הזה, וכמה אחרונים רצו לומר דהוא כוכב הבוקר דהיינו אחד מכוכבי הלכת דהוא **נוגה**, המופיע כבר כהילוך שמונה מיל לפני הנץ החמה בעוד חשכת לילה, ובספר 'דברי יוסף' (יט:) ביאר הענין במתק לשונו: "דנוכל להבחין הרגע ההוא ממש בדקדוק ובצמצום כמו הרגע אשר תחילת נץ החמה, והוא שנראה בצד מזרח בכפת הרקיע הסמוך לארץ, בנקודה אשר תצא ותראה השמש שם

ביום ההוא, פתע פתאום נקודת אור ירוק בלוי ליבט אור כחול, ומתפשט אחד אחד לעינינו עד שנקודה ההיא נעשה אחד אחד עיגול גדול על פני כל רקיע השמים, ודומה בעיני כמי שזרק אבן בתוך קיבוץ מים רבים ויראה שהבלבול שנעשה במים על ידי זריקת האבן עושה עיגול והוא מתפשט אחד אחד על פני כל המים, ונראה לעינינו ממש כאילו האור ההוא פורח באויר הרקיע ודבר נעים ונחמד לראותו, ובכל השתדלותי לא זכיתי לראותו עד עתה כי אם פעם אחת ולראותו צריך ג' תנאים" וכו', עי"ש שהאריך.

בירושלמי (ברכות פ"א ה"א) איתא: "אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא **מאן דאמר כוכבתא היא טעיא, זימנין דהיא מקדמא וזמנין דהיא מאחרה** [מאן דאמר דכוכב הוא טועה, דפעמים הוא מקדים ופעמים הוא מאחר], מאי כדון [מה היא עכשיו], כמין תרין דקורנין דנהור דסלקין מן מדינחא ומנהרין [כמו שני קלשונים של אור שעולים מן המזרח ומאירים], ובגמ' (יומא כח:) אמר רבי, תימור של חמה מפציע לכאן ולכאן וכו', מאי טעמא דרבי, דכתיב למנצח על אילת השחר **מה אילה זו קרניה מפצילות לכאן ולכאן, אף שחר מפציע לכאן ולכאן, ומבואר דהוא כמו שני קרני אור מפוצלות בקו האופק** [ועי' בדברי יוסף שם מה שביאר זה לפי שיטתו], ויש אחרונים דביארו שהירושלמי נקט דאינו הכוכב השחר "רק אילת השחר הוא עלות השחר ממש" דאז יש קרני אור הללו, וחולק על שיטות הנ"ל דאילת השחר הוא ד' מילין קודם עלות השחר, אולם ב'עלה יונה' שם האריך לבאר באופן נפלא הקרני האור הללו ואכ"מ להאריך בזה ועוד חזון למועד, ועכ"פ מבואר דהאילת השחר הוא ד' מילין לפני עלות השחר, דהיינו שלפי חשבון שלנו שאנו מחשבין לפי 72 דקות, נמצא שהוא 72 דקות לפני עלות השחר.

ולפי"ז מבואר כוונת רח"ו ז"ל במש"כ "**מעט קודם עלות השחר בעת שמשחירין פני הרקיע במזרח סוד אילת השחר" דהיינו דאילת השחר נקרא כל זמן ד' מילין הללו עד עלות השחר, ואז עדיין משחיר פני הרקיע במזרח דהיינו דליכא שום אור על הקו המזרח, והטבילה בזמן ההוא הוא מעט קודם עלות השחר** [שלא יטבול כל זמן 'אילת השחר' דהיינו כל ה72 דקות הללו, רק מעט קודם עלות השחר].

אולם יל"ע מה נקרא "**מעט לפני**", וכנראה דנחלקו בזה, דהרמ"ע מפאנו במאמר 'מעין גנים' כתב דהזמן הוא: "וכמו **רביע שעה קודם היום**" וכו', עי"ש, וכ"כ בסידור 'קול יעקב' להרה"ק ר' קאפיל חסיד ז"ל, וזל"ק: "סמוך לאור הבוקר כמו רביע שעה תלך למקוה", עי"ש, אבל ב'טור ברקת' להרה"ק ר' חיים כהן ז"ל (תצ"ד) כתב: "וקודם שיאיר היום **חצי שעה** צריך לטבול במים חיים" עי"ש. וכ"כ ב'סידור ר' שבתי', וזל"ק: "סמוך לאור היום קודם עליית השחר בשעת שמשחיר הרקיע וכו' "**כמו חצי שעה**" ילך לטבול" וכו', עי"ש.

ואגב כפי הנראה מלשון ה'טור ברקת' מבואר שיטבול "במים חיים", וצ"ע אי הלשון הוא בדוקא, או דהכונה מקוה כשירה ואף מי גשמים או השקה למי גשמים ראוי לטבילה זו.

וידוע דב'דזיקוב (עי' בפרדס אליעזר, ובמקדש ישראל סימן כ"ט ועוד) היו אומרין על טבילה זו שצריכין ע"ז מסירת נפש, ופעם אחת כשהרה"ק בעל עטרת ישועה ז"ל לא הי' בקו הבריאות, ושאל לאביו הרה"ק האמרי נועם ז"ל האם ילך למקוה, א"ל שיש לנו בקבלה דעל המקוה הזה צריכין מסי"נ ממש, ובספרו 'אמרי נועם' (שבועות אות כ"ט) כתב, וזל"ק: "ידוע מספרים גודל תועלת המקוה בשבועות בשעתא דנהרא צפרא, **והוא הכנה גדולה אל קבלת התורה הטבילה "במקור מים חיים" והוא הנקרא מקור ישראל** [ותעי' בלשונו הק' דבעינן מקור מים ממש] וכו', וזהו כי את אשי ה' לחם אלקיהם הם מקריבים והיו קודש, היינו בעת שמקריבין שתי הלחם בעצרת, אז העיקר הוא תוספות קבלת קדושה ע"י המקוה ברמוז בר"ת ה'ם מ'קריבים ו'היו ק'דש", עי"ש.

והרה"ק ר' נחמן מברסלב ז"ל ביאר הדבר בספרו הק' (ליקוטי מוהר"ן ח"א מאמר נ"ו אות ז) וזל"ק: "כי שבועות הוא בחינת שכל גדול וגבוה מאד שהיא חסד עליון ורחמים גדולים, כי גודל הרחמים תלוי בגדל הדעת, כי בשעת מתן תורה נראה להם כזקן מלא רחמים, וזקן הוא בישוב הדעת, ובזה תלוי גודל הרחמים, וע"כ שבועות הוא חסד עליון ורחמים גדולים, וזה בחינת המקוה של שבועות שהוא בחינת מקוה של שער החמישים, שהוא שער העליון מחמישים שערי בינה, שהוא בחינת שכל עליון ודעת עליון, בחינת חסד עליון ורחמים גדולים, **וע"כ המקוה מושיע מכל הצרות, כמש"כ מקוה ישראל מושיעו בעת צרה, כי הוא חסד עליון שמושיע מכל הצרות** וכו', **וע"כ המקוה שמושיע מכל הצרות ומכל היסורים הוא מטהר מכל הטומאות ומכל החטאים**" וכו', עי"ש.

קהל ומוסדות יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פעיה"ק ירושלם תובב"א

ברוך הבא בשם ה'
ברכנוכם מבית ה'

באותות יקר וכבוד, בהדר והוד, מקדמים אנו את פני אורחינו הדגול יזרח אור לישרים, עומד לנס הרים, עדת חבלו שמו מפארים, פה מפיק מרגליות ופנינים יקרים, אוצר כל כלי חמדתא, מלא מדע וחכמתא, חן הוצק בשפתותיו, פה מפיק מרגליות בנועם אמרותיו, נאה דורש ונאה מקיים, פרי צדיק עץ חיים, גן הדסים ערוגת הבושם, מגזע רבותה"ק אראלים וקדושים, ה"ה

הגה"צ רבי חיים צבי טייטלבוים שליט"א

בנו חביבו של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

רב ביהמ"ד עצי חיים סיגוט ווילִיאמסבורג יע"א

לרגל בואו לברכה בשערי ארה"ק

בשליחות הקודש של כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
לפאר את חג השבועות בראש קהילתינו הק' בבני ברק יצ"ו

הגה"צ שליט"א יופיע אי"ה לביקור כבוד בהיכלי מוסדותינו הק' פעיה"ק תובב"א
בשליחות קדשו של אביו הגדול כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ובכן נרים ונישא קולינו בברכה אל מול מעב"ת שליט"א, שיזכה לראות בטוב ירושלים כל ימי חייו, ועוד רבות בשנים יזכה לעמוד ולשרת בשם ה' אלוקיו את כל אחיו בית ישראל, ולהגדיל תורה ולהאדירה, עדי נזכה לקבל פני משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, אמן.

החותמים מתוך כבוד והערצה

הנהלת הקהילה • הנהלת המוסדות

חוקים להורותם
הלכות דינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים
נו"נ ע"י הרב הגאון דומ"ץ דקהילתינו שליט"א

דיני שבועות

סעודת חלב - הכנות מיו"ט לשבת

דיני השייכים בסעודת החלב

הפסקה בין חלב לבשר

המנהג הוא להמתין חצי שעה בין אכילת חלב לאכילת בשר.

(ויש נוהגים להמתין שעה, ובמחזור דברי יואל מובא שרביה"ק זי"ע החמיר לעצמו להמתין ו' שעות.

ולכן לא טעם רבינו בחג השבועות מהגבינה שבתוך המזונות וגם מהלביבות (קרעפלעך) נטל מעט מן הבצק בלי גבינה כדי שיוכל לעשות סעודת החג כראוי).

ואחר אכילת גבינה קשה (גבינה צהובה) **צריך להמתין שש שעות לאכילת בשר** (כן פסק בעל שבה"ל זצ"ל ותלמידיו).

ושיעור חצי שעה הוא מזמן גמר אכילת החלב עד זמן אכילת הבשר ואין צריך שיעבור החצי שעה לפני נטילת ידים (אחרונים).

ברכה אחרונה בין חלב לבשר

על אף שמפסיקים בין חלב לבשר לדעת הרבה פוסקים צריך גם כן להפסיק בברכה אחרונה בין מאכלי חלב למאכלי בשר.

(של"ה מסכת שבועות, באר מים חיים פר' וירא, ועוד אחרונים, ודלא כהמשנה ברורה בסי' תצ"ד ס"ק ט"ז שפסק דאין צריך להפסיק בברכה).

ולכן אין לאכול בסעודה אחת גבינה ואחר כך בשר, אף שממתינים חצי שעה בין הגבינה לבשר, אלא צריך ברכת המזון וסילוק סעודה לאחר אכילת הגבינה.

וכמו כן לפי מה שנהגו בחג השבועות שאין אוכלים פת בסעודת החלב אלא אוכלים מיני מזונות העשויים מחלב, גם כן צריך לברך ברכה אחרונה לפני הנטילת ידים לסעודת הבשר.

כמה פרטי דינים

לפני אכילת סעודת הבשר יש להחליף את המפה שאכלו עליו את מאכלי החלב.

שני אנשים המכירים זה את זה שאחד מהם אוכל מאכלי חלב והשני אוכל מאכלי בשר - אסור להם לאכול ביחד על שולחן אחד, דחיישינן שמא מתוך הרגל ושכחה יבואו לאכול יחד כל אחד ממאכלי חבירו.

ואם עושים היכר שעל ידי זה יזכרו שלא לאכול אחד מסעודת חבירו אזי מותרין לאכול על שולחן אחד.

וההיכר הוא שכל אחד יאכל על מפה נפרדת, או שהניחו חפץ מיוחד ביניהם באופן שיהא ניכר שברצונו להפריד בין המאכלים (שו"ע יו"ד סי' פ"ח).

דיני בישול והכנה מיו"ט לשבת

דיני הכנת התבשילין מיו"ט לשבת

מי שהניח עירובי תבשילין בערב יו"ט מותר לבשל ולהכין המאכלים ביו"ט לצורך השבת.

ויזהר להקדים הכנת המאכלים לשבת בכדי שיגמר מלאכתו ביו"ט בעוד היום גדול, דהיינו כגון במבשל לשבת דצריך ליזהר לבשל בזמן מוקדם בכדי שיספיקו להתבשל לכל הפחות שליש בישול ביום יו"ט עצמו.

(מ"א משנ"ב ושאר אחרונים והטעם דפסקי כהראשונים הסוברים דמדאורייתא אסור לבשל מיו"ט לשבת, והעירוב תבשילין לא מהני אלא אם כן מבשל מבעוד יום מותר דשייך לומר הואיל ואילו מקלעי אורחים יהא ראוי להאורחים ביו"ט ונמצא שבישל ליו"ט, משא"כ במבשל סמוך לחשיכה לא שייך לומר הואיל).

ובשעת הדחק אם נתאחר בישולו ושאר ההכנות לשבת סמוך לכניסת השבת יש להקל.

(ביאור הלכה דסמכי' אפוסקים דסוברים דמדאורייתא מותר לבשל מיו"ט לשבת).

נאבד או נאכל העירוב

הפת והתבשיל של העירוב צריכים להיות קיימים עד גמר עשיית כל המלאכות ביו"ט לצורך שבת.

נאכל או שנאבד או שנתקלקל העירוב ביום טוב קודם שבישל לשבת אינו יכול לבשל ולהכין המאכלים לשבת, אלא א"כ נשתייר ממנו כזית הראוי לאכילה (סעי' ט"ו, שו"ע ושאר אחרונים).

ודוקא אם נאכל התבשיל, אבל אם נאכל הפת אין בכך כלום (משנ"ב).

עירב בעיו"ט ביותר מהשיעור הנדרש לצורך העירוב דהיינו כביצה לפת וכזית לתבשיל, וביו"ט נמלך ורוצה לאכול חלק מהם ולהשאיר רק כשיעור הנצרך להעירוב אסור לעשות כן.

(מאמר מרדכי, והטעם דחיישי' שמא ישכח ויאכל הכל ולא ישייר מיניה מידי, ועיי"ש עוד טעם).

שאר טרחות והכנות מיו"ט לשבת

להציע המטות ולקפל בגדים ושאר טירחות שאינם לצורך שבת, יש שסוברים שאין לעשותם מיו"ט לשבת.

(מ"א בשם הר"ן, משנ"ב תקכ"ח, שועה"ר תק"ג, וטעמם דעירוב תבשילין אינו מתיר אלא צרכי סעודה בלבד, ולפי זה יהא אסור להציע המטות ולסדר הבית ושאר טירחות שאינם מצרכי הסעודה ואפי' בהניח עירוב תבשילין, ובשו"ת שבט הלוי ח"ד ג"א כתב דחושש להחמיר כשיטה זו, ויש החולקים וסוברים דמותר אף דברים שאינם מצרכי הסעודה, הג"ה רעק"א א"ר מובא במשנ"ב סי' ש"ב וברעק"א סי' ש"ב נוטה להתיר אף בלא עירוב תבשילין דדוקא דבר שיש בו משום מלאכה בענין עירוב תבשילין, אבל טירחא והכנה בעלמא מותרין אף בלא עירוב תבשילין).

והיכא דיש בהצעות המטות ולסדר הבית משום כבוד יו"ט דמגונה הוא ובזיון ליו"ט שהבית אינו מסודר ודאי דמותר אף בלא עירוב תבשילין.

להדיח הכלים לצורך סעודת שבת

להדיח הכלים מיקרי צורכי סעודה ומותר לכו"ע ע"י עירוב תבשילין. (כ"מ בשוע"ע הרב סי' תק"ג וכן פסק בשו"ת שבה"ל ח"ד).

ולפי"ז מותר ג"כ לסדר השולחן לסעודת ליל שבת דהוי כצורכי סעודה.

הדלקת הנרות בבית הכנסת

להדליק הנרות בביהכ"נ לכבוד שבת מותר לכו"ע כדפסק המחבר בסי' תקי"ד דנרות ביהכ"נ מותר להדליק אפי' ביו"ט אחר מנחה שהרי בהדלקתם יש מצוה לאותו שעה, ובמ"א שם כתב דאפי' אין שם אדם מותר להדליק משום כבוד בביהכנ"ס, ולפי זה יהא מותר להדליק אפי' בלא עירוב תבשילין.

(ואף דבביאור הלכה שם נשאר בצ"ע להקל אם אין אדם בביהכנ"ס, הרי בזמנינו באים אנשים לביהכנ"ס כשעוד יום, מותר להדליק הנירות, ובודאי בהניח עירוב תבשילין דאפשר לסמוך אפוסקים דמהני אף באינם צרכי סעודה].

להכין הס"ת לשבת

להכין ביו"ט את הס"ת לקריאה לצורך שבת אי מותר תלו, ולאפוקי נפשי'ה מפולגתא יכול השמש אחר שמכין הס"ת שיקרא בו מעט ונמצא שהכין לצורך יו"ט (שו"ת קנין תורה ח"ג).

לטבול במקוה לכבוד שבת

בכתבי קודש עטרת יהושע (מהאאב"ד ירושלים זצ"ל) **כתב דהתוספות קדושה וטהרה דבא ע"י הטבילה הוא נהנה מזה תיכף ולכן מותר לטבול ואין בזה משום הכנה אף דעיקר כוונתו משום יום אחר, וכ"כ בשו"ת להורות נתן.**

וכס' דברי יחזקאל החדש מובא דהגה"ק משינאווא זצ"ל הקפיד שלא לטבול כשחל יו"ט בעש"ק, ונימוקו עמו שיש בזה זילותא לקדושת יו"ט אבל החליף הלבנים לכבוד ש"ק.

ויש לעורר המקילים לטבול, שלא ילכו בדרך זלזול יו"ט, דהיינו שלא יטלטלו בידם בגדים להחליף לשבת, כפי שנהוג בער"ש.

אכילת העירוב בשבת

לאחר שהכין צרכי שבת יכול לאכול העירוב, ולכתחילה נכון שיניח את הפת לצרפו ללחם משנה [אם לקח לחם שלם] **בערבית ושחרית, ובמנחה יבצע עליו דכיון דאיתעביד בו מצוה חדא ליתעביד בו מצוה אחריתי.** (מג"א וט"ז בשם רש"ל ושכן נהג המהר"מ והמהרי"ל)

וכן נוהגים לאכול את התבשיל של העירוב בסעודת שבת.

(שו"ע שלחן שלמה, והא דהפוסקים הזכירו רק אכילת הפת משום שבפת ניכר יותר ששייך למצות השבת, קובץ מבית לוי ח"א).

והרה"ק ממונקאטש זצ"ל היה אוכל הדגים והחלה של העירוב בסעודת שלישית (דרכי חיים ושלום).

דיני עירוב תבשילין [השייכים ביו"ט עצמו] (ב)

א] העירוב תבשילין צריך להיות קיים וראוי לאכילה בשעה שמבשל ועושה שאר הדברים לצורך שבת לפיכך יש להניח את העירוב במקום שמור שלא יאכלוה ולא יאבד עד שבת ואם התבשיל יכול להתקלקל יניחו בפריזידע"ר (מקרר) **ואם נאבד או שאכלוהו קודם שבישל לשבת ולא נשאר ממנו כזית אסור לו לבשל לשבת** (א).

ב] אם נאבד הפת ולא התבשיל יכול לבשל לכתחילה (ב) **אבל אם נאבד התבשיל אסור לבשל ולאפות אע"פ שהפת קיים** (ג).

ג] אף שכתבנו שאם נאכל העירוב ונשאר שיעור כזית יכול לבשל בשבת היינו רק בדיעבד שכבר אכלו אבל לכתחילה לא יאכל מן העירוב ביו"ט אף שבדעתו להשאיר שיעור כזית לשבת (ד).

ד] לאחר שגמר הכנת צרכי שבת מותר לאכול העירוב ולכתחילה יש להשאיר העירוב עד אחר הדלקת נרות שבת (ה) **אך בדיעבד אם נאכל או נאבד קודם הדלקת הנרות יש להתיר להדליק נרות שבת אף בלי עירוב** (ו).

ה] י"א דאף דמותר לאכול את העירוב אחר שגמר כל צרכי השבת היינו דווקא בדיעבד שנמלך ורוצה לאכלו ביו"ט אבל לכתחילה יש לעשות העירוב על דעת לאוכלו בשבת דווקא (ז).

ו] לכתחילה נכון להשאיר את הפת של העירוב תבשילין לצורך לחם משנה בסעודת שבת ולבצוע עליו בסעודה שלישית (ח) **ואלו הנוהגים לבצוע בכל סעודה שני הככרות** (ט) **מוטב שיקדימו את בציעת הלחם בליל שבת שהוא סעודה ראשונה** (י).

ביאורים והוספות

(א) שו"ע שם סעיף ט"ו

(ב) מג"א ס"ק י"ד משנ"ב ס"ק מ"ו.

(ג) משנ"ב סק"ז.

(ד) במאמר מרדכי סקט"ז כתב דמלשון הגמרא והפוסקים שהזכירו הדין דנאכל בדיעבד משמע שאסור לכתחילה והטעם משום שחששו שמא ישכח ולא ישייר כשיעור כזית ולפיכך יזהר שלא להניח מתחלה עירוב כזה שיצטרך לאכול חלק ממנו ביו"ט.

(ה) בשו"ע סט"ז כתב דלאחר שהכין צרכי שבת יכול לאכלו ובסעיף י"ט מביא ב' דיעות אם צריך עירוב תבשילין להתיר להדליק נרות שבת ולשיטה המחמירה יוצא דהדלקת הנרות הוא גם מצרכי שבת שמותר רק על ידי העירוב ולכן צריך שיהא העירוב קיים לכתחילה עד אחר הדלקת הנרות.

(ו) דהרי לדיעה אחת א"צ כלל עירוב על הדלקת הנרות ובשער הציון סק"פ מביא דעת הב"ח וברכי יוסף בשם הבית דוד להקל בזה ובא"ר (ס"ק כ"ה) בשם השכנה"ג שכן נהגו העולם וע"ע בחידושי חת"ס מהדו"ת (לבעל הכת"ס) דאחר שגמר האפייה והבישול שהם עיקר צרכי הסעודה אף שעדיין לא הדליק את נרות שבת מותר לאכול העירוב כיון שכבר גמר עיקר צרכי הסעודה שאר הצרכים נגררים אחריו.

(ז) בשש"כ פמ"ו הערה ק' ובמנחת שלמה תנינא סימן מ"ט ובספר עירוב תבשילין הערוך יד העירוב (סימן א' או"ח א') דעת הגרשז"א דעיקרו של עירוב הוא שמבשל ומייחד האוכל לשבת אבל אם מייחד תבשיל העירוב ודעתו מתחילה לאוכלו מיד אחרי עשיית תבשילי שבת אינו מועיל.

(ח) ביש"ש כתב דכן נהג מהר"ם מרוטנבורג והובא בטו"ז ומג"א דהואיל ואיתעביד ביה מצוה חדא יש לעשות בו עוד מצוה נוספת ובשו"ע הרב (סכ"ה) מביא ב' דיעות בזה דיש סוברים שיכול לבצוע באיזה סעודה שירצה ויש הנוהגין לעשות עליו מצוות הרבה ולהניחו לסעודה שלישית.

ואלו הנוהגים לבצוע בכל סעודה שני הככרות [ט] מוטב שיקדימו את בציעת הלחם בליל שבת שהוא סעודה ראשונה [י].

ז] גם התבשיל של העירוב יאכל בסעודת שבת והיינו בסעודת הלילה שהוא סעודה ראשונה כנ"ל [יא].

ח] מה שאמרנו דנאבד העירוב אינו יכול לבשל בשבת היינו דווקא שנאבד ממקום שהניחו שם ואינו יודע היכן הוא אבל אם יודע שבוודאי לא נאבד אלא ששכח המקום שהניח העירוב בזה יכול לסמוך עליו והוי עירוב [יב].

ט] אם העירוב קיים אע"פ שנחתך או נתרסק ה"ז מועיל ולכן אף אם חתך את הביצה לחתיכת קטנות והכין מזה מאכל של הביצים ובצלים לכבוד שבת אינו נחשב כנאבד העירוב אע"פ שאינו ניכר איזה ביצה הוא העירוב [יג].

י] מי שנוסע באמצע יו"ט לעיר אחרת מחמת פיקוח נפש כגון יולדת או חולה והוא חוץ לתחום עירו יש אומרים דאינו יכול לסמוך על עירובו שבביתו [יד] אך יש מקילין בזה דיכול לסמוך על העירוב הנמצא בביתו ובשעת הדחק יש לסמוך על זה ובפרט לענין הדלקת נרות שבת [טו] ולדעת המחמירים יש לעיין אם מועיל שרב העיר יכוון בהדיא לאלו שבאים ביו"ט לבית החולים או שיבקש בעיו"ט מחבירו הנמצא בעיר השני שיזכה אותו [טז].

ביאורים והוספות

(ט) כדעת הרשב"א שיש לבצוע את שני הלחמים ולפי"ז אי אפשר להשתמש בזה ללחם משנה רק פעם אחת.

(י) שש"כ פ"ב הערה ל"ז בשם הגרשז"א.

(יא) שש"כ שם והטעם הוא כמו שהבאנו בפת כדי שיעשה בזה עוד מצוה ובתבשיל בוודאי יש לעשות כן כיון שזהו עיקר העירוב אלא שיכול לאכלו בליל שבת כיון דלא יוכל להשתמש בו יותר מפעם אחת ועיין בספר דרכי חיים ושלום מנהגי יו"ט אות תקי"ז מביא שהרה"ק ממונקאטש זצ"ל היה אוכל הדגים והחלה של עירוב תבשילין בסעודה שלישית.

(יב) דיכול אח"כ להזכר את המקום שהניחו כמבואר בסימן שצ"ד משנ"ב (סק"ח) בשם הרשב"א והריטב"א לגבי עירובי חצירות.

(יג) כ"כ בשו"ת מנחת שי בהשמטות לאו"ח סימן ח' ועיין בשו"ת התעוררות תשובה או"ח סימן ש"כ שמסתפק אם עשה עירובי תבשילין מחתיכת בשר ואח"כ חתכו לחתיכות קטנות והניחו בתוך רוטב אם מיקרי נשתייר כזית ומסיק שם דהתבשיל מצרפם.

(יד) דמבואר בשו"ע ס"ה ברמ"א דאם העירוב הוא חוץ לתחום אינו יכול לסמוך על זה דלא יכול לבוא לקחת אותו ולאוכלו וא"כ בדידן שביו"ט אין הוא בתחום עירובו הוי ליה כנאכל העירוב כ"ד הגרשז"א בשולחן שלמה סקי"א ובשו"ת צ"א (חלק י"ז סימן כ"ה) וגם אינו יכול לסמוך על העירוב של גדול העיר שהרי בערב יו"ט לא היו שם ומבואר ברמ"א דאפילו מי שהניח עירובי תחומין ויכול לבוא לכאן אינו יוצא בעירובו דמן הסתם אין דעתו של אדם להקנות אלא למי שהוא בעירו.

(טו) בשו"ת שבט הלוי ח"ח סימן קכ"ב כתב שיתכן שדווקא לזכות העירוב לאחר אינו מועיל כשהלה מחוץ לתחום משא"כ כשהניח עירוב עבור עצמו שנחשב הדבר כהתחיל לבשל את צרכי השבת במקום שבו מונח העירוב אין העירוב פוקע במה שיצא מהתחום ואינו יכול לבוא אל עירובו ביו"ט ואף שלכתחילה יש להחמיר בדבר אבל בדיעבד אפשר להקל וכ"כ בשו"ת יד יוסף או"ח סימן מ"ב להקל ובפרט לגבי נרות שבת דלכמה מן הראשונים והפוסקים א"צ לזה עירוב תבשילין.

(טז) דברמ"א ס"ח מבואר שאם גדול העיר מכוון בהדיא לאלו הבאים מחוץ לתחום מועיל העירוב אך שם מיירי באופן שהני עירובי תחומין ובאמת יכול לבוא בכניסת החג למקום זה אבל כאן שלא הניח עירובי תחומין ורק בא לכאן משום פקו"נ בזה יש להסתפק דאולי צריך שבשעת כניסת היו"ט יהיה לו עירוב וכל שלא היה אז במקום העירוב לא חשוב כלל כעירוב כ"כ כתב בספר יו"ט כהלכתו פכ"ה הערה 134.

יא] גם מי שעשה עירוב תבשילין צריך ליזהר שלא להתחיל לבשל מיו"ט לשבת אלא באופן שהמאכל יהיה ראוי מבעוד יום לאכילה עכ"פ על ידי הדחק ולכן יש להניח את מאכלי השבת על הגז או על הפלטה מבעוד מועד שיהא ראוי להאכילם לאורחים ביו"ט עצמו [יז] ובשעת הדחק שלא הספיק להכין את מאכלי שבת במעוד יום יש להקל בזה [יח] אבל יזהר ביותר שלא יבוא לידי כך [יט].

יב] ולכן אין להוסיף מים למיחם (קעסי"ל) **שעל גבי האש כל שלא ירתיחו המים ביו"ט כשיעור שיוכל ליהנות מהם [כ] ומצוי הדבר במיחם של מים בבית הכנסת או שאר מקומות ציבוריים שהמים שהכינו לשבועות נגמר כבר ויש להכין כמות גדולה ומרובה של מים חדשים לצורך השבת דצריך להכינו בשעה מוקדמת באופן שהמים יתחממו לפני השקיעה.**

יג] אם המיחם מונח ע"ג אש מכוסה (שדינו כאינה גרופה וקטומה) **או מיחם עלעקטר"י שלא כיסה הכפתורים יש בזה איסור שהייה אם המים לא הגיעו עד השקיעה לדרגת חום שהיד סולדת בו [כא].**

יד] אם המיחם מונח ע"ג אש מכוסה (שדינו כגרופה וקטומה) **אין בזה איסור שהייה ומותר להשהות את המיחם ע"ג האש על מנת שהמים ירתחו בשבת אמנם יש ליזהר שלא להוציא מים מן המיחם קודם שבישלו המים כל צרכם [כב].**

ביאורים והוספות

(יז) כ"כ במג"א ושועה"ר ומשנ"ב והטעם בזה דלדעת הרבה הראשונים כל היתר עירוב תבשילין הוא משום דמן התורה אין איסור לבשל מיו"ט לשבת מטעם "הואיל" שאם יזדמנו לו אורחים ביו"ט יכלו ליהנות ממה שבישל ולכן מועיל עירוב ולפי"ז אם יבשל סמוך לחשיכה באופן שלא יוכלו האורחים ליהנות מזה עבר על איסור תורה ולא מועיל עירוב תבשילין שהכין מעיו"ט אך כ"ז דווקא לאלו ראשונים הפוסקים כדעת רבה אבל דעת כמה ראשונים(עיי' ביאור הלכה ד"ה ועל ידי) לפסוק כדעת רב חסדא דהיתר העירוב הוא משום שצרכי שבת נעשים ביו"ט שהם קדושה אחת ומותר לבשל מן התורה מיו"ט לשבת אלא שחכמים אסרוהו ועל ידי העירוב התירוהו ולפי"ז מותר להכין צרכי שבת אפילו סמוך לשקיעה וכיון דלהרבה ראשונים ופוסקים ישנו בזה איסור דאורייתא וודאי יש לחוש לזה - במשנ"ב סק"ג כתב דסגי שיהיה מבושל קודם השקיעה כשליש בישולו אך בפמ"ג (בסימן רנ"ט סק"ג) כתב דצריך שיתבשל עכ"פ כמאב"ד שהוא חצי בישולו מבעוד יום ובפרי מגדים להלכות שבת מצדד שצריך להיות מבושל כל צרכו מבעוד יום ולא סגי בשיעור מאכל בן דרוסאי דאולי לא יתרצו בזה האורחים.

(יח) עיין משנ"ב סק"ג וביאור הלכה לסמוך בשעת הדחק על הראשונים דעיקר ההיתר הוא משום דצרכי שבת נעשים ביו"ט ובערוך השולחן ס"ג כתב דהעולם אין נזהרים בזה וגם בספר בית מאיר השיג על המג"א וכתב להקל.

(יט) ומסתבר דלדידן דנקטינן לעיקר כדעת רבינו תם יש מקום יותר להקל בדיעבד אם יהיו המאכלים ראויים כשיעור מאב"ד עד השקיעה של רבינו תם בצירוף השיטות הנ"ל דצרכי שבת נעשים ביו"ט.

(כ) ובמים אפשר דסגי בחימום קצת דכבר יכול ליהנות מזה בעירוב מים חמים לקרים ורחיצת פניו ידיו ורגליו כ"כ בקובץ מבית הלוי.

(כא) ולחומרא יש לחשוש דשיעור יד סולדת הוא בערך 70 מעלות וביותר יש ליזהר בזה ביו"ט הסמוך לשבת דהמיחם אינו במצב של "הרתחה" אלא מכוון לכפתור המיועד "לשמירת חום" בלבד ובזה קשה שיגיע לחום של יס"ב עד לפני השקיעה.

(כב) דבהוצאת המים מן המיחם גורם שהמים הנשארים ממהרים להתבשל עיין שו"ת מנחת יצחק ח"ג סימן קל"ז שדן בזה ונטה להתיר אך לא החליט את הדבר ועיין ארחות שבת פ"ב הערה ל"ט וכבר כתבנו דבאופן שהכפתור הוא על "שמירת חום קשה שיגיע לשיעור יס"ב לפני השקיעה ושהמים יתבשלו כל צרכם ולכן ראוי שיהיה מיחם מיוחד לשבת או שירתיח המים ביו"ט על ידי גוי שיתבשלו כל צרכם.

מוסדות יטב לב בארה"ק

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכות עד בלי די

ברגשי הוקרה והודאה, נשגר בזה ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה, תוך אמוני עם סגולה, חבר הנהלת מוסדותינו הקדושה, ותומך נלהב ברוח נדיבה ובמידה גדושה, יהוד"ה אתה יודוך אחיך ויברכוך בכל ברכאן דנפישא

מוה"ר מנחם יהודה שלעזינגער הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל השמחה שבביתו, רון שיר ושבח בשפתו

שמחת אירוסי בתו החשובה למזל טוב

עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש

החתן זאב דזשאזעף הי"ו

בן ידידינו החשוב והנכבד, רודצו"ח

מוה"ר הערשל דזשאזעף הי"ו.

יה"ר שתזכו לראות ולרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך במעשי צדקה וחסד לאורך כל ימי חייכם, ואלקא דמאיר יענכם, להניח ברכה אל תוך בתיכם.

המברכים בתודה וקול זמרה

מאיר נפתלי פערל

בשם הנהלת מוסדות יטב לב

בארה"ק

לשכת הסת"ם

בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה

שיושב וקושר כתרים לאותיות

בגמרא (מנחות כט:) **אמר רבי יהודה אמר רב, בשעה שעלה משה למרום, מצאו להקדוש ברוך הוא שיושב וקושר כתרים לאותיות** [דהיינו התגין שמעל אותיות התורה] **אמר** [משה] **לפניו** [לפני הקב"ה], **רבונו של עולם, מי מעכב על ידך** [להשאיר את האותיות כמו שכתב אותן ללא תגין, שאתה צריך להוסיף עליהם כתרים] **אמר לו** [הקב"ה], **אדם אחד יש שעתיד להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתיד לדרוש על כל קוץ וקוץ** [על כל תג ותג] **תילין תילין של הלכות, אמר** [משה] **לפניו, רבונו של עולם הראה לי. אמר לו** [הקב"ה] **חזור לאחורך. הלך** [משה] **וישב בסוף שמונה שורות** [של תלמידי רבי עקיבא], **ולא היה יודע מה הן אומרים, תשש כוחו** [של משה מפני שראה שרבי עקיבא יודע יותר ממנו] **כיון שהגיע** [רבי עקיבא] **לדבר אחד** [הצריך טעם], **אמרו לו תלמידיו רבי מנין לך** [הלכה זו]. **אמר להם** [רבי עקיבא לתלמידיו, דבר זה] **הלכה למשה מסיני** [כיון שראה משה שרבי עקיבא אומר הלכות בשמו], **נתיישבה דעתו** [אף על פי שהוא לא קיבל עדיין מהקב"ה טעמן של הלכות אלו]".

הלכות העולים מגמרא זו בדיני עשיית תגין

הוספת תגין יותר ממה שמקובל מפי ספרים וסופרים

בשו"ת חתם סופר (יו"ד סימן רסה) נשאל בענין ספר תורה שהרבה אותיות היה להם תגים שונים, אם הס"ת פסול בשביל זה. וכתב להביא ראיה מהגמרא דידן שאינו פוסל, שהרי בתחילה לא ידע משה רבינו שיש לדרוש על כל תג ותג תילין תילין של הלכות, וסבר דהקב"ה לנוי עלמא עביד, ועכ"ז אמר מי מעכב על ידך, הרי שאין התגין היתרות פוסל. ומסיק החת"ס שבודאי אינם פוסלים את הספר, אבל מ"מ אין לתייג יותר מהמקובל.

וז"ל "על דבר הספר תורה ישן נושן שנכתב באותיות ותגים משונים ומרובים, ואותיות עקומות ולפופות הרבה כזה [ראה ציור]. והנה אודות ריבוי התגים אין לפסלו, וכבר כתב רמב"ם שנהגו איש מפי איש לתייג בכמה מקומות זולת שעטנ"ז ג"ץ, וכן לעשות אותיות עקומות ולפופות וכו', **וכיון שכן אין ספק אם הסופר הוסיף מדעתו אין לפסול**, שאין פסול בחסרונם משום שלא הוזכרו בש"ס, כך אין פוסל ביתורם. ויש קצת להוכיח מדאמרינן **שמשה רבנו ע"ה מצא להקב"ה קושר כתרים לאותיות ואמר רבוש"ע מי מעכב על ידך, והשיב לו עתיד רבי עקיבא לדרשן**, עיין פרק הקומץ, **אם כן למאי דלא ידע משה רבינו ע"ה שיש קפידא וצורך בהני תגין, היה סבור דלנוי בעלמא עביד כן הקב"ה, ולכן שאל מי**

מעכב על ידך, א"כ שמע מינה דרך סופרי הדיוטות היה לתייג לנוי, א"כ מילא בס"ת אין פוסל היתרון, ואנוהו נמי איכא, אלא מכל מקום אין להוסיף על אותן המקובלים איש מפי איש שהן בכלל קווצותיו תלתלים, שיש על כל קוץ וקוץ תילי תילים, ואותן שאין בהם הלכות רמוזות, אם נכתוב לנוי שוב לא נדע איזה מהם להלכה ואיזו בא למגן לנוי. ואמנם אם עשה לא עיכב, שהרי גם אם לא כתב אותן שהם לדרוש לא עיכב כמה שכתב רמב"ם הנ"ל. **וסופרים שלנו אינם עושים שום דבר, ויפה עשו, כי אין אתנו יודע עד מה.** וכל הדברים המקובלים איש מפי איש, ולא נזכרו בש"ס, נתבלבלו באורך הגלות ואין לסמוך עליהם, אבל מכל מקום אין לפסול, וכו'. אך בתנאי שיהיה מחובר להאות וכדמשמע קושר כתרים להאותיות שיהיה נקשר ונעשה גולם אחד וכו'".

תגין מחוברים להאות

בשו"ת חתם סופר (שם) מדיין מלשון הגמרא 'קושר כתרים להאותיות', שצריך שיהיו התגין מחוברים להאות. וז"ל "אך בתנאי שיהיה מחובר להאות, **וכדמשמע קושר כתרים להאותיות שיהיה נקשר ונעשה גולם אחד**, ולא כאשר ראיתי בתמונת וא"ו הראשונה כצורת אתנחתא הפוכה למטה ואינה מחוברת, וזה בודאי אינו ראוי ומותר למחקו, אפילו בוי"ו שבשם הקדוש, ואפילו נטפל להשם לא הוי, וגם בגליון תקון סופרים הנ"ל לא מצאתי כן".

ולהשלמת הדין הלכה למעשה נעתיק מה שכתב בזה במשנה ברורה (סימן לו ס"ק יג): "גם צריך שיהיו התגין נוגעין בגוף האות, ואי לאו הכי פסולין, דאף דאין עכוב בעשיית התגין כמו שפסק המחבר, מכל מקום זה גרע, דהוי כיתרון אות קטנה בין השיטין. ועיין ביד אפרים שכתב דלא מהני אף אם ימשיכם אחר כך אל האות, רק צריך לגרדם ולכתבם מחדש, רק אם ידעינן שכתבן מומחה, תלינן שנפרד אחר שנכתב ומכשירין בהמשכה אל האות. והלבושי שרד כתב דהרמ"ע סבירא ליה, דלא גרע דבר זה מחסרון הקפת גויל, דאינו מעכב רק בתחלה, ועל כן אם נפרד אחר שנכתב, כשר בלי תקון כלל, וממילא לדבריו אם לא היו נוגעים מתחלת הכתיבה, מהני עכ"פ תקון. דומיא דמש"כ המג"א בסימן לב ס"ק כז לענין הקפת גויל. וכן משמע לענ"ד מפשטא דלישניה דהרמ"ע, עי"ש. ומ"מ לכתחלה נכון להחמיר כיד אפרים, ועיין פרי מגדים".

וההוראה למעשה כתב במשנת הסופר (סימן ה ס"ק קפד), "ואין נפ"מ בזה בין אם היו מחוברים מתחלה ונפסקו, ובין שלא היו מחוברים מתחלה, בשניהם צריך לחברם, ומועיל חיבור". דהיינו שנקט שאי"צ למחוק התג ולכתוב מחדש.

אופן עשיית התגין

כתב המרדכי (מנחות רמז תתקנג) "אמר רבא ז' אותיות צריכין שלשה שלשה זיונין שעטנ"ז ג"ן. פירש רש"י ז"ל ג' תגין בכל אחת ואחת וכו'. ואותם שלשה תגין אחד נוטה לימין ואחד נוטה לשמאל ואחד למעלה. ויש מפרשים שהזיון מגוף האות עצמה, וכן פירש בסמ"ק דיש סומכין על קרנות האותיות, והא דאמרינן מצא משה להקב"ה שהיה קושר כתרים לאותיות, דמשמע שהאותיות היו עשוים כבר, יש לומר דמיירי בתגין גדולים שבשאר אותיות או תגין דה' וק'".

פירוש, דמהא דאמרו שהקב"ה היה יושב וקושר כתרים להאותיות, משמע שהאותיות היו עשויות כבר ואח"כ עשה הכתרים, ולהסוברים דהזיונין היינו קרנות האות, הרי לא שייך לעשותו אח"כ. וע"ז מיישב המרדכי דלא איירי בזיונין דשעטנ"ז ג"ן, אלא בתגין גדולים שבשאר אותיות או בתגין דאותיות ה"א וקו"ף, דאכן האות עשויה מקודם ואח"כ קשר לה כתר.

נהר סמבטיון

סַמְבַּטְיוֹן הַנָּהָר. שֶׁבְּכָל יוֹם רָץ וְנִמְהָר.
יוֹכִיחַ בּוֹ מָנוֹחַ. תָּשִׁיב לְמִין אֲשֶׁר שׁוֹאֵל:
(זמירות ליל שב"ק)

מבוא

נהר סמבטיון תופס מקום בראש ביו"ט שבועות, דברי מסורות שונים ובהם שמוצאו של רבי מאיר ש"ץ מחבר פזמון "אקדמות" הוא מעבר לנהר סמבטיון, ולרגל גזירה חמורה שגזר מלך אחד, הלך המחבר לעבר נהר סמבטיון בשבת משום פיקוח נפש, כדי להציל היהודים מהגזירה, ושוב לא יכול לחזור למקומו וכך נשאר שם.

בספר אלי' רבה (שו"ע או"ח סי' תצ"ד סעי' ה') **מובא "גם נמצא בלשון אשכנז ישן נושן מעשה באריכות דעל מה תקנו אקדמות וסיים שכיון שהמעשה הי' במדבר לכך תקנו לומר אקדמות אחר במדבר סיני זכר לנס".**

זכר לסיפור נפלא זה מצוי גם באגרת אשר שלחו גדולי צפת בשנת תקצ"א (מובא בס' אגרות א"י אגרת נ"ג) **ובראשם הרה"ק רבי ישראל משקלוב זצ"ל** (תלמיד הגר"א) **וגם חתום ע"י הרה"ק רבי אברהם דוב מאווריטש זצ"ל בעל בת עין, ביד שליח נאמן הר"ר ברוך ב"ר שמואל מפינסק שיצא בשלוחתם לחפש את מקום עשרת השבטים ובני משה, כדי ליצור עמהם קשר שיוכל למסור מכתב זה לידם שיבואו לעזרתם ובאמצע האגרת כ' וז"ל: אשר באזנינו שמענו מפי עדי ראיה, אבותינו ספרו לנו, כי באלף החמישי היתה גזירה קשה בחוץ לארץ במדינת אשכנז ע"י גוי רשע אחד מכשף, כי רצה לאבד את היהודים, וישלחו כלל אחינו בני ישראל שליחים נאמנים למחנה שכונת אחינו בני משה ע"ה, וישיגו אותם חונים מעבר לנהר סמבטיון, ויעבור איש צדיק ושמו רבי מאיר חזן, שחיבר שירת אקדמות שאומרים ביום מתן תורה קודם קריאת התורה, את נהר סמבטיון בשביל פקוח נפש, ויקרב אל אחינו הקדושים וישלחו משם איש צדיק ושמו ר' דן, ובגבורת נפלאות אשר עשה והראה וקידש שמו הגדול והקדוש ית"ש הציל את אחינו בני ישראל בארץ ההוא.**

הנהר הפלאי

נהר של אבנים מופלא ופלאי, הסוער וגועש בששת ימי המעשה, וביום השבת נח מזעפו, נהר המעיד על הבריאה שנבראה בידי הבורא, הוכחה טבעית משל עצם הבריאה על מנוחה ביום השבת קודש.

אין זה נהר במובן הפשוט של המילה, השם נהר מושאל הוא, שכן לא זורמים בו מים חיים אלא הוא גועש וזורק אבנים וחול, דוגמת נהר הגועש במימיו.

וכה כותב "אלדד הדני" שסיפר שבא ממקומם של עשרת השבטים, מתאר את הנהר כדלהלן: הנהר ההוא גולל אבנים וחול בלי שום טיפת מים ברעש גדול, והוא מלא אבנים גדולות וקטנות, וקולן ירעם כגלי הים ברוח סערה, ובלילה ישמע קולו מהלך יום... והנהר הולך והחול והאבנים יערימו ששת ימי המעשה, וביום השבת ישבות עד מוצאי שבת...

מקורו של נהר סמבטיון

על מציאותו של נהר הסמבטיון מצינו שרבי עקיבא התנא האלקי הביא ממנו הוכחה על קדושת השבת ביום השביעי, כדאיתא בגמ' (סנהדרין סה:) שאל טורנוסרופוס את רבי עקיבא ומה יום מיומים, פי' רש"י: למה תחשב יום שבת יותר משאר ימים. אמר ליה ומה גבר מגוברין, פי' רש"י: ומה לאיש כמוך להיות שר וגדול מכל אנשים, אמר ליה דמארי

צבי, פי' רש"י אדוני חפץ לגדלני המלך קיסר המשילנו, אמר ליה שבת נמי דמארי צבי, פי' רש"י הקב"ה חפץ והזהיר על כבודו, אמר ליה הכי קאמינא לך מי יימר דהאידנא שבת הוא, ופי' רש"י דלמא אחד משאר הימים הוא שבת, אמר ליה נהר סמבטיון יוכיח, ופי' רש"י נהר אחד של אבנים ובכל ימות השבת שוטף והולך וביום השבת שוקט ונח.

השם סמבטיון

מקור סיפור נהר זה הוא בגמרא ובמדרשים, בהם מופיע שם הנהר בכינוים שונים אך דומים, כמו "סמבטיון", או "סבטיון", "שבטיון", און סנבטיון", כל אלו שמות וכינויים לאותו נהר הם על שם שביתתו בשבת, וכן מבואר ברמב"ן (דברים ל"ב) כי יום השבת בלשון ההוא "סבטי" כאשר הוא בערבי, ונהוג בלשונם להוסיף בתוארים "יון".

עשרת השבטים

נהר סמבטיון עובר במסורת מדור לדור, ומסופר שלוב זרוע עם סיפורם של עשרת השבטים, בהיותו נמצא רחוק אי שם, המפריד ביניהם לבין שאר העולם, וכך נשאר עלום וכמוס כמו עשרת השבטים.

מציאות בריאה זו שטבע הבורא ית"ש, מונעת מעשרת השבטים הנמצאים בעברו השני לחצות ולעלות לארץ ישראל, שכן בימות החול הוא גועש, ואין אפשרות במציאות לחצות אותו, ובשבת בו הוא נח, אסור לפי הדין לעבור בו.

מציאותו של הסמבטיון כמונע ומפריד בין בני עשרת השבטים מלעליה לארץ ישראל מובא במדרש (במדבר ט"ז) שם דרשו על אותם שגלו מעבר לסמבטיון את הפסוק "לאמר לאסורים צאו", כי לעתיד יאמר הקב"ה לאותם שהם אסורים שם צאו ממאסרכם, שנהר סמבטיון מונע מהם לצאת ממקומם.

האיסור לעבור בו בשבת

נשאלת השאלה מדוע אי אפשר לעבור בו בשבת כשהוא נח, ומה איסור יש בדבר? יש שאמרו לפי שיש בו יותר מתחום שבת (עץ יוסף).

ובס' שיירי קרבן מחזק את התמיהה, שאפילו אם יש בזה איסור דרבנן לעבור בו, כמו איסור כרמלית, שהים כרמלית הוא [ונאמר שגזרו על כרמלית קודם הגלות], מדוע לא יעברו בו לדבר מצוה, ובסוף דבריו הוא מגיע למסקנא שיש בו רפש וטיט, והרוצה לעבור בו צריך לעשות מלאכות גמורות שאסור לעשותן בשבת.

אולם בספר אגודת אגדות של "אלדד הדני", מתאר דברים כהויתן מדוע אין עוברים בו בשבת, "שבשעה שיעריב בין השמשות של יום השישי, ירד עליו ענן, ואין אדם יכול ליגש אליו עד מוצאי שבת", ומביא שם כת"י משנת תרי"ב שמספר שם האיך שנגלו "בני משה" וז"ל הוסיף ובא ענן ונשאם לכל בני משה הם וצאנם - ובקרם לבד, והוליכן לחוליה הקדומה והורידתם שם בלילה ושמע באותו לילה רעש גדול וכבד שסובב המקום הנהר וגולל אבן וחול במקום שלא היו שם, נהר גדול מעולם ונהר גולל אבנים וחול "בלא טיפת מים כלל" ברעש וקול, שאלמלא ההר ברזל הי' מנצפו. ובשבת תרד עליו ענן ומתמלא עשן, ואין אדם יכול ליגש עד מוצאי שבת.

גם חול בכלי זכוכית גועש כל ימות השבוע

תכונה פלאית זו של הנהר הגועש וזורק אבנים וחול, אינה דוקא אי שם במקומו בו הוא זורם, אלא חול הנהר לכל מקום אשר יקחוהו, אף מעט ממנו, ישאר בתכונתו הנפלאה, ויגעש וירעש כל ששת ימות השבוע וביום השישי בין השמשות ינוח מרעשו.

וכה מביא רבי שמואל יפה אב"ד קושטנדינא (תלמידו של המהר"י בן לב) בפירושו "יפה תואר", וזה לשונו: "וכבר שמענו שהובא מעט מהחול ההוא בעששית, והיה מתנדנד כל ששת ימות השבוע וביום השישי בין השמשות ינוח מרעשו" (דברים אלו נמצאים בפירוש המקורי "יפה תואר על המדרש" (ב"ר פי"א) ולא הובאו ב"יפה תואר" המודפס במדרשים שלפנינו שאינו אלא לקט מהפירוש השלם).

אין זו עדות יחידה, עדויות רבות בסגנון זה הובאו על עובדא זו, החכם הפילוסוף ר' מנשה בן ישראל בספרו "מקוה ישראל" מביא עדות בשם אביו - ומן הנמנע הוא שאב יספר וינחיל לבנו שקר - כאשר ביקר בעיר ליסבונא שבפורטוגל, ראה שם כושי, שהיה לו כלי זכוכית מלא מאותו החול של הסמבטיון, והיה

הולך בכל ערב שבת בעת כניסת השבת לרחוב שהיה נקרא "רוו־נאווה" [רחוב החדש], שם היו מתגוררים יהודים אנוסים שהתנהגו כנוצרים, והכושי ההוא היה מכונה אותם בשם יהודים, והיה קורא להם, ומראה להם את כלי הזכוכית אשר בידו ואומר להם: סגרו את החנויות כי בא העת לקבל שבת...

עוד מביא רבי מנשה, ששמע מאיש נאמן, השר רבי מאיר הרופא, שראה כושי עם כלי זכוכית עומד לפני בית תיפלה של ישמעאלים בעיר "אלעפא", והנה עבר שם השופט, ותהה ושאל על מעשה הכלי הנ"ל, כאשר שמע את "סיפור החול" אשר גועש בימי השבוע ומנוחתו ביום השבת, רצה לקחת ממנו את הכלי, וידב אתו ויגער בו: עשית שלא כהוגן! כי זהו חיזוק ליום השבת של היהודים...

זרק את החול באויר והשמיע קולות משונים

באגרת המיוחסת לרבינו הרמב"ם נמצא בשמו עדות דומה: "נהר סמבטיון מושך חול כל ששת ימי המעשה וביום השביעי הוא נח, וכבר הביאו בימי הזקן הצדיק הנגיד אבי אבא ז"ל צלוחית אחת מהחול הזה, והיה 'מסבב' כל ששת הימים ונח בשביעי, והדברים אמיתיים... זרק את החול באויר והשמיע קולות משונים".

גם בתקופה מאוחרת יותר הועדו עדויות על תכונת החול הזה על ידי אנשים שעסקו בחיפוש אחר עשרת השבטים והסמבטיון.

בס' קול מבשר להרב ר' שמעון הורוויץ מעיה"ק ירושת"ו, מביא עדות על החול הפלאי הלזה, מסוחר בוכארי שהעיד לפניו כי בעת היותו בבית הרב של מדינת בוכארה, סיפר לו הרב: לפני כמה שנים בא אלי "ישמעאלי" והביא אתו צלוחית חול מנהר סמבטיון, והיה כל ימות השבוע סוחר והולך בצלוחית, ובשבת היה נח, ונשתוממתי על המראה הגדול הזה, והפצרתי בו שישאיר אצלי את הצלוחית הזו, אולם הוא מיאן לתתה לי, לבסוף מסרה לאוצר המלך והיא גנוזה שם עד היום...

וכה מתאר ר' משה יפה מחברון, שד"ר שנסע לארצות ערב והודו בשנת תר"ח עבור עניי ארץ ישראל, ובעצת הגאון רבי יהוסף שוואַרץ בעל "תבואות הארץ" נתן לבו לתור בארץ זו אחר עשרת השבטים והסמבטיון, וכותב במכתב לר' יהוסף, שהיה בעיר אדען (עדן) והתידד שם עם מושל העיר, ובאחת השיחות סיפר לו שבארץ "סין" נמצאת מלכות ישראל, וגם נהר סמבטיון, אשר עד הנה כיחשו בו כל חוקרי ארץ ונודע עפ"י עדות אנשי סין שאמת הדבר... גם פקד על האנשים, להביא לו חול מהנהר הזה, כדי לבחנו, אולם המלחמה בין אנגליה וסין ניתקה כל קשר בין שתי המדינות ולא היה אפשרות להביא את החול...

ר' מנחם מענכין מעיה"ק ירושת"ו בקונטרסו מבשר ואומר, מביא עובדה שהיתה בחדשות בזמנו, שהפרופסור קרינגטאן ביקר במזרח הרחוק והביא אתו בקבוק מלא עם "החול הזה" לניו יארק, וכשזרקו את החול באויר השמיע קולות משונים...

מקום נהר הסמבטיון

היכן הוא אם כן מקום הסמבטיון האמיתי אשר אליו כוונו חז"ל, דעות שונות, סיפורים שונים ומשונים, מהם נכונים ומהם אינם מוסמכים, נאמרו וסופרו על הסמבטיון, מטבע הדברים סיפורים אלה אינם כולם מדויקים, רוב הסיפורים מבוססים על שמועות בלבד, אשר לדברי המספרים הם מהימנות, הדברים הובאו כצורתן.

"אלדד הדני" מספר בסיפוריו שהסמבטיון נמצא בדרומה של כוש, סמוך למקום בו חונה שבטו, שבט דן.

אולם המקור הנאמן היחיד שיש לנו, הם דברי הרמב"ן הקובע שנהר הסמבטיון הוא נהר "גוזן" הנזכר בתנ"ך, לשם הגלו מלכי אשור את עשרת השבטים, ואם כן מקומו של הסמבטיון הוא קצה ארצות פרס ומדי, ואין ידוע איה מקומו.

בספר דרכי ציון מביא אגרת ששלח רבינו עובדיה מברטנורא לאחיו (בשנת רמ"ח רמ"ט) שם הוא מתאר מה ששמע על הסמבטיון, וז"ל: "ובימים האלה באו פה יהודים מארץ "עדן" והיא ארץ דרומית מזרחית של א"י נגד ארץ כוש... וסיפרו אלו היהודים, כי מפורסם אצלם בבירור, מפי סוחרים ישמעאלים נאמנים, אשר מהלך חמישים יום במדבר, מהארץ ההוא [עדן] נמצא הנהר הידוע "סמבטיון", והוא סובב ומקיף כחוט, את כל הארץ אשר שם יחנו בני ישראל, והוא

יורה אבנים וחול כל ימות השבוע, ואינו נח כי אם בשבת, וזה גורם שלא יוכל שום יהודי ללכת בארץ ההיא, שלא יחלל השבת... והיו אומרים דברים אלה בפירסום, באמרם שאין להם בזה ספק וברור אצלם כשמש... וסיפר לי רב אחד זקן אשכנזי... כי זכור הוא מימי חורפו, כאשר באו אז יהודים מארץ עדן, ממקום שבאו אלה, סיפרו גם הם כדברים האלה ללא שום תוספת או חסרון".

אלכסנדר מוקדון פגש את נהר הסמבטיון, כן מסופר בהגדת אלכסנדר (בא' המהדורות), כאשר עבר במסעותיו ממצרים לכוש הגיע לנהר אחד של חול הגועש כל ימות השבוע מלבד ביום השבת.

במקור מסופר ששלשה ימים הוא גועש חול ושלשה ימים מים, אולם ר"א אפשטיין שערר שהכותב שלא היה יהודי, לא רצה לכתוב שהנהר נח בשבת ושינה את הדברים, ואכן הוא מצא סופר ערבי קדום שמזכיר את הנהר שאלכסנדר ראה אותו, והוא אומר בפירוש שהוא נהר הסמבטיון שנח בשבת, ועל פי סיפור זה נמצא הסמבטיון אי שם בארץ כוש, כפי סיפורו של "אלדד הדני".

לפי כשש מאות שנים הופצה באיראפע אגרת ששלח המלך "יואן" אל האפיפיור, המכתב בא כתשובה לשאלתו של האפיפיור על ארצו ועל הנעשה בה, ובין הדברים הוא כותב ומספר על פלא הנמצא בארצו: יש ים של אבנים ועפר בלי מים, ומשים משבריו וגליו כמו שאר הימים, וממנו מושך נהר של אבנים, והוא נושא אבנים קטנות וגדולות, והולך בינינו ובין הארץ הגדולה, של דניאל מלך היהודים, ואינם יכולים לעבור את הנהר הזה, וזה הנהר הולך כל ימות השבוע, ובשבת הוא נח...

על "יואן" זה חלוקות הדעות היכן היא מלכותו, אם בהודו או בחבש, ובא' ממקומות אלו נמצא הסמבטיון לפי אגרת זו.

ר' אברהם פריצול, שחי לפני חמש מאות שנה, חיבר ספר "ארחות עולם", בו הוא מספר על פלאי העולם (הביאוהו הסדר הדורות ועוד), מביא בספרו זה שהסמבטיון נמצא בהודו, במדינת "קאליקוט", ליד הנהר "גאניוס", ושם תמצאנו בוודאי...

שמע רעש הסמבטיון אך לא ראהו

ר' גרשון בן אליעזר ערך מסע בעולם, ומתארו בספרו "גלילות ארץ ישראל", במסעו הוא ניסה לחפש אחר עשרת השבטים והסמבטיון, בפתח ספרו הוא נשבע באלקים חיים, שכל דבריו אמת וצדק, וכה הוא מספר: בשנת שצ"א יצא למסעו, ויהי בבואינו סמוך לעיר הסמוכה לסמבטיון, שמענו קול רעש גדול כמו רעמים, ויותר שקרבנו להעיר, הקול הלך וחזק, ושאלתי מה הקול באזני, אמרו לי שהוא קול רעש הסמבטיון, בבואינו העירה אמרה לי שאי אפשר לנו לזוז מקיר העיר וחוצה מפני שהמלך העמיד שומרים על שפת הסמבטיון, מפני הגודל העושק והחורבן אשר המלך עושה לבני "פריסטיאנע" והוכרחנו לפרוק משאינו ונתעכבנו שם ג' שבועות.

ויהי בהיותי בעיר ההוא שאלתי ע"כ אודותיהם, גם שאלתי הואיל ואי אפשר לעבור אותו נהר, מגודל רעשו וזריקת אבניו, אשר ברזל מתפוצץ, בפגע בו הכאת אבנים האלו, ולמה השיבו שומרים סביבו הלא אי אפשר לעבור הנהר ולבא פה, ואמרו לי באמת כל ימי השבוע אינם שומרים את שפת הנהר, "רק ב' שעות קודם שבת", כשנח מזעפו וישקוט, אז מתאספים השומרים לשמור סביב הנהר, כי אז באים היהודים מעבר הנהר, ואולם אין השומרים עומדים שם למען ילחמו עמהם, רק כשראו מרחוק ביאת היהודים מעבר הנהר, רצים השומרים ומודיעים לערים הבצורות שיסגרו עריהם בעד היהודים, כי היהודים באים עליהם, גם בשבת אינם שומרים, באשר יודעים שהיהודים לא יעברו את הנהר בשבת.

ויהי כאשר הגיע ב' שעות קודם שבת לא שמעתי שום רעש וקול המון ואמרו לי שכך דרכו שכל ששת ימי החול הולך וסוער וסמוך לשבת ישקוט וינוח עד מוצאי שבת וכשסוער הולך אבנים כמו בית בגובהו.

ר' גרשון מאריך בתיאורו על הסמבטיון, שהוא בעצמו שמע את קול הסמבטיון, או מה ששמע מהגוים שסיפרו לו שהם ראו אותו בעיניהם, אולם הוא עצמו ככל הנראה לא ראה את הנהר בעיניו, אף שלפי דבריו היה בקירוב מקום ממש.

יש המפקפקים על אמינותו של ספר זה "גלילות ארץ ישראל" מאחר שמצאו שחלק

מהדברים נראים כמו שהועתק מספרים אחרים של נוסעים, אולם בסדר הדורות מרבה להביאו.

גם בתקופה מאוחרת יותר לא פסקו מלחפש אחרי מקומו של הסמבטיון, כל פירור מידע נוסף עורר מחדש את הרצון לגלות את מקומו.

בפנקסו של הרב הג"ן - חכם באשי בשנת תר"ו - נמצאה גביית עדות של מעשה שהי' בפניו, האיך שבא שר תוגר אחד וסיפר להגאון הנ"ל ולפני שני עדים שהיו בשעת שהוא עצמו ראה את הסמבטיון הסוער כל ימי השבוע באבנים גדולות ובשבת הוא נח, ואף הורה להם את הדרך להגיע אליו, ששה עשר יום מערי "חבש" דרך היבשה נמצא הנהר, הוא סיפר שראה גם את היהודים הנמצאים בעברו השני, "הם משונים בקומה ובגבורה, ומאריכים ימים מאוד, ובעיניו ראה זקן מופלג ואח"כ הראו לו את אביו וזקינו של אותו זקן" (ר"ש הורוויץ מצא זאת בכתביו של הגאון והעתיקה).

תיאור על הסמבטיון הנמצא בסין

אל שתים מהנוסעים שניסו לעלות על עקבות הסמבטיון הגיע שמועות מהימנות על המצאו בארץ "סין", בציורף תיאור על הדרך איך עוסקים במשא ומתן עם הנמצאים בעברו השני.

ר' משה יפה מחברון השד"ר שנסע להודו, כותב במכתב לר' יהוסף שווארץ בעל "תבואות הארץ", שנתגלה לו מקום המצאו של הסמבטיון, וכה היה מעשה: הסוחר העשיר היהודי "ששון" מבומבי שלח את בנו על עסקי מסחר ל"קנטאן", בהיותו שם שמע מהמתורגמן שלו, כי מהלך שני חדשים מקנטאן, יש נהר הזורק ששה ימים אבנים וחול למרום, רק בשבת הוא נח, ואף כי ביום השבת אפשר לעבור את הנהר, בכל זאת לא יהין איש ליכנס לתוך תחום המדינה אשר בעברו השני, וכך הם נוהגים לסחור אתם, הסוחרים מניחים את סחורתם ומרכולתם על שפתו השני של הנהר, וישובו אחור, ובפעם הבאה יחזרו וימצאו על החוף ההוא את הכסף, מחיר הסחורה שהשאירו שם בשבת שעברה.

ר' שמעון הורוויץ שנסע לחפש בעולם את עשרת השבטים, מספר אף הוא סיפור דומה אשר גם ממנו עולה שמקום הסמבטיון הוא ב"סין".

בהיותו ב"כלכותה" שמע מפי אחד מחכמי הספרדים שמו "חכם יוסף מסתיר", גבאי וש"ץ של ביהכ"נ הגדולה מגן דוד, כי לפני שנה התארחו אצלו סוחרים מ"טיבעט", וסיפרו לו על הנעשה במקומם כמסיחים לפי תומם, הוא התחבר עם הסוחרים והם נתנו את אמונם בו, בתוך כדי שיחתם הם הציעו לו לבוא אתם בצוותא למדינתם "טיבעט", אמר להם הזקן: הרי אין רשות לזרים להכנס לעירכם והאיך אבוא אליכם, הם הבטיחו לו לשמרו ולהביא לו מלבושים כשל אנשי העיר ולא יכירוהו, שאל אותם הזקן, לשם מה עליו להסתכן ומה תועלת תצמח לו מזה, ענו לו הסוחרים: במקומינו נראה לך דבר פלא, והוא, נהר של אבנים הזורק ששה ימים אבנים ברעש גדול ויום אחד הוא נח, הזקן מספר שעשה את עצמו כאינו מאמין לדבריהם ואמר להם: הרי כמה תיירים עברו בכל העולם ולא מצאו דבר כזה, אמרו הסוחרים שאין רשות לאדם זר ליכנס במקומם, ולא דרכה כף רגל זר במקומם, לכן לא מצאו את הנהר הזה.

הם סיפרו לו, האיך הם עוסקים וסוחרים עם אומה הנמצאת בעברו השני של הנהר, ביום שהנהר נח, אנחנו עוברים לצדו השני ומניחים סחורה וכותבים את הסכום המגיע לנו, ואחר כן אנו חוזרים למקומינו כי בפנים אין לנו רשות ליכנס, ואנו ממתינים עד עבור ששה ימים, שהנהר נח, ואנו חוזרים ומוצאים את כספינו עבור הסחורה בשלימות... ובפנים אין לנו רשות ליכנס... ככה נהגנו מעולם אנו ואבותינו...

הזקן אמר לר' שמעון שהיות ושמע ממנו את מטרת נסיעתו הוא מספר לו את הסיפור הזה.

ר' שמעון מתאר את הדרך להגיע לסמבטיון - ליד העיר מנגיליע דרך החוף יש דרך לסמבטיון, אולם העיר הזו סגורה לזרים ולכן לא הצליח להגיע בעצמו למקום זה.

שתי השמועות הללו מצביעות על מקום מסוים במדינת "סין", מקום הסגור לזרים עד היום הזה.

ישנם גם עדויות מיהודי אפגניסיטן, בימים עברו, הגיע

אליהם בני השבטים השוכנים שם, וסיפרו על נהר השוכן שמה, המשליך אבנים ושובת בשבת.

נראה שנגזר על הנהר שלא יוודע איה מקומו, ולפי שמועות הוא מעתיק את מקומו ממקום למקום בכל מדינות המזרח הרחוק.

נהר אחר השובת בשבת

בספר מגדל עוז מהגאון הגדול מהר"י עמדין זצ"ל (בס' בית מידות, עליית הטבע דף צ"ג ע"א) מביא שם בשם ספר - קדמון - רומי ושם הספר 'מ"י וז"ל: כשנסע טיטוס למקומות "ערקא ורופנא" ראה נהר נפלא "שעם היות מימיו כבירים שוטפים - בחוזק" הוא נח מזעפו אחר כל ששת הימים עד שביום השביעי רואין בו תהום יבש ואחר יום השביעי הולך וסוער בלי שום שינוי כלל וע"כ כינו את שם הנהר "שבתיקא" ע"ש ששובת ביום שב"ק.

בס' אוצר ישראל מדחה סברת החוקרים הטיפשים הטועים ואומרים על נהר סמבטיון שהוא מעין אחד במדבר סוריא השוטף ג"כ בכל השבוע ובשבת אין בו מים, ע"כ כינו אותו בשם סמבטיון ובאמת גם לנו ידוע המעיין הזה שהוא סביב מקום יבנה. גם המעיין הנז' מביא ר' פתחי' מרנשבורג בספרו סיבוב ר' פתחי' דף ד' דפוס פראג וכעין זה מתאים כפי סיפור יוסיפוס ופליניאו המדברים מנהר בא"י ובסורי' והילך בין ערי ערקא ורופנא בהרי הלבנון, ובאמת גם זו מפלאות הי' אבל אין זו נהר סמבטיון המיושב מגלות עשרת השבטים הנז' בחז"ל ובפרט בני משה החונים שמה שלביאתם אנו מחכים ולשחוק יחשב להשיב איזה תקוה ע"ז המעיין אשר הוא במדבר שמם. וגם הוא מתנגד לדברי חז"ל שאומרים שהוא נהר חול ואבנים, וכאשר חקרתי היטב ע"י איש שהיה שם אצל המעיין הנז' אין שם כ"א מים. ואין מה לדבר מזה. עכ"ל וזהו סותר מה שכתב המהר"י עמדין שהנהר סמבטיון הוא במקומות ערקא ורופנא.

לעתיד לבא יהי' הסמבטיון בתוך גבולי ארץ ישראל

הרה"ק מהר"י עמדין כתב בספרו מגדל עוז וזלה"ק: ואודיעך מה שהעיד עליו הסופר הנאמן יוסיפין (לרומיים) בספרו השביעי במלחמת בני ישראל והודיע מקומו ביחוד: בארץ הלבנון (לצפונה של ארי"י) אצל ערקא, היה עיר ערקת לבנון הנזכר בפ' מעשר בהמה (בגמ') ונקרא ע"ש הערקי' אחד מעשרה עממין שנתנה לאאע"ה בברית בין הבתרים ועדיין לא נתקיימה ובהכרח תתקיים לעתיד שיזכו ישראל לירש הארץ בגבוליה הרחבים כי לא יפול מדבר ה' ארצה, וכל דבר שיצא מפי הקב"ה לטובה לא חזר בו ובוודאי יקיים באחרית הימים לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו לארכה ולרחבה "ואז יהי' גם נהר סמבטיון תוך גבולי ארץ ישראל" ונראה בעינינו מה שנעלם ממנו עתה בסיבת שיבוש הדרכים מעין עובר ושב.

ואח"כ כתב "לכן אמרתי להזהיר להמון לבל יטעו באבן הטועים הללו ברמיזות הטופשים העקשים מכחישי הנבואה ולא יטעו בדברי תרמית לבם של שוטים שקלקלו".

ולסיום מן הענין להביא את דברי הגר"א שכתב שהסמבטיון השובת בזה העולם, הוא מכוון כנגד נהר דינור שלמעלה, אשר עליו כתוב בזוהר שבו נענשים הרשעים והוא שובת ביום השבת.

נאמין אמונת אומן

מציאותו של נהר הסמבטיון תישאר כפי הנראה עולמה וסתומה בגזירתו יתברך, ואין בידינו לעמוד על סודם של דברים, וכמו שעשרת השבטים ובני משה אין ידוע מקום מושבם בגזירת עליון, כך גם הנהר סמבטיון השוכן אצלם.

עד אשר יבואו השבטים או בני משה הנמצאים מעברו השני של הסמבטיון ויספרו לנו בפרוטרוט על הסמבטיון, אנו נאמין אמונת אומן אשר ישנה מציאות שכזו המוכיחה טבעית על קדושת השבת

וכך יסד הפייטן (בזמירות לש"ק) "זה האות אשר שם קל, בינו ובין בני ישראל, ובשביעי אשר הואל, סמבטיון הנהר שבכל יום רץ ונמהר, יוכיח בו מנוח, תשוב לימין אשר שואל".

ו' סיון

דוד המלך עליו השלום

וזרח השמש

דוד המלך נולד ביום חג השבועות, כמובא בספר בכור שור (עמ"ס בבא בתרא דף יג:) וזת"ד טעם קריאת מגילת רות בחג השבועות, דהנה מגילת רות נכתבה על ידי שמואל הנביא (ב"ב יד:) כדי לייחס את דוד המלך שיצא מרות, ושמה רות הלא היא על שם שיצא ממנה דוד שריוהו להקב"ה בשירות ותשבחות (ברכות ז:), והיות ודוד מת בעצרת, וקיי"ל בגמרא (קידושין לח.) דהקב"ה יושב וממלא שנותיהן של צדיקים מיום אל יום, וכיוון שמת בעצרת נולד גם כן בעצרת, לכן קורין רות בעצרת ביום לידתו של דוד מלך ישראל עכת"ד, בשנת ב' אלפים תתנ"ד, לאביו ישי שהי' אחד מארבעה אנשים שמתו בעטיו של נחש (שבת נה:), ולאמו נצבת בת עדאל (ב"ב צא.), מזרע פרץ בכור יהודה, דוד נולד מהול (סוטה י:), דוד ע"פ מזלו הי' צריך למות תיכף עם לידתו אלא שקיבל שנותיו במתנה מאדם הראשון וז"ל ילקוט שמעוני (פרשת בראשית רמז מא): ד"א זה ספר תולדות אדם העביר לפניו כל הדורות הראהו דוד חיים חקוקין לו ג' שעות אמר לפניו רבש"ע לא תהא תקנה לזה אמר כך עלתה במחשבה לפני א"ל כמה שני חיי א"ל אלף שנים א"ל יש מתנה ברקיע א"ל הן א"ל ע' שנים משנותי יהיו למזל זה מה עשה אדם הביא את השטר וכתב עליו שטר מתנה וחתם עליו הקב"ה ומטטרון ואדם, אמר אדם רבש"ע יפיות זו מלכות וזמירות הללו נתונות לו במתנה ע' שנה שיחיה ויהא מזמר לפניך וזש"ה הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי, ע"כ, כשנעשה שלש עשרה שנה אמר, ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, וז"ל זוהר הק' (שמות) פרשת משפטים: כד מטא דוד לתליסר שנין וזכה בההוא יומא דעאל לארביסר כדין כתיב (תהלים ב) יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך, ע"כ.

ח' סיון

- רבי יהושע העשיל מהאליוב (תלמיד הרה"ק מאפטא) ב"ר יעקב (נחלת יהושע) -תרי"ב
- רבי איתמר לייפער מבישטינא ב"ר ישכר דוב בערצי מסאטמאר -תש"ד

ט' סיון

- רבי משה רבקש ב"ר נפתלי הירש (באר הגולה) - תמ"ד
- רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב ב"ר ישכר בעריש - תרל"ג
- רבי יחיאל מיכל מראדוויל-בראד ב"ר לוי משה יהודה - תש"ד

י' סיון

- רבי בנימין זאב וואלף מבאסקאוויץ ב"ר שמואל הלוי קעלין (מחצית השקל) - תקע"ה
- רבי משה מראזוואדאב ב"ר אליעזר מדזיקוב - תרנ"ד
- רבי יצחק לייפער מבארשא ב"ר יוסף - תש"א

י"א סיון

- רבי מרדכי יוסף משה מסוליצא ב"ר יואל משאץ - תרפ"ט
- רבי שמואל רויזנבערג אב"ד אונסדארף ב"ר ישראל יונה צבי (באר שמואל) - תרע"ט
- רבי מרדכי בריסק אב"ד טאשנאד (מהר"ם בריסק) ב"ר יהושע - תשמ"ט
- רבי יצחק יעקב וויס אב"ד ירושלים ב"ר יוסף יהודה (מנחת יצחק) - תשמ"ט

רועה נאמן

הי' מאוס בעיני אביו, מפני שכשהי' קטן, הי' מתנבא ואומר, עתיד אני להחריב את מקומות הפלשתים, ולהרוג מהם אדם גדול ושמו גלית, ועתיד אני לבנות בית המקדש, מה עשה בו אביו הניחו לרעות את הצאן, (מדה"ג דברים ה יז), עיין עוד בילקוט המכירי תהלים קיח כח, דוד שהי' רועה את הצאן במדבר, הי' מסתכל על המדבר ועובד ה', והי' משבח ואומר "כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך וגו', ובלילה בזמן שכולם ישנים על מטותיהם, הי' הוא יושב במדבר, ומסתכל לשמים, בירח, כוכבים ומזלות, וצבא השמים, ומשבח ומרומם להקדוש ב"ה, (זהר חדש שה"ש סז), בדק לדוד בצאן, ומצאו רועה יפה, הי' מונע הגדולים מפני הקטנים, והי' מוציא הקטנים לרעות, כדי שירעו עשב רך, ואחר כך מוציא הזקנים כדי שירעו עשב הבינונית, ואחר מוציא הבחורים שיהו אוכלים עשב הקשה, ולא נהגם אלא במדבר להרחיקם מן הגזל, אמר לו הקב"ה, נמצא אתה נאמן בצאן בא ורעה את צאני, (שמו"ר ב, ב).

משיח ה'

בן כ"ט שנה הי' כשנמשח בשמן המשחה ע"י שמואל הנביא, וז"ל מדרש ילקוט המכירי (תהלים קיח, כח) והי' הדבר טמון עד עשרים ושמנה שנים, כיון שאמר לו הקדוש ב"ה לשמואל "לך ואשלחך אל ישי בית הלחמי (שמואל–א טז ז) ואמר לו ישי "עוד שאר [נשאר] הקטן והנה רועה בצאן" כיון

שבא התחיל השמן מבצבץ ועולה, אמר לו הקב"ה "קום משחהו כי זה הוא", פינה השמן על ראשו ונקרש כאבנים טובות ומרגליות, חזר הקרן מלא כמו שהי', וישי ובניו היו עומדים ברתת ואימה, אמרו: לא בא שמואל אלא לבזותינו ולהודיע לישראל שיש לנו בן פסול, ואמו של דוד שמחה מבפנים ועצבה מבחוץ, כיון שנטל כוס ישועות שמחו כולם, ע"כ, "קום משחהו" בגערה אמר לו, קום מלפניו, משיחי עומד ואתה יושב, (מדה"ג דברים א יז), ויקח שמואל את קרן השמן וימשח אותו בקרב אחיו ותצלח רוח ה' אל דוד מהיום ההוא ומעלה (שמואל–א טז יג) עיין רד"ק ותצלח רוח ה' אל דוד, כתרגומו ושרת רוח נביאה מן קדם ה' על דוד, וגו' וכן רוה"ק נולדה בו מהיום ההוא ומעלה ואמר השירים והמזמורים ברוח הקודש שנולדה בו, כי בכלל רוח ה' רוח הקודש, עכ"ל. ואחר שנמשח הי' ה' עמו, והצליח בכל דרכיו, והרג את גלית הפלשתי בחמשה חלוקי אבנים, שאול המלך נתן לו את בתו מיכל לאשה, ויצא דוד בכל אשר ישלחנו שאול ישכיל וישמהו שאול אל אנשי המלחמה וייטב בעיני כל העם וגם בעיני עבדי שאול (שמואל–א יח ה), והי' מנצח בכל מלחמותיו, עיין מו"ק טז: שהי' זורק חץ ומפיל שמונה מאות חלל בפעם אחת.

דוד מלך ישראל

בן שלשים שנה דוד במלכו ארבעים שנה מלך, בחברון מלך על יהודה שבע שנים וששה חדשים, ובירושלים מלך שלשים ושלש שנה על כל ישראל ויהודה, (שמואל–ב ה ד–ה), שלשים ושתים ומחצה היו – אלא בשביל לחלוק לו כבוד לירושלים הוא מונה אותן שלימות, (ירושלמי ר"ה פרק א ה"א), עיין בקדושת לוי (לקוטים) וז"ל: שנותיו של דוד שבעים שנה, משנותיו של יוסף ויעקב ואברהם, [והיא מהזוה"ק פרשת וישלח, וכבר עמדו בזה המפורשים דהלא כתיב שאדם הראשון נתן לו שבעים שנה משנותיו, ולמה הוצרכו גם הם לתת לו, ואם כבר נתנו לו הי' לו לחיות ק"מ שנה, והוא לא חי אלא ע' שנה, ותירצו המפורשים דשבעים שנה של אדם הראשון כשחטא נפגמו, ואינם מועילים לדוד ע"ה, ולכן האבות ויוסף נתנו לו ע' שנים, אי נמי שדוד המלך ע"ה לא הי' ישן כלל, ולא טעם טעם מיתה, נמצא שחי ע' שנה מן הימים וע' שנים מהלילות, (מדבר קדמות להחיד"א)] דהיינו ל"ז שנה שבע שנים לא מלך על כל ישראל, ובאמת איזה שנים קיבל דוד מאבות, שנותיו האחרונים, והנה אמרו חז"ל (שבת קנב.) תלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם, ונמצא קיבל שנותיהם האחרונים המחוכמים ביותר, וזהו הרמז בזוהר דוד מלכא לא קיבל מלכותא עד דאתחבר באבהן, כי השנים שקיבל מאברהם ויעקב הם ל"ג שנים וכנגד זה מלך על כל ישראל ל"ג שנים עכ"ל, עשה הקב"ה לדוד המלך, רגל אחת מהמרכבה העליונה כמו האבות, ולכן נטל המלכות בחברון דוד המלך שבע שנים בכדי להתחבר אתם, (זהר בראשית דף צט ע"א).

תהלה לדוד

שבעה רועים, דוד באמצע, אדם שת מתושלח בימינו, אברהם יצחק יעקב ומשה בשמאלו, (סוכה נב:), שני פרנסים טובים עמדו להם לישראל, משה ודוד, (יומא פו:) כל מה שעשה משה עשה דוד, משה הוציא את ישראל ממצרים ודוד הוציא את ישראל משעבוד גליות, משה עשה מלחמה ודוד עשה מלחמה, משה מלך על ישראל ויהודה, ודוד מלך על ישראל ועל יהודה, משה קרע לישראל את הים ודוד קרע לישראל את הנהרות, משה בנה מזבח ודוד בנה מזבח, זה הקריב וזה הקריב, משה נתן חמשה חומשי תורה לישראל ודוד נתן חמשה ספרים שבתהלים לישראל, (מד' שוח"ט א ב), דוד הי' נחשב בין המ"ח נביאים, מי הם נביאים הראשונים דוד שמואל שלמה (סוטה מח:), דוד לא שלט בו יצר הרע, (ב"ב יז.) אמר רב אושעיא א"ר אחא, ה"ק (דוד): מעולם לא עבר עלי חצות לילה בשינה. רבי זירא אמר: עד חצות לילה היה מתנמנם כסוס, [שהיא ששים נשימות, סוכה כו:] מכאן ואילך היה מתגבר כארי. רב אשי אמר: עד חצות לילה היה עוסק בדברי תורה, מכאן ואילך בשירות ותשבחות. וגו', ודוד מי הוה ידע פלגא דליליא אימת, השתא משה רבינו לא הוה ידע, דכתיב (שמות י"א) כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים, מאי כחצות אילימא דאמר ליה קודשא בריך הוא מיוסף מה שחסר נגד שנותיו של יעקב, ומאברהם ה' שנים מה שחסר נגד שנותיו של יצחק, ומשנותיו של יעקב עד שנותיו של אברהם שמונה ועשרים שנה, ונמצא שנותיו שמאברהם ויעקב שלשה ושלשים שנה, נגד זה מלך שלשה ושלשים שנה על כל ישראל, כי בחברון שמלך

י"ב סיון

- רבי יצחק ב"ר שמשון כ"ץ מפראג (חתן המהר"ל) - שפ"ד
- רבי מנחם מנדל מבאר - תקכ"ה
- רבי חיים ישראל מפילוב ב"ר דוד מקאצק - תרס"ה
- רבי אברהם אביש הורוויץ מספינקא-קראלי ב"ר נפתלי ממעליץ - תש"ד

י"ג סיון

- רבי אפרים מווילנא ב"ר יעקב (שו"ת שער אפרים) - תל"ח
- רבי יוזעפף גאלדבערגער (חתן ר' צ"ה מליסקא) ב"ר יצחק - תרס"ח
- רבי שרגא יאיר מביאלעבזעק ב"ר נתן דוד משידלאווצא (ארון עדות) - תרע"ב
- רבי יצחק אייזיק מספינקא ב"ר יוסף מאיר (חקל יצחק) - תש"ד

י"ד סיון

- רי חיים מוואלוזין ב"ר יצחק - תקפ"א
- רבי יעקב ישראל ישורון רובין מסאסרעגין ב"ר ברוך מגערלא - תש"ד
- רבי יחיאל מיכל משאץ ב"ר שלום - תשט"ו

כחצות – מי איכא ספיקא קמי שמיא אלא דאמר ליה (למחר) בחצות (כי השתא), ואתא איהו ואמר: כחצות, אלמא מספקא ליה – ודוד הוה ידע – דוד סימנא הוה ליה, דאמר ר׳ אחא בר ביזנא א״ר שמעון חסידא: כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, וכיון שהגיע חצות לילה בא רוח צפונית ונושבת בו ומנגן מאליו, מיד היה עומד ועוסק בתורה עד שעלה עמוד השחר. כיון שעלה עמוה״ש נכנסו חכמי ישראל אצלו, א״ל וגו׳, (ברכות ג:) עיי״ש עוד תירוצים בגמ׳, גבורה תורה וענווה, שלשתן נמצאו בדוד, (מדרש שוח״ט יח כח).

ובא השמש

שבעים שנה מיום ליום היו ימי חייו עלי אדמות, יום פטירתו – הוא יום לידתו – היתה בחג השבועות שחל להיות בשבת, בזמן המנחה, בשנת ב׳ אלפים תתקכ״ד, וז״ל בירושלמי (ביצה פרק ב ה״ד) דוד מת בעצרת [אחר שהתחילו להקריב שלמים, פני משה] והיו כל ישראל אוננין [ולא היו יכולין להקריב כל הזבחים עד למחר לרוב שהיו להם] והקריבו למחר, ע״כ, אמר דוד לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, הודיעני ה׳ קצי, אמר לו: גזרה היא מלפני שאין מודיעין קצו של בשר ודם. ומדת ימי מה היא, – גזרה היא מלפני שאין מודיעין מדת ימיו של אדם. ואדעה מה חדל אני – אמר לו: בשבת תמות. – אמות באחד בשבת – אמר לו: כבר הגיע מלכות שלמה בנך, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא. – אמות בערב שבת – אמר לו: (תהלים פד) כי טוב יום בחצריך מאלף. טוב לי יום אחד שאתה יושב ועוסק בתורה מאלף עולות שעתיד שלמה בנך להקריב לפני על גבי המזבח. כל יום השבת הי׳ לומד כל היום, והמלאך המות לא הי׳ יכול לו כי לא פסק פיו מללמוד תורה, אמר מה אעשה, הי׳ לו לדוד פרדס מאחורי ביתו, בא מלאך המות עלה על האילנות והתחיל לנענע אותם בחזקה ונעשה ע״ז רעש גדול, יצא דוד לראות מה היא הרעש, כשירד מהמדרגות נשברה מדרגה תחתיו, נשתתק מלימודו ונפטר לבית עולמו, שלח שלמה לבי מדרשא: אבא מת ומוטל בחמה, וכלבים של בית אבא רעבים, מה אעשה, שלחו ליה: חתוך נבלה והנח לפני הכלבים, ואביך – הנח עליו ככר או תינוק וטלטלו. ולא יפה אמר שלמה (קהלת ט) כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת, (שבת ל:), הניח עליו וילון ופרש עליו, כדי שלא תרד עליו השמש, ויש אומרים לנשרים קרא ופרשו עליו כנפיהם, (רות רבה ג, ב).

ספר תהלים

דוד כתב ספר תהלים ע״י עשרה זקנים, ע״י אדם הראשן, וע״י מלכי צדק, וע״י אברהם וע״י משה וע״י הימן וע״י ידותון וע״י אסף וע״י שלשה בני קרח, (ב״ב ט״ו), רב הונא בשם ר׳ אחא אמר אע״פ ע״י עשרה בני אדם נאמרו ספר תהלים מכלהון לא נאמר על שמותם אלא ע״י דוד מלך ישראל, משלו משל למה״ד לחבורה של אנשים שמבקשים לומר הימנון למלך [שיר של שבח, מהר״י הכהן], אמר להם המלך כלכם נעימים כלכם חסידים כלכם משבחין לומר הימנון לפני, אלא איש פלוני יאמר על ידי כלכם, למה שקולו ערב, כך בשעה שבקשו עשרה צדיקים לומר ספר התהלים אמר להם הקדוש ב״ה כלכם נעימים וחסידים ומשובחים לומר הימנון לפני אלא דוד יאמר על ידי כלכם, למה שקולו ערב ה״ד (ש״ב כ״ג) ונעים זמירות ישראל, רבי הונא בשם רבי אחא אמר מי מנעים זמירותיהם של ישראל דוד בן ישי, (שה״ש רבה ד), ספר תהלים כולו יראת שמים, (מהרש״א ע״ז י״ט.), ידוע שדוד המלך עליו השלום אמר כל המזמורים ברוח קדשו בשביל כל ישראל, (יסוד שורש ועבודה בהקדמה), דוד המלך עליו השלום הי׳ מתפלל על כל הענינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחנו, על החולים שיתרפאו, על הבריאים שלא יחלו, ועל פרנסתם שיתברכו ולבטל מהם כל הגזירות קשות וכו׳, (מאור ושמש משפטים), אילו ידעתם, אמר הרה״ק בעל צמח צדק זצ״ל, כחם של פסוקים תהלים ופעולתם בשמי מרום, הייתם אומרים אותם בכל עת, תדעו שמזמורי תהלים שוברים כל המחיצות ועולים בעילוי אחר עילוי, בלי שום הפרעה, ומשתטחים לפני אדון עולמים, ופועלים פעולתם בחסד וברחמים, (קובץ מכתבים בשם הרה״ק בעל הצמח צדק מליבאוויטש זי״ע), מי שחשקה נפשו לדבקה בו יתברך ובשבחיו, אז ידבק עצמו בספר תהלים, וכבר אמרו רבותינו ז״ל שהתפלל דוד המלך ע״ה שיאמרו זמירותיו בבתי כנסיות ובתי מדרשות, כי אין לנו דבר גדול יותר מספר תהלים שכלול מן הכל, מרבים שבחים להשם יתברך, ורבים מזמורים הם על התעוררות התשובה, ורבים מזמורים הם של בקשות מחילה וסליחה והכל מיד ה׳ השכיל דוד המלך ע״ה ברוח הקודש, והאומר תהלים הוא כמתפלל והוא גם כן כעוסק בתורה, כי כבר ביקש דוד המלך ע״ה שיהיו מקבלין שכר הקוראים בתהלים כעוסקין בעמקי התורה בנגעים ואהלות (שלה״ק ענין ס״ת וענין ב״ה).

ו׳ סיון

מרן רבינו אור שבעת הימים
הבעל שם טוב הקדוש זי״ע

תוקף קדושתו

מרן הק׳ אור שבעת הימים הרה״ק רבי ישראל בעל שם טוב זי״ע, מי הוא האיש אשר לא יחרד וילפת עת תעלה ברעיונו שמו הקדוש, אשר אבן מקיר תזעק מקדושת אדונינו הבעש״ט הקדוש, וממנה יתד וממנה פינה לאור החסידות המבהיק בכל העולם כולו, אשר עליו כתב בספה״ק אגרא דכלה (ר״פ בראשית) כי בראשי״ת ראשי תיבות א׳ור ת׳ורת ר׳בינו י׳שראל ב׳על ש׳ם, אשר בשבילו נברא העולם, האי עיר וקדיש אשר מן שמיא נחית להאיר בתוך חשיכת הגלות לבני ישראל באור עבודת השי״ת, וכמו שמביא בספר מפעלות הצדיקים (נדפס בלבוב תרט״ז) בשם המגיד הקדוש מטשערנאביל, כי כל מה שיאנח איש הישראלי וישבר לבו בהרהורי תשובה עד ביאת המשיח, הכל הוא מכח הבעש״ט

הקדוש, ובזכותו נזכה גם כן להושע בתשועת עולמים בקרוב, וכמ"ש בספה"ק דגל מחנה אפרים (פ' בשלח) על דברי התרגום ובני ישראל נפקין בריש גלי, ברי"ש ראשי תיבות ר'בי י'שראל ב'על ש'ם, אשר בזכותו נפקין מן גלותא.

ותפול על האדם אימתה ופחד בראותו דברי קדשו של הרב הקדוש רבי מנחם מענדל מויטעבסק, מה שכותב בספרו הקדוש פרי הארץ (מכתב ב'), וזל"ק, היה היה דבר השם ביד הבעל שם טוב ויגזור אומר ויקם, אחד היה, ומהקדמונים לא קם כמוהו, ואחריו לעפר מי יקום, עכ"ל.

ופוק חזי מ"ש הקדוש מקאמארנא בספה"ק היכל הברכה (פ' ואתחנן) על מרן הבעש"ט, שכשהיה לומד תורה עם התלמידים הקדושים, היה אש מלהטת סביבותיהם, ומתקבצין מלאכי השרת, והיו שומעין הקולות והברקים ואמירת אנכי ה' אלקיך מפי הש"י, ובספרו מגילת סתרים מאריך עוד מקדושת הבעש"ט, אשר היתה קדושתו נורא מאד מיום הוולדו, והיה מדבר עם נשמת הצדיקים ועם אליהו הנביא, ובפרטות עם מרן אלקי האר"י שהיה שכיח אצלו בכל שעה, והיה בקי במעשה בראשית ובמעשה מרכבה ובכל התורה כולה, ובשיחות כל בריח ובדיה, ושיחות מלאכי השרת, והיה מלא אהבת הש"י ויראת הש"י, וכל מדות טובות חסידות וענוה ואהבת ישראל, והיה צופה מסוף העולם ועד סופו, וכשראה שום כלי כגון ספסל ושולחן אמר כל המחשבות שהיו להאומן כשעשה זה הכלי, עיי"ש מה שהאריך מקדושתו הנשגבה, ובספרו נוצר חסד (פ"ו מ"ו) כתב על הבעש"ט בזה"ל, אחרון שבדורינו, שארית ישראל, וגדול מן הנביאים, מרן אלקי קודש קדשים, אשר זכה ע"י אמונתו באלהיו ודביקות נפשו בהשם, שנעשו על ידו נסים כמו לרבי חנינא בן דוסא, אותן דברים מבהילים לא נראה ולא נשמע מימות התנאים, ורוח הקודש ושכינה שורה עליו בקביעות, והיה לו השגות עליות נשמה ועליות פרדס, השגה ממש של רבי עקיבא וחבריו.

ומסופר שפע"א בא אל הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע אחד מנכדי מרן הבעש"ט הק', וביקש ממנו כתב המלצה עבורו כדי שיוכל לקבל כסף לנשואי בנו. ובתחילה סירב לתת לו המלצה, באמרו שאינו נוהג לתת המלצות כאלה, אך הלה נשאר שם בבעלזא על חג השבועות, ובעת ההפסקה באמצע תפילת החג, קרא לו הרה"ק לחדרו ואמר לו: "הבעש"ט הקדוש היה חתיכת אש שירדה מן השמים בלבוש אדם, הכנס אלי אחרי החג ואתן לך את המכתב שאתה מבקש".

ובספר הקדוש תולדות יעקב יוסף (פ' בלק) כתב וז"ל: אחיה השילוני שקיבל ממשה רבינו עליו השלום והיה מיוצאי מצרים, ואחר כך מבית דינו של דוד המלך עליו השלום, והיה רבו של אליהו הנביא, הוא היה רבו של מורי זלה"ה, ובספה"ק עבודת ישראל (פ' יתרו) כתב שהיה מושל הבעש"ט אפילו על שרי מעלה למנות אותם כרצונו, ובספה"ק בית אהרן מביא, שפעם כאשר קיבל הבעש"ט את השבת על פני השדה היה שם צאן רועים, והגביהו את רגליהם הראשונים למעלה ועמדו רק על ב' רגליהם האחרונים כעמידת איש, כי את הכל העלה ברוב קדושתו, ומתאמרא בשם רבינו הקדוש מלובלין שאף אם יבא אדם ויאמר שראה את הבעש"ט שעשה סולם ועלה לשמים בחיים חיותו אאמין לו, וכ"כ בספר זכרון טוב להרה"ק מנעשחיז (דף ט' ע"ג) כי לכל המעשיות שמספרים מן הבעש"ט ראוי להאמין, כי הגם אם לא היה המעשה בפועל ממש, אבל היה בכוחו וודאי.

עבודת ישרא"ל

התולדות סיפר שפעם אחת עמד כלי גדול עם מים בחדר שהתפלל בו הבעש"ט הק' וראה בשעת תפלתו איך שהמים נעים ונדים, וזה מהשראת השכינה שהי' על הבעשטה"ק ומזה רעדה הארץ כמו שכתוב מפני אשר ירד עליו ד' באש ויחרד כל ההר מאוד ואצל הבעש"ט לא הי' ניכר הרעדת הארץ רק על המים הי' ניכר מאוד ותלמידו הה"ק רבי דוד פורקעס זי"ע סיפר שפעם אחת התפלל הבעש"ט הק' בהיותו על אם הדרך בבית אחד בכותל מזרח וסמוך לכותל מערב עמדו חביות מלאות תבואה וראו שהתבואה רועדת.

וסיפר המגיד הק' ממעזריטש זי"ע דפעם אחת בי"ט והבעש"ט התפלל שחרית לפני התיבה והיו מתפללין בחשק גדול ובזעקות גדולת והמגיד דהק' לא הי' יכול לסבול הזעקות כי הי' חולה גדול ויצא מביהמ"ד והתפלל בחדר קטן אצל הביהמ"ד וקודם מוסף הלך הבעש"ט למקוה ובא להחדר שהי' שם המגיד ללבוש הקיטל כי הי' צריך לברך טל (או גשם) ואמר המגיד שהי' מכיר בעת שהי' על הבעש"ט הק' השראת השכינה, ועתה כשראה אותו הכיר בו שיש עליו השראת השכינה כי אינו בזה העולם וכשלבש הקיטל נקמט הקיטל על כתיפיו ואחז המגיד בהקיטל לפשטו מקמיטתו וכאשר רק נגע התחיל לרעוד ואחז בשלחן שהי' שם וגם השלחן התחיל לרעוד והבעש"ט כבר הלך משם והוצרך המגיד להתפלל ולבקש מהש"י שיקח ממני דבר זה כי אין בכחו לסבול.

אחר פטירתו של הבעש"ט הק' הי' להמגיד הק' פאטשיילעי (מטפחת) ממנו וראה עלי' מעט טאבאק מן הבעש"ט שנשאר עליו מחייו ואחזו כל כך יראה עד שהתעלף.

ד' עמו והלכה כמותו

בס' ישועת ישראל (מהה"ק רבי אליעזר חיים מיאמאפלי זי"ע) כותב איך שהה"ק רבי דוד לייקעס זי"ע נתקרב להבעש"ט הק' שהוא הי' מליטא ושמע את שמע הבעש"ט ושהוא חידוש ונסע למעזיבוזש להכירו והגיע שם ביום ה' בלילה ואחר תפילת ערבית ערכו שלחן והבעש"ט ישב בראשו והוא ישב בשלחן בסוף מול הבעש"ט פנים אל פנים והבעש"ט אמר לאנשיו שכל צדיק בדור רואה פגם של דורו והתיקון של דורו והאר"י הק' בדורו תיקון כוונת המקוה ויחודים לפי ערך דורו, ובדור זה אני הצדיק הדור ואני רואה שצריכים יחודים אחרים והתחיל לומר כוונת ויחודים ולא קיבלו ממנו תלמידיו בין כך ראה רבי דוד את הבעש"ט כמו שהתעלף ולא נתפעלו ומזה תלמידיו והוא רבי דוד נרדם על השלחן ובחלומו רואה איך שנשמתו יצא ממנו והולכת בעולם העליון וראה שם הרבה נשמות מסתובבים פתאום יצא כרוז ישראל בן שרה בעש"ט הולך והיו הרבה נשמות שבקשו

שהבעש"ט הק' שיתקן אותם והמלאכים לא הרשו להם הנשמות שילכו אחרי הבעש"ט ואותו נתנו רשות שילך אחריו וכן עשה, וראה איך שהבעש"ט נכנס להיכל של האר"י הק' ואמר האר"י ישראל בני שב לימיני ושאל אותו מה שלומו וענה לו דאתה היית צדיק הדור ותקנת לצורך יחודים וכוונת המקוה עתה אני הוא הצדיק הדור בעולם העשי' והנני רואה שצריכים כוונות אחרות והאריז"ל אמר לו שצריכים לכוין כונות שלו אמר לו האר"י הק' שילכו להיכל של משיח ונשאל אותו על הדרך ג"כ עמדו הרבה נשמות ובקשו משני הצדיקים שיעשו להם טובה ולא הניחו אותם המלאכים שילכו אחריהם רק לו לרבי דוד נתנו רשות, והם באו להיכל של משיח וההיכל הוא חורבה והמשיח הק' יושב על הארץ וגופו מלא מכות ופצעים מצרות ישראל והרים משיח את עצמו מעל הארץ ואמר להם בני מה אתם צריכים ממנו והם אמרו לו טענותיהם וענה להם שהוא לא יכריע ביניהם רק נלך כולנו להבית דין של מעלה והם יכריעו, והם הלכו להבי"ד של מעלה ולא הניחו להנשמות שילכו אחריהם רק לו לבד והוא רואה איך שהם מציעים טענותיהם לפני הבית דין שלמעלה ויצא הפסק דמי שצריך תיקון על חטאת נעורים שיכוין כוונת המקוה מהבעש"ט, אני ישנתי והבעש"ט הק' הקיץ ושאל לתלמידיו האם כוונות שלי לא יכוונו והם בדעתם שלא יכוונו אותם ועמד הבעש"ט הק' והקיץ אותו ואמר לו דוד בני עמוד על רגליך ותעיד מה שראו עיניך ומה ששמעו אזניך.

והגה"צ רבי מאטיל סלאנימער ז"ל סיפר כי התולדות הי' צועק לפעמים באמצע התורה של הבעש"ט "אין אר"י שטייט אנדערש" ופעם בליל שבת למד הבעש"ט עם האר"י איזה מאמר והעיר הבעש"ט את רבי זאב קיצעס שישן שם שיהי' עד שכך למד עמו האר"י הק' אם יצעק התולדות שלא כך כתוב בהאר"י וכך הי' שלמחרת בעת שחזר הבעש"ט על המאמר צעק התולדות אין אר"י שטייט נישט אזוי וקרא הבעש"ט לרבי זאב קיצעס להגיד שכך שמעו למד עם האר"י ז"ל.

עם נשמת התבואות שור

סיפר מרן הק' משינאווא זי"ע שפ"א הגיע הבעש"ט הק' לעיר א' ובעה"ב א' עשה סעודה לכבודו והזמין את הרב והדיינים משם ובשעה שהביאו הבשר נתהווה שאלה על עצם מהעוף והרב והדיינים וכו' לא רצו לפסוק בפני הבעש"ט הק' ע"כ הגישו השאלה להבעש"ט שאל הבעש"ט לבעל האכסניא אם כל אחד מבני הבית ישנם כאן אצל השלחן ענה כן, ושאל הבעש"ט אם אף א' אינו חסר והשיב לו הבעה"ב שיש לו עוד בן אמנם מאז שנולד לפני י"ג שנים לא נשתנה רק נשאר כאבן דומם והיום נעשה בר מצוה, נתן הבעש"ט המקל לא' וצוה לילך להבחור ולומר לו שהבעש"ט צוה שיבוא להשלחן וכשאמר לו כנ"ל ישב על המטה ואח"כ עמד ולבשוהו ספאדיק ובעקישע ובא להשלחן שישבו הבעש"ט והמסובין כשהבעש"ט הק' ראה אותו עמד מלא קומתו לפני הבחור ונתן לפניו כסא וישב אצלו והגיש השאלה לפניו ואמר לו "זאל דער רבי פסק'נען" והביט הנ"ל עליה ואמר כשר, אח"כ צוה הבעש"ט להחזירו וכשיצא עמד עוה"פ לפניו מלא קומתו וכשהשכיב עצמו על המטה נסתלק תיכף, ואמר אח"כ הבעש"ט שזה הי' הגאון בעל התבואות שור זצ"ל כי פ"א מיהר בערש"ק לילך למקוה ובאה אשה אחת בשאלה על עוף ופסק במהירות טריפה, ובעוף זה הי' גלגול מנשמה שאחר כמה טלטולים הגיע לעוף כשר וליהודי ובזה שהטריפה נדחית עוד פעם, וכשבא הגאון הנ"ל למעלה הזמין אותו לדין תורה ופסקו שצריך לירד עוה"פ ושהנשמה יגולגל עוה"פ בעוף ושיפסוק כשר, וביקש התבואות שור היות שלא חטא בכלום רק בזה על כן רוצה להיות כאבן דומם שלא יהא לו נסיון לקלקל ח"ו ועכשיו נתגלגלה הנשמה הנ"ל בזה העוף והבעש"ט הק' ראה זה ברוח קדשו ע"כ בא לעיר הזאת לתקנם.

במיתתם קרוים חיים

איש אחד מחסידי הבעש"ט ז"ל היה חשוך בנים ר"ל ולעת זקנתו של הבעש"ט אמר לו בשנה זו יהיה לך בן זכר רק תצטרך לשמור אותו ששה שנים רצופות שלא להסיר השגחה מעליו וכשנולד לו התינוק תיכף שכר לאיש שיהיה תמיד אצל התינוק ואחר שנתים נפטר הבעש"ט ז"ל וכשהגיע התינוק לשנה החמישית היה אצלו משרתת, ופעם אחת ראתה שאיש שחור מוליד דוב שמרקד ורצתה ג"כ להסתכל ותיכף נזכרה בהילד וחזרה לביתה ולא היה הילד בבית ואחר שחפשו בכל העיר לא נמצא ונסע אביו לעיר מעזשיבוז וספר דאגתו לפני הצדיקת אדיל'ע בת הבעש"ט ז"ל ותאמר לו אין אני יודעת כלום רק זאת אני יכולה לעשות בשבילכם, אלך על ציון אבי ז"ל ומה שיאמר לי אספר לכם, וכשחזרה מהציון אמרה שאבי ז"ל צוה שתסעו למשל לצד מזרח כסדר וכל מקום שתבואו לפוש או לבית מלון ללון תספרו תיכף להבע"ב דשם מה שאירע לכם וכך נסע שמונה שבועות כסדר ובפעם אחת בא לכפר אחד והיה קודם חצות היום ומהר להניח תפילין להתפלל ותיכף נזכר שלא ספר לבעל האכסניא כלום וקרא אותו בבקשה, שמעוני מה שאספר לכם, וכשגמר המתין הבע"ב עד שהניח תפילין ואמר לו כפי הנראה נמצא הילד שלכם בכפר הזה כי האדון של הכפר הזה איש זקן מאד ואין לו בנים והכומרים אמרו לו אם יהיה באפשרות לחטוף איזה תינוק מילדי העבריים ולהמיר דתו והילד הזה יהיה נחשב לו כבנו ממש וזה ערך תשעה שבועות שהביא אחד מילדי העבריים והיום יום המוגבל להמיר הילד והרבה אדונים וכומרים באו היום לשמחה הזאת רק ממתינים על המיטראפאליט שהוא ימיר אותו והתחיל לבקשו עשו לי איזה טובה אצל האדון שלכם ויאמר לו אשר האדון רשע ושונא ישראל הוא אשר כמוהו לא נמצא שאין יכול להסתכל בצורת ישראל ואין אצלו שום חילוק בינו ובין ישראל אחר רק על המיטראפאליט אומרים שהוא אוהב ישראל ע"כ עצתי שתסעו לנגדו חוץ להכפר וכשיבוא אצלכם תבקשו מאתו אפשר יעשה לכם טובה, וכך עשה ויסע לנגדו, וכאשר ראה שאיש אחד נוסע במרכבה יקרה מאוד וכמה אנשים רוכבים על סוסים מלפניו ומאחוריו הבין שזה הוא המיטראפאליט ונפל על פניו לפני המרכבה ויצו המיטראפאליט שיספר בקשתו וכאשר סיפר לו ובכה שיחזור לו בן יחידו ויאמר איני

יודע איך יפול הדבר ועצתי שתהיה בחצר האדון ואם אוכל לעשות לך איזה טובה בודאי אעשה לך, וכשבא לבית האדון וינפש מעט שאל את האדון מה בקשתך ממני ויספר לו עצת הכומרים, ויאמר לו המיטראפאליט בדעתך שאם אתה תמיר ילד עברי ותמסור לו הון ורכוש שלך ודאי תמיד יחזיק באמונת הנוצרי ואני אומר שיאבוד כל ההון והרכוש שלך ואח"כ יחזור לדת ישראל כי כן דרך העבריים שלבם מושכים זל"ז הלא התינוק הזה כפי שאתה מספר לי הוא אצלך כמה שבועות ובודאי לא ראה בבית אביו המאכלים הטובים עם כל תענוגי העולם והמלבושים הטובים שלובש אצלך עכ"ז נסה נא ונלך בחוץ ואם יראה איזה איש יהודי מה יהיה ויקיח המיטראפאליט ביד אחד של הילד והאדון ביד אחר של הילד וילכו החוצה והילד כשראה את אביו קרא בקול אוי טאטע, ויאמר לו ראה כשראה איש מישראל קורא אותו אבי הנח לו ילך למקום שאין מכירין אותו ויניחוהו וירץ לאביו ואביו הוליכו תיכף להעגלה שלו ויסע אתו בשמחה רבה ובמהירות וכשנסע כמה מילין ראה שכנגדו נוסעת עגלה כמו עגלה של הבעש"ט וכאשר בא סמוך לו ראה שהבעש"ט יושב בעגלה ותיכף עמד לפני הבעש"ט ברעדה ובפחד ויאמר לו הבעש"ט בשביל השטות שלך שלא שמרת אותו הטרחת אותי מעולמות העליונים להתדמות כמו המיטראפאליט להצילו מיד רשעים, וכך היה המעשה להמיטראפאליט שלחו מתנה מן השמים איזה חולי על כמה ימים ואחר שנעשה בריא נסע להאדון הזה וכאשר שאל להאדון מה אתה מבקש ממני ויאמר לו האדון הלא היית בכאן ושמעתי לעצתך שיעצת אותי שלא להיות לי עסק עם היהודים ע"כ.

ו' סיון

הגה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב זי"ע

צור קודש מחצבתו

נולד בשנת תרט"ז (או תרי"ז) לאביו מרן הדברי יחזקאל משינאווא למחברתו הרביעית הרבנית הצדקנית מרת חנה רחל אלמנת הרה"ק ר' אליעזר בן הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע, אביו הק' הפליג מאוד על רום מעלתו וקדושתו ואמר עליו שהמשיך לבנו נשמה קדושה וטהורה מאד מאד מגבהי מרומים "גבוה מעל גבוה", ואמר אביו הק' שראה בעינים איך שבנו הוא גברא דמארי סייעי' בבחינת רצון יראיו יעשה, כי פעם אחת בא אליו ובקשתו בפיו שיתן לו מעות שהוא צריך למלבוש, ולא הי' מעות בידו ליתן לו, וכשיצא בנו מחדרו נכנס אצלו איש אחד ונתן לו סחורה לעשות ממנו מלבוש, ומפני גודל מדריגת הבטחון שלו (של בנו) נתמלא תיכף בקשתו, אביו הק' אמר לו הנהגות מה שלא אמר לשאר בניו הק', ואמר הרה"ק על עצמו דבר פלא כי הוא הינו בנו של מרן הק' מצאנז דמה שאביו הק' הי' ביניהם לא קלקל כלום.

נשא בזיווג ראשון את בת הרה"ק רבי אברהם חיים מלינסק (השני) ממנה נולד בנו הרה"ק רבי מנחם מענדל מסטראפקוב זי"ע (שנלב"ע בשנת תשי"ד בוויליאמסבורג), ולעת זקנתו נשא את בתו של הגאון רבי דוד שליכטער דומ"ץ קאמארנא.

באהבתה ישגה תמיד

הי' ידוע גודל התמדתו בתורה שהי' לו כמו י"ז או י"ח שיעורים בכל מעת לעת, והי' לומד ביגיעה רבה שעות רבות ברציפות, וכשנפל עליו עייפות למד בעמידה כשמחזיק הספר בידו וכה הי' ממשיך בלימודו עד אפיסת הכוחות, ולא הי' חילוק אצלו בין יום ולילה שהי' לומד עד אפיסת כוחותיו ואז הי' ישן קצת וממשיך בלימודו, והי' לו עבודה לפני שהי' מתחיל ללמוד שהי' שם ידו על עיניו ואמר כמה דיבורים בלחש, וכשהי' צריך להפסיק באמצע כגון כשבאו אליו עם פו"פ וכדו', כשהי' חוזר ללימודו הי' עושה כנ"ל.

עבודתו הק'

תפילותיו הקדושים הי' מעורר כל השומעין שהי' ברוב רשפי אש. ובשעת קריאתו בתורה שהי' בהתלהבות נוראה הי' נראה עליו התפשטות הגשמיות, הי' לו עבודה גדולה בתפילת מעריב שהי' ישן מקודם שעה וחצי ואח"כ התפלל בנעימות קודש במתינות גדול (כידוע שהי' עבודה גדולה בצאנז בתפילת מעריב), והי' מתפלל ואומר כל הברכות מתוך סידור דייקא, והי' מקפיד מאוד על דקדוק ההלכה. והי' אצלו דבר פלא דכל פעם ששכב לישון תיכף נפל עליו שינה ובשום פעם לא שכב ער לפני שינתו, ואמרו אנשי מעשה שזה מדריגה גדולה. פעם כשביקר בוויען עקב אחריו בעל האכסניא וראה שבלילה שפך מים רותחין על ידיו.

והאמת נר לרגליו

לא הי' סובל שום דבר שקר, והי איש אמת בתכלית, והי' מגרש את הבאים אליו בלי כוונה אמיתית, והי' אומר להבאים אליו שאין לו בית מלון. על גודל מדרגתו במדת האמת מסופר שפעם בערב שבת בא אליו חסיד אחד ונתן לו סכום גדול לפדיון, וביום שב"ק שכבר עמדו באמצע פסוקי דזמרה לקח מנין והלך לביתו לגמור התפלה, ואחר התפלה כששאלו הגבאים מדוע הלך לביתו באמצע פסוקי דזמרה, ענה להם כי אתמול בערב שב"ק נתן לו אחד פדיון גדול והיום בבוקר עלה על זכרונו מהכסף הנז', ופחד שמא יגנבוהו וזה בלבל אותו מכוונת התפלה על כן הלך לביתו להתפלל, ונתפלאו זקני החסידים על גודל מדת האמת שבו שהי' יכול לומר שאין מרגיש בטוב, כי באמת כן הי' שלא הרגיש טוב ולא הי' לו מנוחה מהכסף, והפליאו שאדמו"ר של חסידים יאמר על עצמו שדאגת הכסף בלבלהו בתפלתו.

פזר נתן לאביונים

הי' מרבה לפרנס עניים, עד שפעמים אפי' בגדו נתן לעני, פ"א הי' אצלו איזה רב אחד לחסות בצלו, אמר לו שזה

אינו לפי כבודו לילך בבגד קרוע כל כך, ונתן לו מלבוש נאה ביותר, כשהרבנית הרגישה בדבר, צעקה אליו הלא זה רק איזה שבועות שעשיתי לך בגד חדש, הלא הי״ לך לתת בגדך הישן ולא החדש, השיב לה אם אנו מקימים מצות השי״ת צריכים לקיים במין היותר משובח ונאה וכמו שכתוב כל חלב לה׳ שצריכים לקיים מצות השי״ת בדבר היותר טוב ונאה כן איתא ברמב״ם הלכות צדקה.

פ״א ראה איש מתפלל בטלית קרוע, קרא אותו לחדרו ונתן לו ״טערקישע טלית״ נאה מאד, ההוא נתן לו תודה והלך לו, אחר איזה ימים בא אליו בחזרה, ואמר לו הנה בבואי לביהמ״ד חושדין אותי שגנבתי את הטלית כי היתכן איש עני כזה יהי׳ לו טלית כ״כ נאה, ענה לו יש לי עצה, אכתוב לך תעודה בחותמת שלי שאני נתתיו לך במתנה ואם יחשדוך תראה את המכתב.

מורח ודאין

הי׳ קדוש מאוד מאוד שאפילו ריח של עבירה לא הי׳ יכול לסבול, פ״א בעת חתונת בתו, התחיל לצעוק שאינו יכול לשבת אצל השלחן כי הוא מריח ריח רע, ויתכן שבשמחה של מצוה זו לא ישגיחו שיהי׳ מקום נקי כראוי, והתחילו לחפש חיפוש אחר חיפוש אחר הריח הרע ולא מצאו כלום, אבל הוא באחת שאינו יכול לישב מפני הריח הרע, עד כי אמר אחד הצדיקים שהי׳ שם, אולי לקחו השלחנות ממקומות רעים שעשו עבירות אצל השלחן, חקרו ודרשו ונודע להם שמפני שהצטרכו הרבה שלחנות ולא מצאו, לכן שאלו כמה שלחנות מבית ועד של פורקי עול, תיכף הוציאו את השלחנות ונכנסו אליו ואמרו שכבר הוציאו את השלחנות ויישב אל השלחן והכל על מקומו יבוא בשלום.

פועל ישועות

אביו הק׳ משינאווא סמך אותו שיהיה פועל ישועות באמרו עליו שאצלו יכולים להושע בכל מיני ישועות, עפ״י מה דאיתא בתנא דבי אליהו שהנושא אשה לשם שמים זוכה והויין לי׳ בנים שמושיעין את ישראל, ואני נשאתי אמו לשם שמים ע״כ הוא מבטיח שיהי׳ מושיען של ישראל, וכשבא פעם אחד מבני קהלתו מסטראפקוב להזכיר עצמו לישועה אצל מרן הק׳ משינאווא זי״ע, נתן שני ידיו הק׳ על פניו משני צידי עיניו ואמר לו: בני הרב מסטראפקוב יש לו כח לעשות טובות לישראל.

דרכו בקודש הי׳ לבקש סכומי כסף כשביקשו ממנו לפעול ישועה, ואפי׳ בהיותו בצל אביו הק׳ נהג כן (הגם שאביו הק׳ לא היה דרכו בכך ולא הי׳ דעתו נוחה מצדיקים אחרים שהתנהגו כך).

צדיק גוזר

פעם כשביקר בעיר מיהאלוויץ בא אליו אשה ובכתה לפניו על מצב בנה בחור כבר שיתסר שנפל למחלה אנושה ר״ל וכבר קראו לאנשי החברה קדישא והדליקו נרות, הרה״ק צוה עליה שתלך לביתה ושתביא אליו כל הכסף שנמצא בביתם, וכן עשתה האשה שהריקה כל הכיסים בביתה ובאה ומסרה כל המטבעות עד לפרטי פרוטות, הרה״ק צוה לה שתרוץ אל החולה ולומר לו כדברים האלה: לא יקרא עוד שמך כמקדם כי רפאל שמך כך אמר הרב מסטראפקוב בן הרב משינאווא בן הרב מצאנז שהשי״ת ירפאך במהרה ותהי׳ בריא אולם, האשה לא אחרה ותיכף שבה לבנה החולה ואמרה לו כדברים האלה כמה וכמה פעמים, עד שהעומדים שם ראו כן תמהו שפתאום נשתנה מראה החולה ופניו התאדמו קצת, והתחיל הבחור לגמגם בלשונו והרכינו לשמוע מה הוא אומר, ושמעו שחזר על הדיבורים הנ״ל שמי אינו (כמקדם) רק רפאל שמי והרב הנ״ל בן הנ״ל בן הנ״ל אמר שאהי׳ בריא וארפא ברפואה שלימה, ככה נשתנה פניו משעה לשעה וחזר בתוכו חיות ואחר כמה ימים שב לאיתנו, והרופאים והעומדים שם אמרו שראו תחיית המתים בעין, ולפלא שנשכח לגמרי שמו הראשון וקראוהו רפאל.

מאן דיהיב חי״י

הרה״ק כשכבר לא ראה בעין אחד התחיל לכאוב לו עין השני׳ ונסע לעיר וויען לדרוש ברופאים, (אגב: אף שלא היה יכול לקרוא בעיניו הי׳ בניו של בעל האכסניא הרב מביקאווסק קוראים לפניו דפים גמ׳ תוס׳ וכו׳ וככה המשיך בשיעוריו, ואז ראו ריבוי שיעוריו בתוה״ק שלמד במסי״נ) והלך לרופא מומחה הגדול ביותר והרופא אמר לו דעינו הוא בסכנה וצריך לנתחו וגם אינו יכול להבטיח שיועיל הניתוח, הרה״ק הודה להרופא וחזר לאכסניתו, כשהגיע לשם לא דיבר כלום רק שאל אם יש ״ביכל״ עם השמות ומקום מגורם של הרופאים, וצוה שיספרו מתחילת הרשימה י״ח רופאים ויזמינו ביקור אצל הרופא הי״ח שמופיע בהרשימה, וכן עשו, והרופא הי״ח בהרשימה הי׳ רופא עינים אבל הי׳ רופא פשוט, והלך אליו הרה״ק והרופא בדק את עינו ואמר שהעין בריא רק צריך למנוחה, ונתן לו איזה תרופה ונתרפא העין ויהי לפלא.

בצל תומר

העריץ והחשיב מאוד את משפחת עצי התמרים ועשה פעולות שונות להגדיל שמם. סיפר הגה״צ מראחוב זצ״ל שבשנת תרס״א יומא דהילולא קמא של מרן בעל הקדיו״ט זי״ע ראה שחסידים רבים מתכוננים לצאת לדרך, שאלם לאן פניהם מועדות, ענו לו לעיר סיגעט ליומא דהילולא של הקדיו״ט, אמר להם שיקחו גם אותו באומרו ״אז מען זעהט אידן פארן דארף מען מיט פארן״, כשהגיעו לשם על שבת שחל אז היומא דהילולא, העצי חיים זי״ע הציע לו מקום מיוחד להתפלל ולערוך שולחן בפני עצמו, אבל הוא אמר שרצונו לערוך את השלחן ביחד עם האחים הקדושים בכל השבת, ובעת עריכת השולחנות הציע שהוא רוצה לסדר מקומות הישיבה אצל השולחן, וסידר מקומו באמצע בראש השולחן ואת העצי חיים ורביה״ק זי״ע סידר אחד לימינו

ואחד לשמאלו כן עשה כל השבת, ויהי לפלא, וסיים הגה"צ מראחוב שה' נראה שכוונתו להפריד בין שני האחים שלא ישבו יחד בראש האלפים הנאספים מחשש עינא בישא, כי הי' זה חזיון נפלא ששני אחים יהיו שניהם מושלמים בתורה ובחכמה ובקדושה.

רביה"ק זי"ע העריץ אותו מאד, ושלח לו קויטלעך עם פדיונות, בשנת תרצ"ז כשנסע רביה"ק לפולין לישא זיוו"ש, עבר דרך עיר קאשוי (שאז התגורר הרה"ק מסטראפקוב שם) לקבל ממנו ברכתו לפני יום חתונתו, והרה"ק צוה אז להכין השלחן ולכסותו במפה המיוחדת לשב"ק.

הרה"ק מסטראפקוב הקפיד מאד על באי ביתו, אם נסעו בצל צדיקים אחרים, אבל יוצא מהכלל הי' אם היו נוסעים לרבינו ז"ל. בימים הראשונים כשבא רבינו הקדוש זי"ע לסאטמאר בא הרה"ק מסטראפקוב לשבות בעיר סאטמאר והפצירו בו החסידים שיבוא להתפלל בביהמ"ד דחסידים שבעיר, והוא התעקש ורצה להתפלל דווקא אצל בן הרב מסיגעט שכבר הי' לו ביהמ"ד בפני עצמו, והפצירו בו ולא הסכים בשום אופן, והחליטו לבקש את רבינו שהוא בעצמו ידבר על ליבו, והסכים רק אם השלחן יערוך דווקא בביהמ"ד של רבינו, וכן הי', ובליל שב"ק באו שם קהל עצום שבאו לכבודו של האורח הגדול, לפני ברהמ"ז ביקש רבינו מהרה"ק מסטראפקוב שיאמר דברי תורה ולא רצה באומרו שאביו הרה"ק משינאווא לא אמר תורה רק אם גילה מן השמים (כידוע), וכך הי' בסעודה שני', וכשביקש רבינו בסעודת רעוא דרעוין עוד פעם שיאמר ד"ת, התרגז ואמר אבי הק' אמר שאינו אומר תורה רק אם משפיעים לו מן השמים ובזה אפשר לפרש "זאת חוקת התורה אשר צוה ד' לאמר" פירוש אם יש צווי ה' אז, לאמור, יאמרו ד"ת, ענה לו רבינו, זקיננו היטב לב זי"ע צוה לבניו ולזרעו אחריו שיאמרו תורה לישראל ובזה נראה לפרש אשר צוה ה' לאמור אם יגרום ע"י התורה שישמרו ציווי ה' אז לאמר צריך לומר ד"ת, וכשמוע הרה"ק מסטראפקוב דברי רבינו, אמר לו אז תאמרו אתם ד"ת, ורבינו לא רצה משום כבודו, וכפל ושנה, עד שהכריז הננו מצוה על כבודו שיאמר, ואז אמר רבינו ד"ת כדרכו בקודש, אשר הפליא את כל שומעיו שהי' ציבור גדול ורב, ומני אז נתוספו ספסלי ביהמ"ד והתחילו לנהרות אליו חסידים ואנשי מעשה, וזקני חסידים אמרו אז, שזאת הי' כוונתו שרצה לערוך השלחן דווקא בבית מדרשו של רבינו, כדי להגדיל שמו ברבים.

בספר שאול בחיר ד' מובא שהרה"צ ר' זלמן לייב טייטלבוים זצ"ל אב"ד סיגעט בן מרן העצ"ח בא פ"א לבקר את הרה"ק מסטרפקוב כשבא לביתו אמר לו הגבאי שהרב מתנמנם מעט על השולחן, וישב הרב מסיגעט והמתין, אחר זמן מה כשהקיץ מתנומתו, מסר המשב"ק שהרב מסיגעט בא לבקרו ויושב ליד השלחן ומחכה, כששמע זאת רחץ תיכף ידיו והלביש את עצמו הקאפטין ורחץ עוד פעם את ידיו, וטרם פנה אליו לקח פיסת נייר חלק וכתב עליו "אברהם שלום בן חנה רחל" ואז פנה אליו ונתן לו שלום ונתן לו הנייר בתוך ידו לקוויטל וע"ז הוציא הרב מסיגעט את הקויטל שלו שהוא הכין עוד קודם, וזה הי' אף שהרה"ק מסטראפקוב הי' כבר מפורסם בעולם לבעל רוה"ק ולפועל ישועות, והי' כבר בן ע"ז שנה, והרב מסיגעט לא הי' יותר מעשרים שנה.

הסתלקותו לחיי העוה"ב

הי' רב בעיר סטראפקוב משנת תרנ"ח ובשנת תר"צ התיישב בעיר קאשוי ואמר שהוא עושה זאת כסגולה לאריכות ימים, וביום ו' סיון חג השבועות ת"ש לפ"ק עלתה נשמתו הק' לגנזי מרומים, יצויין לדבר פלא דבנו מ"מ הרה"ק ר' מנחם מענדל מסטראפקוב זי"ע אמר שזקינו הגה"ק משינאווא נפטר ביום ו' טבת, ואביו הק' נפטר ביום ו' סיון, וזהו הפי' מה שאומרים בזמירות "בווין תתקטר" דאיתא בספה"ק דכשצדיק בא לעולם העליון קושרים כתרים על ראשו, וזהו "בווין" – ביום וא"ו – תתקט"ר יתקשטו בכתרים, ולפלא כי גם הוא נפטר ביום ו' אייר.

י' סיון

הגה"ק רבי משה מראזוואדאוו זי"ע

מתולדותיו

נולד ביום ה' אייר תקפ"ה, לאביו הרה"ק ר' אליעזר מדזיקוב בן מרן הרה"ק אבי החכמים ר' נפתלי מראפשיץ זי"ע, זמן קצר לפני פטירתו של זקינו הרה"ק מראפשיץ הכניס הרה"ק מדזיקוב את בנו הרה"ק מראזוואדאוו שהי' אז בן שנתיים ימים אצל אביו הרה"ק מראפשיץ כנהוג, וכך זכה עוד להכיר את זקינו הרה"ק מראפשיץ זי"ע שנסתלק י"א אייר תקפ"ג, הרה"ק מראזוואדאוו נתגדל ונתחנך על ברכי אביו הרה"ק מדזיקוב וממנו ינק תורתו וקדושתו, וכשהי' עוד ילד קטן נתפרסם מאד בקדושתו וצדקתו,

האיש מקדש

כשהי' נער צעיר בן י"ד שנה בחודש סיון תר"א לקח לאשה את הרבנית הצדקנית בתו הבכירה של מרן הגה"ק הייטב לב זי"ע מרת גיטל יהודית ע"ה, רביה"ק ז"ל דיבר פ"א בשבחה, שהיתה צדקנית ואשה חכמה מאד ובעלת השגה, וסיפר רבינו שכשהי' אבל ל"ע על פטירת אביו הרה"ק הקדוי"ט זי"ע הי' פ"א בראזוואדאוו אצל בנו של הרה"ק ר"מ מראזוואדאוו הרה"ק ר' צבי זי"ע שמילא את מקום אביו, והרבנית ע"ה היתה אז עוד בחיים שזכתה לזקנה מופלגת, ולא רצו לגלות לה מפטירת אחיה הקדוי"ט, וביקש ר' צבי מרבינו שיאמר את הקדיש בעת התפילה בקול נמוך שאמו לא ישמע אותו אומר קדיש וע"י זה יתוודע לה מפטירת אחי', וכך עשה, אחר התפילה נכנס רבינו אצלה, אמרה לו היית יכול לומר הקדיש בקול, הנני יודע הכל, כי זה זמן רב שאיני מקבל שום מכתב מאחי, וראיתי אותו בחלום

הלילה ואמר לי שהוא כבר בעלמא דקשוט, אך אמור לי איך הי' בדיוק הפטירה, – חותנו העריצו וחביבו מאד, עיין את התוארים הנפלאים שכתב עליו בספה"ק ייטב לב סו"פ בא וז"ל: ומפי חתני הרב הצדיק הקדוש המפורסם בישראל גדול שמו מהו' משה הורוויץ נ"י אבד"ק ראזוואדאוו בהיותו בימי נעוריו סביב לשולחני שמעתי.

משה קיבל תורה

זכה להיות תלמיד מובהק של חו"ז מרן בעל ישמח משה זי"ע, שכנשא את אשתו הי' היש"מ בחיים ונסע תיכף אחר חתונתו להסתופף בצלו, עם כי לא ארכה לו הימים שישב אצל זקינו רק שמונה שבועות ישב אצלו, כי באותה שנה בכ"ח תמוז נסתלק היש"מ, ע"כז זכה לקבל מלא חפנים של תורה וחסידות והדרכות אשר זקינו היש"מ השפיע עליו באהבה וחיבה יתירה, רבינו ז"ל סיפר ששמע מחותנו הרה"ק מפלאנטש זי"ע בשם אביו הרה"ק מראזוואדאוו, שהיש"מ לא מנע מנכדו החביב שום דבר וגלה לו כל ענינים שידע, רק דבר אחד לא רצה להראות לו, והיא השופלאד שהי' מונח הקמיעות שנהג היש"מ לחלק, והזהירו שח"ו לא ינסה לפותחו, פ"א פתח הרה"ק מראזוואדאוו את השופלאד והיש"מ הרגיש תיכף ברוח קדשו שנכדו פתח השופלאד, ובא מהר וא"ל דע כי כל קמיע יש בה חיות ויש לי קשר עם כל קמיע, ותיכף כשפתחת השופלאד הרגשתי תיכף, ולקח היש"מ קמיע אחת והניחה אותו על ידו והראה לנכדו איך שהקמיע מתנועע מהחיות שיש בה, פ"א אמר היש"מ לנכדו הייטב לב לקחת לך חתן – כזו הנהגה לא ראיתי מאז ר' אברהמ'לע המלאך, ידוע שהרה"ק היש"מ הי' דרכו להתפלל בחדרו, בשבת הראשונה כשהרה"ק מראזוואדאוו הגיע אל היש"מ כיבדו הייטב לב להתפלל שחרית לפני התיבה, בשבת שני' כיבדו עוד פעם, אבל אז כבר סירב באמרו אליו "איך בין דען א–היגער חזן", לאחר התפילה שאל היש"מ לנכדו הייטב לב מי התפלל בשבוע העבר לפני התיבה, ענה לו שחתנו התפלל, שאל היש"מ ומדוע לא התפלל גם היום, ענה הייטב לב ביקשתי ממנו אבל הוא סירב, קרא היש"מ להרה"ק מראזוואדאוו ואמר לו אני מבקש ממך שבכל עת שתהי' כאן תתפלל שחרית לפני התיבה, החייתני בתפילתך, – גם הי' מקושר מאד למרן הרה"ק מצאנז זי"ע ועוד בצעירתו הי' מרבה לנסוע לצאנז עפ"י ציווי אביו הרה"ק מדזיקוב, כשאכל מזונות אצל חותנו הייטב לב הי' נוסע לצאנז לכל שבת רביעית או חמישית, דרכו הי' שהי' נותן בכל יום ג' גרייצער לצדקה שניים לעילוי נשמת אביו ואמו, ואחד לאריכות ימיו ושנותיו של מרן בעל הד"ח, וידוע שקיבל מהרה"ק מצאנז את הסוד של ל"ג בעומר ומאז התחיל לערוך שולחנות בל"ג בעומר והי' יום זה מיוחד אצלו לישועות ולרפואות, והי' מרבה לאמר לבאים אליו אחר ישועה שיבואו בל"ג בעומר אליו, בשנה שנפטר הרה"ק מצאנז בכ"ה ניסן חל ערב פסח בשבת וזימן הרה"ק מראזוואדאוו את בניו אליו בשבת לשתות "מעד" בצהריים, וכשנכנסו אליו ראו שעינים שלו אדומות מבכי, והורה להם לנגן "מלך רחמן" ויהי לפלא בעיניהם, בחוה"מ הגיעו טלגרמות לעורר רחמים עבור הרה"ק מצאנז

על כס הרבנות

בראפשיץ הי' המנהג שכשהגיעו לחג השבועות עשרה אנשים מאיזה עיר היו ערוכים להם שלחן בנפרד, פ"א הכריז הרה"ק מראפשיץ "דזיקוב זאל זיך מאכן א–עקסטרע טיש, דזיקוב וועט אמאל זיין א שטאט", (כוונתו הי' שלאחר פטירתו התקבל בה בנו לכהן ברבנות) ושוב אמר ראזוואדאוו תשב ליד שלחן לעצמה, "אמאל אמאל וועט ראזוואדאוו אויך זיין א שטאט", ואכן לא הרע לראות ברוח קדשו כי לימים נתמנה נכדו לכהן בה כרב, צעיר לימים הי' כאשר נתמנה לרבה של ראזוואדאוו, אבל ניהל את העיר בחכמה ובתקיפות, פ"א שלח אחרי בעל דין שיבוא לפניו, אבל הבעל דין לא בא, שוב שלח אחריו ועוד פעם לא בא כך הי' כמה פעמים עד שלבסוף אמר לו שאם לא יתייצב לפניו לא יציא ח"ו שנתו ר"ל, לאחר זמן נסע לאביו לדזיקוב אמר לו אביו שמעתי שאמרת לאחד מקהילתך שלא יוציא שנתו היתכן לומר דבר כזה, אמר לו הרה"ק מרזוואדאוו לא אמרתי לו זאת משום שלא נתן לי דמי חנוכה או משום שלא שלח לי משלוח מנות, אמרתי זאת משום שלא בא להתייצב לפני דין תורה, אמר לו אביו אמרת עליו שלא יוציא את שנתו, חוששני שהוא עוד יגיע לגיל תשעים, ענה לאביו "איך בין א–ערליכן מאן" אמרתי ואקיים, – פ"א בא אליו לבקר חותנו מרן הייטב לב, שאל הרה"ק מאזוואדאוו את חותנו, שמעתי שיש לחותני רדיפות בעירו, מדוע אינו מסלקם מן העולם, לי גם הי' רדיפות וכבר סילקתי את כל אויבי רק על הראש הקהל לא הי' לי עדיין שליטה, ובתוך הדברים בא הראש הקהל לקבל שלום מן הייטב לב ואז אמר הרה"ק מאזוואדאוו הנה עכשיו גם הוא בידי, וכן הוה שלא הוציא שנתו ל"ע.

אשכבתי' דרבי

נפטר ביום י' סיון תרנ"ד, יש הרבה מדברי תורתו בכת"י, סיפר בנו הרה"ק מסטיטשין שפ"א ראה אביו בחלום ואמר לו שמעתי בגן עדן שאתה משבח את התורות שלי, השיבו לא אמרתי כל שבח אלא רק שהתורות של ה"אמרי נועם" על התורה נאים יותר, ואילו על המועדים התורות של אבא יותר חשובים, אמר לו הרה"ק מראזוואדאוו כל עוד העולם קיים, שלא ידפיסו את התורות שלי, – חתנו הרה"ק מבלאזוב זצ"ל ערך פ"א סעודה גדולה בי' סיון לכבוד יומא דהילולא של חותנו, באמצע הסעודה אמר איני מבין לשם מה הסעודה הגדולה הרי הוא מסתובב בגיהנם, מיד נעשה רעש גדול מהדיבורים אלו והגיעו הדברים אל הרבנית בתו של הרה"ק מראזוואדאוו ולא רצתה לתת הבשר להשלחן שאל הרה"ק מבלאזוב למה לא מביאין את הבשר, ענה לו פשר הדבר, נענה ואמר איזו פיקחות לא התכוונתי אלא לומר שהצדיק ביומא דהילולא שלו נכנס אל הגיהנם ומוציא משם את הנשמות השייכות אליו.

זכות הגליון בשבוע זו
נתנדב ע"י
ידידינו הרבני הגביר הנכבד, רודצו"ח
מוה"ר חיים צבי
אבערלענדער הי"ו
אב"י בקריית יואל יע"א
לרגל חג השבועות
יומא דהילולא של דוד המלך ובעש"ט הק' זי"ע
ולעי"נ האה"ח גיטל ב"ר יוסף ע"ה
נלב"ע יום א' שבועות
ו' סיון תש"ד

דבר בעתו

יו"ט שבועות

לקט מפי קודש מפי צדיק וקדושי עליון, תענוג לקדושת החגים וסגולתן

מעמד הר סיני וקדושת היום הנשגב מתעורר בכל שנה בחג השבועות וכשאדם זוכה שומע הוא את הקול שמכריז אנכי ה' אלוקיך.

(קדושת לוי)

◆◆◆

בחג השבועות מקבל האדם את התורה והמצוות בכוח וכן את כל ההרגשות הקדושות של כל השנה ובמשך השנה אם האדם משתדל ברגש ובחיות הוא מוציא לפועל את הכוחות שקיבל.

(הרה"ק האבני נזר מסוכטשוב)

◆◆◆

חג השבועות הוא נגד יום כיפורים וכמו שיש ראש השנה עשי"ת ויום כיפור כן פסח הוא בחינת ראש השנה וימי הספירה הם כנגד עשי"ת וחג השבועות כנגד יוהכ"פ.

(בית אברהם)

◆◆◆

ידוע מדברי קדושי עליונים שבכל ימים טובים חוזר הדבר לאיתנו הראשון ובחג השבועות מי שמזכך ומטהר את עצמו זוכה לפי מדריגתו לקדושה גדולה מעין קדושת ישראל במעמד הקדוש ביום הקדוש הזה בהר סיני וכמו שאז נפתח שער ענוה לישראל וכאמרו כן בכל דור ודור חוזר להיות כן לכל מי שמטהר ומזכך את עצמו ביום הקדוש הזה לבא למדת ענוה.

(מאור ושמש לשבועות)

◆◆◆

מה שלא נתבאר בהדיא בתורה תשלומין לשבועות וכו' והטעם לזה כי חג המצות נקרא חג ע"ש האכילה שהוא מצות וסוכות נקרא ע"ש המקום ודירה שהוא סוכת ואמנם שבועות נקרא ע"ש הזמן המקודש שבועות ז' שבועות תספר והוא ע"ד עולם שנה נפש כמוזכר בספר יצירה וע"כ בשבועות שמקדש הזמן א"א להשלימו בזמן אחר שאיננו אותו הזמן והזמן שעבר עבר וא"א להחזירו לעולם.

(דרשות חת"ס)

◆◆◆

הנה ביום שניתנו לוחות שניות לבנ"י היתה מחילה וסליחה כי זאת היה ביוהכ"פ וניתן יום זה למחילה ולסליחה לדורות ומכל שכן בחג השבועות שניתנה התורה לישראל בוודאי שהוא יום מחילה וסליחה לבנ"י לדורות עולם.

(חסד לאברהם לשבועות)

◆◆◆

י"ל טעם לשבח שפסח וסוכות הם כ"א ימים אחדים ויום חג השבועות הוא רק יום א' ולכאורה הוא העיקר והוא עפ"י דחז"ל (מגילה ו') מקום הארון אינו מן המדה משום דכל דבר שבקדושתו הוא יותר הוא בעולם הזה יותר בהסתר והעלם וכו' ולכן מחמת שהעיקר הוא התורה לכן הוא בכמות קטן יותר.

(הישר והטוב)

◆◆◆

עצרת תרגומו כנישון לשון אסיפה דידוע שבמעמד הר סיני פסקה זוהמת ישראל ונתקן ע"ז חטא עה"ד שהטיל אז זוהמא בהם כנודע ונתקנו כל הנשמות שהיו כלולים באדה"ר כנודע והנה בכל שנה נתעורר אותו אור שהי' במעמד הר סיני ויש תיקון לכל הנשמות ובאים למקומם כל הדברים שנתפזרו וזהו עצרת מלשון אסיפה למקומם.

(תולדות יצחק)

◆◆◆

החג הקדוש הזה הוא כלל המועדים של פסח וסוכות כי ענין יציאת מצרים הוא לדחות את ההיפך וסוכות הוא לכנוס תחת צל קדושתו יתברך ושבועות כולל שניהם וזה שנאמר במ"ת אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים רומז על קדושת חג הפסח שהוא דחיית ההיפוך ואשא אתכם על כנפי נשרים הוא קדושת חג הסוכות לחסות בצל כנפיו יתברך ואביא אתכם אלי הוא קדושת חג השבועות הכולל שניהם.

(תורת אמת)

◆◆◆

והקרבתם מנחה חדשה ובכורים החביב לה' שעושה מרע טוב וממר מתוק ומחול קודש ושלא יעלה על דעתם כי כחם ועוצם ידם עשה את החיל הזה לעשות מרע טוב לזה אמר וקראתם בעצם היום הזה כלו' שתקראו לומר שע"י עצם היום מקרא קודש והי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו שכ"כ קדושת היום גורם להשכיל להטיב עד שאתם צריכים לעשות מלאכת עבודה לזה כי עצמו של יום גורם לזה.

(ייטב פנים)

◆◆◆

אמרתי כי אז בחג השבועות זמן השפעת פרנסה ובני חיי ומזוני כיון שהעולם נברא בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקרא ראשית ובעת מ"ת עמודי שמים ירופפון אם לא יקבלו ישראל את התורה והפך העולם לתהו ובהו ע"ז מגיע לישראל העוה"ז דע"י קבלתם התורה הוי מצילים העוה"ז כדין מציל מזוטו של ים ומשלילתו של נהר שה"ז שלו.

(שער יששכר שבועות)

◆◆◆

בכל המועדים שיש בהם מצות פרטיות מצה ולולב וכדומה אנו מברכין על כל מצוה ומצוה הברכה הראויה לה על נטילת לולב או על אכילת מצה וכדומה וזמנו של מצוה זו איננו בזמנו של זה וכל דבר ודבר בעתו מה טוב לא כן בחג

הזה בקבלת התורה הנה נכללים בו כל התרי"ג מצות ביחד טועמיה חיים זכו לא תחסר כל בו.

(תפארת שלמה שבועות)

◆◆◆

חסידי קדמאי לא הוי ניימי בהאי ליליא והוו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו ואתיא לאזדווגא ביה במלכא ותרוויהו מתעטרי על רישייהו דאנון דזכאן להכי.

(זהר פ' אמור)

◆◆◆

ודע כי כל מי שלא ישן בלילה כלל ועיקר ויהיה עוסק בתורה מובטח לו שישלים שנתו ולא יארע לו שום נזק והוראות הוויות האדם הוא בלילה הזה.

(שו"ע האר"י ז"ל)

◆◆◆

בלילה הזה של חג השבועות ידיר השינה מכל מי שרוצה לדבק בקדושה ויעסוק בתורה כל הלילה.

(של"ה)

◆◆◆

ויזהר האדם מאד למעט באכילתו בסעודת הלילה זו בכל מה דאפשר כדי שיוכל לעשות התקון של הלמוד בלילה הזה ותיכף אחר ברכת המזון ילך בזריזות לבית המדרש לעשות התקון של הלימוד ולא יבטל בשיחת חולין אף רגע כמימרא ח"ו.

(יסוד ושורש העבודה)

◆◆◆

ומה גם בליל התקדש יתלהב האדם ויתעורר מאוד כי הזמן גורם קרבת אלוקים ועת להשליך אחרי גוו אלילי כספו אשר דבק בהם באהבה.

(לב דוד)

◆◆◆

מנהג פשוט בישראל להיות עוסקין בתורה בליל זו של שבועות ומי שאינו ישן אפילו רגע כל הלילה ניצל מכרת אותו השנה שכן אותיות כת"ר הוא כרת ומובטח לו שישלים שנתו ולא יהיה לו שום היזק ומלאכי השרת מכתירים לנשמתו בכתר תורה אשרי לו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא.

(שערי ציון)

◆◆◆

אמנם הנעורים יזהרו שלא יעסקו בדברי בטלה ואין צריך לומר בשחוק וקלות ראש כי אז נאה להם השינה.

(יעב"ץ)

◆◆◆

צריך ליזהר מאד אחר התיקון שעשה בלילה שלא יפסיק בשום שיחה בטילה עד אחר שאמר במוסף קדושת כתר כי אז עולין כל קישוטי הכלה שעשה בלילה ע"כ יזהר מאד לטהר מחשבתו עכ"פ עד כתר זה.

(בעש"ט)

◆◆◆

ויסעו מרפידים קשה למה איחר המוקדם כי פסוק זה היה לו להקדים קודם פסוק שלפניו שאמר באו מדבר סיני אולי שהוא ע"ד אומרם אהבה מקלקלת את השורה להקדים המאוחר שלהיות כי היא זה יום המקווה לבורא לתורה לעולם לעליונים ולתחתונים ומיום הבריאה הם יושבים ומצפים מתי יבואו בנ"י מדבר סיני לזה כשהגיעו שמה לא עצרו כח לספר סדר הדבר ותיכף קדמה ההודעה באמרו ביום הזה באו וגו' הגיע חשוק ונחשק לחושק וחשוק ושמחו שמים וארץ כי זה הוא תכלית הבריאה ותקוותה ואח"כ חזר הכתוב להודיע פרטן של דברים.

(אור החיים יתרו)

◆◆◆

שלשה ענינים הם עקרי ההכנה לקבלת התורה שבאמצעותם נתרצה ה' להנחילם נחלת שדי היא תורתינו הנעימה, הא' הוא התגברות והתעצמות בעסק התורה כי העצלות הוא עשב המפסיד השגתה, ולזה תמצא כי כל מקום שיזכרנה ה' לתורה ידקדקו לומר לשון חוזק ואומץ עד גדר שימית עצמו עליה וכנגד זה אמר הכתוב ויסעו מרפידים לא בא להודיע מקום שממנו נסעו שאם כן היה לו להקדימו קודם תחנותם, אלא נתכוין לומר שנסעו מבחינת רפיון ידים והן עתה נסעו מבחינה זו והכינו עצמם לעבוד עבודת משא בנועם ה' והוא אומרו ויבואו מדבר סיני וענין ב' הוא השפלות והענוה כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשפיל עצמו ומשים עצמו כמדבר וכנגד זה אמר ויחנו במדבר פירוש לשון שפלות וענוה כמדבר שהכל דורכים עליו, וענין ג' הוא בחינות ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים לא שיהיו בד בבד, שעליהם אמר הכתוב חרב אל הבדים אלא יתוועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה וכנגד זה אמר ויחן שם ישראל לשון יחיד שנעשו כולן יחד כאיש אחד והן עתה הם ראויים לקבלת התורה.

(אור החיים יתרו)

◆◆◆

ויזהר כי הגם שיש לשמוח ולאכול וכמו שמצינו דגדולי עולם שמחים ושבעו ויתענגו מ"מ יקיים וגילה ברעדה כי התורה נתנה ברתת ואימה וגם הוא זמן דין על פירות האילן עוד יוסיף אומץ לתת חלק ביום לתורה כיד ה' הטובה עליו ויום קדוש כזה אל ישלחנו ריקם מלימוד התורה והשם אורחותיו מוצא מקום לנוח מעט ולשמוח בשמחת יו"ט בסעודה וללמוד תורה ביום שקבלוה.

(לב דוד להחיד"א)

◆◆◆

בעצרת נידונים על פירות האילן (ר"ה ט"ז) האילן רומז על בחי' האדם עץ השדה שלפי קבלת התורה שלו בחג הק' הזה משפיעים עליו השפעת העבודה בכל השנה.

(תולדות אהרן)

◆◆◆

לבאר מה שאנו אומרים בנוסח התפלה זמן מתן תורתינו והי' די לומר מתן תורה מהו תורתינו ונראה דהאמת כל אחד מישראל לפי תיקון וכשרון פעולתו כן הוא מקבל חלק תורתו וזהו מתן תורתינו שהוא מתן תורה של כל אחד לפי כשרון מעשיו.

(דעת משה)

ביום חתונתו זו מתן תורה

סדר לימוד במוקהלות

נעשה ונשמע

יום שני של חג השבועות

ביום מתן תורתינו הקדושה

בהיכל
בית המדרש הגדול
דק"ק קרית יואל
יצ"ו

בְּמוֹעֵד, בְּבוֹא כָּל יִשְׂרָאֵל לֵרָאוֹת

הַקְהֵל!

אֶת הָעָם
הָאֲנָשִׁים
וְהַטַּף...
"לְמַעַן
יִלְמְדוּ"!

ביום שני של חג השבועות

הבעל"ט

יום מתן תורתינו הקדושה

קודם תפלת שחרית

משעה 8:30 בבוקר - עד תפלת שחרית

נתאסף כולנו יחד הקטנים עם הגדולים

לעסוק בדברי תורה

למשך ב' שעות רצופות
ברוב עם הדרת מלך

"וְהִתְקַדַּשְׁתֶּם בִּקְדוּשַׁת הַתּוֹרָה בְּיוֹם נְתִינָתָהּ"

מתנה
יקרת הערך
לכל בחורי חמד
המשתתפים
משעה 8:40 ואילך

בסוד נשמתו:

"**קבלה ביד הצדיקים, שהבעל שם טוב ז"ל היה מאותן הנשמות שנפתלקו וברחו קודם חטא עץ הדעת, ולא טעמו בעץ הדעת כלל**" וענין הפתלקות הנשמות קודם חטא עץ הדעת, נמצא בספר שער הגלגולים (סו, א הקדמה לט), עיי"ש".

בית אהרן, קארלין (אבות פ"ו)

"והנה בדור שהקב"ה שולח בו נשמות גבוהות **מעצם הדעת**, אזי כל הדור גדול במעלה ונקרא **דור דעה** כמו דור המדבר שנקרא דור דעה (ויק"ר ט, א), כיון שמקבלים הארה מהצדיק מעצם הדעת, **וכמו דור הרשב"י, האר"י והבעש"ט שהיו גדולים במעלה מאד...** על כן ריחם השי"ת על עמו ישראל, ועיר וקדיש משמיא נחית, אור ישראל וקדושו, רוח אפינו קדוש ה' רשכבה"ג שר התורה **אשר לו דומיה תהלה רבינו ישראל בעש"ט זי"ע,** וללהב יצא ללבב, ולהלהיב לבות בני ישראל, ולהאיר את העולם. והנה קבלה בידינו מצדיקים יסודי עולם, אשר **היה בחינת נפש דוד** ונלע"ד ברור שגם היה לו **ניצוץ ממשה רבינו ע"ה, מעצם הדעת העליון** [אח"כ מצאתי בספר דגמח"א (ליקוטים בסוה"ס) מנכדו הק' ז"ל ששמע ממנו ז"ל שאביו לקחו בלי דיבורים, כמו אביו של משה, ע"ש, והנאני]....

דברי שלום, קוידנוב (הקדמה דף ו)

אך לאחר **שנחית עיר וקדיש מן שמיא הבעל שם טוב ז"ל** אשר גדלו מבואר בספר יכין ובועז [פרק ב'] להגאון בעל מאיר נתיבים **שהעיד על גודל קדושתו ונפלאותיו** וכן שם הגדולים [ערך אור החיים וערך צפנת פענח] סיפר בשבחו **וכמה גאונים קדמונים שהעידו שמן השמים נשלח לתקן דורו** וכו', עכ"ל ועיי"ש.

שו"ת דברי חיים (ח"ב או"ח סימן י"ח)

חמש מאות שנה הפצירו הצדיקים שיורידו את נשמת הבעש"ט הק' לעולם, אך לא נתרצית לירד, רק לבסוף ירדה, בעבור לא ידח ממנו נדח וכך היה המעשה: פעם נתעורר רעש גדול בשמים שנשמות צדיקים הרעישו שכבר תדיה הגאולה שלימה כי בא מועד, לעומתן היו שטענו כי עדיין אין השעה כשירה לכך, שכן עדיין נמצאות נשמות רבות הצריכות לתיקון, ומה תהא עליהם, והללו טוענים: שאין על כל כלל ישראל לסבול בגין הנשמות אלו, והסכימו כולם שמכיוון ונמצאת אתם נשמה גדולה ישאלו את פיה, ומששאלו אותה השיבה הלא מפורש בקרא (שמואל ב' יד, יד) לבלתי ידח ממנו נדח אמרו לה: הרי כלל ישראל כבר סובל מחמתן זה זמן רב כל כך ועד מתי יסבלו, **לכן דרשו הימנה שתרד היא לעולם ותיתקן אותם הנשמות, וכך ירדה נשמת הבעש"ט לעולם.**

מאמר מרדכי – סלאנים (מערכת מרן הבעש"ט זי"ע)

"לִגְדוּלָתוֹ אֵין חֵקֶר"

הראו לרבינו (מרן רביה"ק בעל דברי יואל זללה"ה) באיזהו מקומן של שבחי"ם על אחד מגדולי ישראל, גדול שבגדולים ממש, שכתב עליו אחד מגדולי תלמידיו שאם היה בדורו של ראשונים היה נמנה בין הראשונים, ואמר רבינו כי אינו רק גוזמא בעלמא, ושאלוהו הלא הרה"ק מקאמארנא זללה"ה כותב על הבעש"ט הק' זיע"א כהנה עוד יותר שאילו היה בדור הנביאים היה נביא, והרהר מרן רבינו קמעא ואחר כך פתח ואמר: "**הבעל שם טוב, לגדולתו אין חקר**"...

עדות ביוסף, (חלק הסיפורים, מעשיות שסיפר רבינו הק' מהבעש"ט ותלמידיו הק' זיע"א)

ברום מדרגותיו:

"**היו היה דבר השם ביד הבעל שם. ויגזור אומר ויקם. אחד היה. ומהקדמונים לא קם כמוהו. ואחריו לעפר מי יקום**".

פרי הארץ (מכתב י"ט)

הבעש"ט ה"ק ראה גדול אחד במקום אחד, ורצונו היה להתקשר עמו, ובליל שב"ק חלם לאותו הגדול מאמר אחד בזוה"ק, אשר אמר הבעש"ט הק' ע"ז איזה פשט, וגם האר"י הקדוש אמר ע"ז המאמר פשט

אחר, ואמרו זה לזה נלכו ונשאל את רשב"י, ואמר רשב"י כהאר"י, ואמר הבעש"ט לרשב"י עשיתם הזוהר עפ"י רוח הקודש, **"נשאל את כביכול בעצמו, ואמרו כשמים הפשט כהבעש"ט"** כך חלמו להגדול הלז, ובעזודה שלישית הלך הגדול הנ"ל להבעש"ט, ודחק א"ע לשמוע התורה של הבעש"ט, **ושמע שאמר הבעש"ט הזוהר הלזה, וא"ל הבעש"ט כבר אתה שמעת בלילה הזוהר הזה.**

צרור החיים (מערכת הבעש"ט)

ולפעמים היה מדבר [המגיד הקדוש ממעזריטש זי"ע] ואומר משבח הרב המובהק מוהר"ר ישראל בעש"ט הנ"ל, ושמעתי מפיו הקדוש מה אתה מתמה שהיה לו גילוי אליהו ועוד מדריגות גבוהות מאוד, והתחיל לרמז מהות מדריגות גילוי אליהו **וכמה בחינות יש בזה גבוה מעל גבוה**, ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש ממש **שהבעש"ט זלה"ה למד אותו שיחת עופות ושיחת דקלים וכו', וגם למד עמו סודות שמות הקדושים ויחודים, וגם ספר מעין חכמה למד אותו ואמר לו פירוש על כל תיבה, וגם הראה לי בספר רזיאל אותיות וכתב מלאכים ואמר שלמד אותו כל זה כי כל מלאך יש לו תמונת אותיות א"ב משונה מחבירו לפי מדתו וערכו ומאיזה עולם הוא,** והמשכיל יבין. וגם הראה לי בספר הנ"ל כמה שמות מלאכים, ואמר לי ממש שעל ידי שמות אלו ידע הבעל שם טוב בכל חודש ניסן בכל שנה איזה ממונים ממנים על העולם, בכדי לידע איך להתנהג עמו ועל ידו ושאלתי אותו ולמה בר"ח ניסן. והשיב מפני שהוא ראש השנה למלכים וכו'... ומגודל ענותנותו לא רצה לדבר [המגיד הק'] ממדריגת עצמו כלום, ושאלתי אותו למה אדומ"ו אינו רוצה לגלות מדרגתו, והלא הבעש"ט זלה"ה גילה מדריגתו, **והשיב שהוא גם כן לא גילה רק אפס קצהו, ומגילוי אליהו לא גילה רק אפשר קודם מותו, רק אני השגתי זה ב"ה בבואי אליו,** וכמה מעשיות קצרה מהכיל....

בהקדמה ל"מגיד דבריו ליעקב לקוטי אמרים" מאת הרה"ק רבי שלמה מלוצק זללה"ה

"הנני מעיד בעדות נאמנה בפני המעיין, מה ששמעתי מפי הותני הרב המאור הגדול המפורסם מוהר"ר יואל זללה"ה אב"ד דק"ק סטעפאן, אשר **הרב המפורסם אור ישראל וקדושו מוהר"ר ישראל בעש"ט** נתאכסן בביתו, ונסע עמו ללותו לכבודו, על עגלה אחת, לכפר אחד רחוק ב' פרסאות מהעיר, דרך היער, והיו האילנות מקשקשין וצפרים מצפצפין, וצוה הבעש"ט זללה"ה שיעמיד העגלה, ושמע הצפצוף והקשקוש, ואמר להותני שאומרים לו ששכחו דבר נחוץ בעיר. ואמר לי הותני הרב ז"ל, שכמעט קצת חרה לו הדבר, מחמת שהיה הדבר רחוק בעיניו שבדורות הללו ימצא מי שיודע זה, אבל לבסוף נמצא שכן הדבר, ששכחו חפץ נחוץ, והוצרכו לשלוח אחריו....

קורא מראש להרה"ק רבי אהרן שמואל הכהן מאוסטרהא זללה"ה (פרק יג. ומסיים בזה"ל: "כל זה אני מעיד ששמעתי מפי הותני הרב המאוה"ג זצללה"ה, ופוק חזי מאן גברא רבא קא מסהיד עליה, דמלתא המפורסם אינו צריך ראיה, אשר הותני הרב הצדיק זללה"ה עולה לא נמצא בשפתיו ח"ו").

"יש צדיק גדול שיודע לייחד יהודים וצירופי שמות, **זה יכול לתקן את האדם בהסתכלות שמסתכל בו לחוד, תיכף מביא בו הרחורי תשובה**, ע"י יהודים וצירופי שמות, **כמו ששמענו מבעש"ט שתיקן תיכף ומיד בהסתכלות בו ואם היה אדם קשה עורף, ואינו מניח עצמו לתקן בשום פנים, היה מוציא ממנו ניצוץ הקדוש לגמרי".**

תולדות אהרן, זיטאמיר (פרי ויקרא)

אחרון בדורינו שארית ישראל וגדול בנביאים מרן קודש קדשים מורינו ורבינו הרב ישראל בעל שם טוב בעלה דמטרוניתא "שזכה להעלות המלכות עד כתר שם טוב", רישא דלא איתיידע, אשר זכה ע"י אמונתו באלקים ודביקות נפשו בחשי"ת לתכלית אמת בלי שום דבר שנעשו על ידו נסים כמו לרבי חנינא בן דוסא אותן דברים מבהילין, לא נראה ולא נשמע מימות התנאים, ורבו המובהק היה אדוה השילוני, **"ודיבור קטן מדבריו הוא מעיין החכמה הקדמה אמיתית לכל כתבי מרן האר"י"** והיה מלא חכמה ויראת חטא, ואמת וחסידות וענוה ושפלות הרוח ממש ורוח הקודש שורה עליו בקביעות, **ברגע קטן צפה בכל החוה, היה לו השגות עליות נשמה, ועליות פרד"ס השגה ממש של רבי עקיבא וחביריו וגילוי אליהו, והיה מייחד בכל תנועה ותנועה יחודים נוראים**, עכל"ק.

נוצר חסד, (פ"ו אות ו')

<u>מדרכו בקודש:</u>

מבואר מכל הנ"ל אשר הברכה במעשה ידיו נעשה על ידי זה שנותן הצדקה בשמחה וטוב לב. והנה שמעתי בשם החסיד האלקי מוה' **ישראל בעש"ט** נבג"מ, אשר שאלו אותו למה הוא מפזר לצדקה יותר מחומש והוא נגד מאמר חז"ל (כתובות סז:) שאמרו: המבזבז אל יבזבז יותר מחומש. והשיב הוא ז"ל, דלשון מבזבז הוא מלשון **ביזה דהיינו מי שאינו נותן בשמחה**, רק כמו גוזל לנפשו, והוא

עושה נגד רצונו לקיים מצות בוראו, לזה נתנו חכמים שיעור לבל יתן יותר מחומש. **אבן מי שנותן בשמחה ויש לו תענוג מזה שנותן, אין שיעור לדבר כן שמעתי מפי מגיד אמת בשם החסיד האלקי** הנ"ל, וכמדומה ששמעתי מפי הרב החסיד האמיתי מוה' דובער זללה"ה שאמר כן בשם הבעש"ט ז"ל.

והנה כבר ידוע ומפורסם אשר דברי האלקי הקדוש, כל דבריו כגחלי אש, ואפילו שיחת חולין שלו היו פולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומילין לצד עילאה ימלל כו', אבן למה שמבואר למעלה יומתקו דברי האלקי הקדוש ז"ל ורוח ה' דיבר בו, והוא לפי מ"ש למעלה כמה פעמים דזה שנותן בשמחה ותענוג וטוב לב ועביד כגוונא דלעילא, זה בטוח שימשיך לנפשו חיים וברכה ועשירות ויתברך במעשה ידיו כפלי כפלים ממה שנותן אבן מי שאינו נותן בשמחה, ודומה לו שהוא מחסר את ממונו בשביל מצות הבורא, אף שששכרו הרבה מאוד בעוה"ב אבל אינו בטוח שיתברך במעשה ידיו, כי הברכה מצד שלא ירע לבבו וכנ"ל. וא"כ יומתק דברי האלקי הקדוש הנ"ל, דהא דאמרו חז"ל אל יבזבז יותר מחומש, מיירי מאדם שאינו נותן בשמחה ותענוג ומחשב שהוא מחסר ממונו בשביל מצות הבורא... דכיון דאינו בטוח שיתברך במעשה ידיו בעוה"ז לכן אין לו ליתן יותר מחומש שקבעו חכמים, ד'אפס לא יהיה בך אביון' כתיב (דברים טו, ד) וחייו קודמין, אבן מי שנותן בשמחה ותענוג אשר בטוח שהש"י יזמין לו כפלי כפלים אין שיעור לדבר, דכל מה שיתן יותר ירויח לו הש"י יותר ויותר כו'.

וצוה הכהן, להרה"ק רא"ש מאוסטרהא (פרק טו. עמ' קטז)

"מכ"ק אאדמו"ר שמעתי בשם זקיני מצאנז זי"ע שאמר: במתן תורה היתה התחלת עמוד התורה, ובבית המקדש היה עמוד העבודה שהוא הקרבנות, **והבעש"ט זי"ע אחז צדיק דרכו בקודש לדורות עולם בעמוד גמילות חסדים, והוא לזכות גם את חבירו בנפש ובגוף, וזוהי דרך החסידות לסייע לזולתו הן במילי דשמיא הן במילי דעלמא.**

קדושת ציון, באבוב (פר' בחוקותי)

ליקוטי מאמרים ממשנתו

"ולגלוגו עלי אהבה"

רבי ישראל בעל שם אמר: אדם שהוא קורא בתורה, ורואה האורות של האותיות שבתורה, אע"פ שאינו מנגן הטעמים כראוי, **כיון שהוא קורא באהבה גדולה ובהתלהבות, אין השם יתברך מדקדק עמו אף שאין אומרם כראוי.** משל לתינוק שאביו אוהבו מאוד, ומבקש דבר מאביו, אע"פ שהוא מגמגם ואינו אומר כראוי, אביו נהנה מאוד, לכן כשאדם אומר דברי תורה באהבה, השי"ת אוהבו מאוד ואין מדקדק אחריו אם אומרם כראוי או לא, כמו שדרשו רבותינו ז"ל (מדרש שיה"ש פר' ב) 'ודגלו עלי אהבה' אמר הקב"ה ולגלוגו עלי אהבה"

ליקוטים יקרים (אות ג)

מיתרות בשם קדשו

"כשרוצין ליפרע העונש למי שהוא ראוי לעונש, אזי נוטלין ממנו מדריגת הבטחון. **על כן ראוי להתפלל לפניו ית' שיתחזק בבטחון בו וכו'** ודפח"ח".

תולדות יעקב יוסף (פר' משפטים, עמ' רח)

♦♦♦

"אדם השלם, אם יזדמן לו איזה ביטול תורה ותפלה יש לו להבין שגם זה הוא ידו יתברך, **שדוחה אותו כדי שיתקרב יותר בסוד 'שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני'** (שה"ש ב, ו) וכו', ודפח"ח".

שם (פר' וישב, עמ' קא)

♦♦♦

"שמעתי בשם מורי, מה **שנאמר לו משמים, טעם איחור ביאת משיח, שאין מאריכין ב'אהבה רבה'.**

שם (פר' וארא, עמ' קמג. עיי"ש)

♦♦♦

"כמו אדם שמביא נר למקום החושך, שהחושך הולך לגמרי ואינו ניכר כלל, כך כשחוזר בתשובה, אף שהיה בתחלה מקום חושך, **כשמאיר אור התורה אז החושך הולך לגמרי.**

דגל מחנה אפרים (ליקוטים ד"ה א"י אשרי העם יודעי)

♦♦♦

"צריך האדם להיות תמיד בדעה מיושבת, ולא במהירות, וזהו: 'ואבדתם מהרה' (דברים יא, י) צריך לאבד את המהירות".

צרור החיים (מערכת י אות מז)

עליית הצדיק בעולם העליון בכח העסק במשנתו ובטובה גדולה להמת עסקים

"**שמעתי מרבי ישראל בעש"ט זללה"ה**, כי אין הצדיק יכול לעלות ממדריגה למדריגה לאחר מותו, אם לא שדנין אותו בכל פעם, עד שדנין אותו על קלות שבקלות, ואחר שכבר דנו אותו על קלות שבקלות **אי אפשר עוד לבוא למדריגה יותר. רק כאשר בני אדם מספרים למטה מתורה ומעשים טובים שלו, אז בא הצדיק שספרו ממנו לעליה גדולה**, וכן בכל פעם ופעם. וזה שאמר (מלאכי ג, ט) אז נדברו לשון נפעל, פירוש כשנדברו יראי ה' על ידי איש אל רעהו היינו, מה שמספרים איש אל רעהו מן יראי ה' הנפטרים, אז יש להצדיק הנ"ל עליה, וז"ש **ויכתב ספר זכרון לפניו וגם להאנשים המספרים יש להם עליה, וזה שאמר: 'לחושבי שמו פירוש, כי הצדיקים הם המרכבה, נמצא כשחושב הצדיק הוא ממש חושב שמו כנ"ל".**

ברית אברהם, (הפטרת שבה"ג, דף פג טור"ד)

חוסר הרגש עליה בעבודת צדיקים

"אני בעצמי פעם אחת **ראיתי הריב"ש ז"ל בחלום**, ושאלתי אותו מפני מה בתחילת עבודתי כאשר נכנסתי אצל הצדיקים ללמוד ממעשיהם, והרגלתי את עצמי לעבוד השי"ת, הרגשתי בעצמי שינוי לטובה מיום ליום, בעסק התורה לשמה ובכוונת התפילה ושאר מעשים, ועתה אינני מרגיש כלל השינוי, ונדמה לי כמו יום אתמול כן היום, וכמו כן יום מחר. והשיב לי בדרך משל כשהתינוק לומד א' ב' או סידור או חומש, מדי יום ביומו ניכר השינוי בו שלומד יותר ממה שלמד אתמול, למשל בשבוע העבר למד פרשה אחת חומש ועתה לומר ב' פרשיות וכיו"ב, מה שאין כן אם הולך ומתגדל ולומד בעצמו גפ"ת עם הפוסקים, והוא מפולפל גדול, אין ניכר בו שינוי יום מיומו. **אמנם לפי ראות עיני השכל בוודאי מה שהאדם נעתק בגדלותו יום מיומו במדרגה, הוא גדול אלף אלפים פעמים ככל המדרגות שהתינוק נעתק בכל השנה, כי המה בקטנות**, עכ"ל, ודפח"ח".

עבודת ישראל, (פר' שמיני)

"כמוצא שלל רב"

"**אמר הבעש"ט ז"ל** על הפסוק (תהלים קיט, קסב) 'שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב', למשל, אדם שמוצא אוצר גדול ונחמד ולוקח הרבה מאד כאשר יוכל שאת, **ואין לו תענוג מזה שלקח מהאוצר זהב או כסף הרבה כמו ממה שלקח מחמת שלא יכול לשאת אותו כולו לביתו, והצער החוא גדול יותר מן זו השמחה שמצא את האוצר.** כך אמר דוד המלך ע"ה: שש אנכי על אמרתך זהו התורה הקדושה שנקראת 'אמרתך'; **יש לי שמחה כמוצא שלל רב שיש לו צער גדול במה שנשאר, כמעט שאין השמחה נחשב אצלו, כך השמחה שלי כמוצא שלל רב, וידעתי שלא לקחתי אך מעט מזעיר, ולא נחשב אצלי לכלום במה שלקחתי, ממה שנשאר** וד"ל".

אור יצחק, ראדוויל (פר' יתרו)

עבודת ה' צריך להיות לא עבור מדריגות

הנה עינינו רואות אשר יש לך אדם שעושה סגופים ומקואות ומרבה בתורה ותפלה, ועיקר כוונתו ומגמתו להשיג רוח הקדוש או גילוי אליהו וכדומה, וכאשר שמעתי בימי הבעש"ט זללה"ה היה אחד כזה שעשה סגופים והלך למקוה שישוג רוח הקודש, **ואמר הבעש"ט זללה"ה בזה הלשון אשר בעולם התמורות משחקים עליו, והאמת כן הוא כי מה לאדם לרדוף אחר זאת ולבו חסור העיקר דביקות אל, שזהו תכלית העבודה לדבק במדותיו יתברך באמת ובתמים, ואחרי הדביקות השלימה יכול להיות שישוג כל משאלות לבו, כי ממילא נולד מזה השגת רוח הקודש וכדומה ממעלות המובחרות והמעולות, אמנם לא לזה ישים את לבו ורוחו ונפשו בהעבודה.**

אור המאיר, (פר' שמות)

לעילוי נשמת
האשה החשובה
מרת איטא ראזמאן ע"ה
בת הרה"ח ר' מנחם מענדל ז"ל
נלב"ע ה' סיון
הונצח ע"י בנה מוה"ר אהרן ראזמאן הי"ו אב"ד בוויליאמסבורג יע"א

יברך את בית אהרין

מריחוק מקום וקירוב לב, נישא ונשגר ברכת מזל טוב, קדם מע"כ ידידינו היקר והנעלה, מופלג בכל מידה טובה ומעלה, ברוך הכשרון, בהכשר ויתרון, להגיד שבחו של אהר"ן, שמו הטוב מהולל בהילולים, לא ישבות למענינו יומם ולילה להרבות פעלים, ידיד נאמן למען מוסדותינו וקהילתינו, מריחוק מקום מצודתו פרוסה עלינו, מגדיל עשות בהתמסרותו העצומה למען כל קדשינו,

דורכי הנגיד הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר

אהרן דוב גענטטער

הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק' בבארא פארק יע"א

לרגל השמחה הכפולה שבביתו, רון שיר ושבח על שפתו

באירוסי בתו החשובה תחי' למז"ט בשעטו"מ

עב"ג החתן החשוב מופלג בתו"ש כמר **אלטר ישעי' הירש** הי"ו
בן מחו' ידידינו החשוב והמפואר, מוכתר בכל תואר
מוה"ר דניאל יהודא הירש הי"ו

ולרגל שמחת היכנס בנו כמר אברהם ני"ו
לעול התורה והמצוות

וצרופה ברכתינו המרובה, בהודאה וחיבה, שיזכה לראות ולרוות מהם מכל יוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא.

המברכים ברגשי הוקרה והערכה, אסידי התודה והברכה

יחזקאל ראטטער, יקותיאל יצחק בראך
צבי יודא וויים, אפרים משה לעווי

בשם הנהלת המוסדות פה בני ברק יצ"ו

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת ראש חודש יחד עם אברכי כולל 'דברי יואל' דרב"י מסאטמאר בארא פארק יע"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יום ג' פרשת במדבר ר"ח סיון תשפ"ב לפ"ק

השואל: די גמרא זאגט אין חגיגה דף ה' ע"ב, רב אידי פלעגט צו מאכן א ווענ פון דריי חדשים צו זיין רבי'ן, און איין טאג איז ער גיווען דארט אין ביהמ"ד, מ'פלעגט אים רופן בר בי רב דחד יומא, און מ'פלעגט אים טשעפענען, האט ר' יוחנן געבעטן ער זאל נישט מקפיד זיין, ער האט געטייטשט אויף אים דעם פסוק (ישעי' נח, ב) 'ואותי יום יום ידרושון', איז לכאורה שווער, איז עס דען אזוי, אז נאר בייטאג דארף מען לערנען, בייגאכט דארף מען נישט לערנען? נאר דער פסוק קומט אונז זאגן אז איינער לערנט אפילו נאר איין טאג ווערט געלערנט ווי כאילו ער האט געלערנט א גאנץ יאר.[1]

דארט ווייטער זאגט דער מהרש"א, וואם איז דער משך פונעם פסוק 'ודעת דרכי יחפצון', אז וויבאלד ער איז געקומען אין ביהמ"ד מקבל זיין תורה, איז אפילו די צייט וואם ער איז גיווען פארנומען צו פארן, אויפן וועג אהין און צוריק, ווערט אויך געלערנט ווי כאילו ער האט דעמאלטס מקיים גיווען לימוד התורה, 'ודעת דרכי יחפצון', די צייט וואם ער איז גיווען פארנומען צו פארן איז אויך געלערנט אזוי ווי דעת יחפצון.[2]

אונזערע יונגעלייט האבן היינט די זכיה, זיי האבן געמאכט א לאנגן וועג ביז אהער, מקבל צו זיין חיזוק און הדרכה סיי אויף יו"ט שבועות און סיי אויף א גאנץ יאר, פאר כולל יונגעלייט וואם ס'איז זיי נוגע, יונגעלייט האבן אריין גישיקט שאלות וואם זיי האבן געוואלט פרעגן ברבים אז עם זאל זיין א תועלת, ועל הכלל כולו יצא.

די ערשטע שאלה וואם די יונגעלייט האבן געפרעגט, אז מ'רעדט פון א דרך הלימוד, וואם איז דער יסודות'דיגער חילוק צווישן דעם אלטמיינעם דרך הלימוד וואם אהנגענומען אלם א דרך הלימוד אין די ישיבה'ישע גאם, צום דרך הלימוד וואם איז גיווען ביי אונזערע רבי'ם?

רבינו: אין דער אלטער היים איז גיווען דער סדר הלימוד אין די ישיבות וואם דער חתם סופר האט איינגעפירט,

---

1 וז"ל הגמ' שם: רב אידי אבוה דרבי יעקב בר אידי הוה רגיל דהוה אזיל תלתא יתחי באורחא וחד יומא בבי רב והוו קרו ליה רבנן בר בי רב דחד יומא חלש דעתיה קרי אנפשיה שחוק לרעהו אהיה וגו' אמר ליה רבי יוחנן במטותא מינך לא תעניש להו רבנן נפק רבי יוחנן לבי מדרשא ודרש ואותי יום יום ידרשון ודעת דרכי יחפצון וכי ביום דורשין אותו ובלילה אין דורשין אותו אלא לומר לך כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עסק כל השנה כולה וכן במדת פורענות דכתיב במספר הימים אשר תרתם את הארץ וכי ארבעים שנה חטאו והלא ארבעים יום חטאו אלא לומר לך כל העובר עבירה אפילו יום אחד בשנה מעלה עליו הכתוב כאילו עבר כל השנה כולה.

2 וז"ל המהרש"א שם: הוה רגיל ג' יתחי באורחא כו'. פרש"י מהלך ג' חדשים היה מביתו לב"ה ונוסע מביתו אחר הפסח כו' לשמח את אשתו בחג הסוכות עכ"ל. ובחג השבועות לא היה אפשר לו להיות בביתו ולשמוח עם אשתו והוא דחוק ולולי פירושו נראה דלאו מה"ט נקט ג' חדשים אלא דכן דרכו לילך למקום אחר לבקש פרנסתו משם ולשהות בדרך כ"כ שלא היה אפשר לו ללמוד בבהמ"ד רק יום א' ומייתי ליה דיום יום ידרושון וגו' וכי ביום כו' דודאי בכל מקום היום כולל גם הלילה כמו ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד אבל מדכתיב יום יום כפול משמע למעט לילה ואהא קאמר וכי ביום כו' אלא כו' אפילו יום אחד בשנה מעלה כו' ולכך הוא כפול כלומר כאילו הוא לומד בכל יום ויום מהשנה דכעין זה כתיב לגבי פורענות ארבעים יום לשנה יום לשנה גו' ומסיים בהאי קרא מעניינו ודעת דרכי יחפצון דגם הא דאזיל באורחא ודרך שהוא נחשב להם כמו דעת יחפצון.

ס׳איז געווען שיעור עיון און שיעור פשוט. שיעור עיון איז געווען מ׳האט געלערנט א סוגיא, מ׳האט געלערנט יעדע שטיקל צייט אן אנדערע סוגיא, און דאם האט מען געלערנט בעיון.[3] און שיעור פשוט האט מען געלערנט מסכתות, דאם האט מען געלערנט מער בקיעות נישט אזוי בעיון, אזוי איז געווען דער סדר.

ווי אזוי עם איז געווען דער שיעור עיון?, דאם איז געווען יעדער איינער אנדערש, ס׳איז געווען איינער וואם האט געלערנט מער, און ס׳איז געווען איינער א גרויסער מפלפל, ס׳איז געווען אזוי און אזוי, יעדער איינער לפי ערכו.[4] אבער צו לערנען דעם שיעור עיון ווי ס׳איז היינט דער ליטווישער דרך הלימוד דאם האט מען נישט געוואוסט אינדערהיים,[5] אין די אונגארישע שטעט אין די אונגארישע ישיבות וואם האבן זיך געפירט על דרך החתם סופר האט מען פון דעם נישט געוואוסט.[6] הגם דאם איז

---

3 בס׳ משכיל אל דל בשירי משכיל (כלל א׳ פרט א) מביא מהחתם סופר ז״ל שעיקר לימוד האמת הוא שימלא כריסו מנעוריו בלימוד התלמוד עם "הראשונים" (רש״י ותוס׳ רא״ש רי״ף ורמב״ם ונ״כ רשב״א ורטב״א ור״ן), ולייגע ולמרוח ולהבין דעתם ויהיו שגורים בפיו שהראשונים כבר חרשו ועידרו וזרעו וכו׳ ולהדש חידו״ת ודינים והערות חדשות על פי דבריהם, ועיי״ש שמתרעם על אותן שכל בקיאותיהם הוא ממפרשי האחרונים.

ועיין מה שכ׳ בס׳ סנה בוער באש (עמ׳ קנ״ה) על דרך הלימוד של החתם סופר עם תלמידיו: דרך הלימוד אשר שקד להנחיל ולהקנות לתלמידיו היה לימוד לאמיתה של תורה לברר וללבן היטב את הסוגיא עם הראשונים ולאפוקי לה אליבא דהילכתא, והיה מדגים בפניהם את דרכי הלימוד השונים והיה מכוון את תלמידים וצעדיהם אל דרך האמת בה ילכו ויראו אור, לפעמים היה מציג בפניהם קושיא אחת והשיב עליה שני תירוצים האחד בדרך פלפול חריף ולעומתו ישוב אחר בדרך הפשט, ושאלם איזה דרך ימצא יותר חן בעיניהם, והשיבוהו על דרך הפלפול, ואמר להם מרן אף על פי שהדרך הראשון הוא יותר חריף אבל השני הוא אמת והאמת אהוב מכל.

ועי׳ בשו״ת חת״ס (יו״ד סי׳ י״ט) בדברי הדרכה לאחד מתלמידיו: "סדור למודו, טובה צפורן של ראשונים ויניח ספרי האחרונים ופלפולים העמוקים שאינם צריכים לשעה וימלא כריסו, כי הכל צריכים למארי חיטי".

ובקובץ תשובות (סי׳ פ״ט) כתב וז״ל שם: "והדברים פשוטים, ואם אין בהם חידוש דבר לפי עניות דעתי די לי שזכיתי להבין דברי הראשונים, וד׳ עמנו, ולא נצא ממרכז האמת".

וכך מציין דבר זה בנו בעל הכתב סופר (מובא בדרשות כת״ס עמ׳ קנ״א) בהספד שערך לאביו במלאות השלושים לפטירתו ושירטט קווי יסוד לדמותו של אביו, העלה על נס שכל עיקר הדגש בשעת לימוד השיעורים היה לעמוד על דעת רבותינו הראשונים ולירד לעומקם "הלא ידעתם אף גם שמעתם ועיניכם הרואות גודל רוח קדושתו וצדקתו בעת לימוד השיעור לא לפלפל כי אם לעמוד על דעת קדושים ולהבינו לתלמידים".

4 ולחיבת הקודש נעתיק כאן מה שסיפר מרן רבינו שליט״א בשבת "אהבת קדומים" שנערכה שב״ק פרשת תולדות שנת תשע״ז לפ״ק:

״כ׳פלעג גיין צו די סוגיא פארלערנען פונעם פעטער ז״ל. איך בין געווען ביי די סוגיא פון טיפת החלב (תורף תשכ״ד עי׳ בשו״ת דברי יואל סי׳ קסז), ביי די סוגיא פון דבר שיש לו מתירין (עי׳ בדבר״י על סוגיות הש״ס חף ק״א ושו״ת דבר״י סי׳ קס), און נאך סוגיות.

ביי די סוגיא פון טיפת חלב האט דער פעטער ז״ל געפרעגט א קשיא. האב איך מיך אנגערופן אז די קשיא שטייט אין ש״ך סימן ק״ה. ער האט געהייסן מ׳זאל ברענגן א שולחן ערוך, דעמאלט איז נאכגישט געווען קיין סוגיא צוזאמגעבינדן ווי היינט (כל הסוגיא מהגמרא והראשונים והשו״ע עד ספרי האחרונים). ער האט עס נאכגעקוקט פון אינעווייניג, ער האט הנאה געהאט.

שפעטער האט ער פארהערט די בחורים - רבי נתן יוסף [מייזלעס ז״ל שהי׳ אז מנהל הישיבה] האט דאס דערציילט פאר מיין טאטן. [הגה״צ ר׳ נתן יוסף סיפר לרבינו ז״ל בעל ברך משה שרבינו ז״ל אמר לו שהי׳ לו הנאה גדולה מזה, ולמה לא יהי׳ עוד בחורים שילמדו היטב את הסוגיא כמו ׳אהרן דעם סיגוטער רב׳ס זון׳].

איינמאל זומער ווען ער האט געזעהן אז די בחורים קענען נאך נישט די סוגיא, האט ער געזאגט די בחורים זאלן נישט פארן אין קעמפ (למחנה הקיץ), נאר זיי זאלן בלייבן נאך א וואך איבער׳חזרן די סוגיא, ער זאל קענען נאכאמאל פארהערן״.

5 עיי׳ בס׳ שיח זקנים (ח״ה ע׳ שס״ט) שהגאון רבי מיכאל בער שאל את החפץ חיים ז״ל האם ישנה את דרך הלימוד שלנו, והשיב לו שלא ישנה, והוסיף ואמר לו שבא אחד והטעה (פאראגרייף) את הדרך הלימוד, ושוב אין יכולין להחזירו (צוריק דריינען), וסיים ואמר תלמדו כמו שהמהרש״א למד.

וידוע מ״ש ע״ז רבינו״ל בספרו הק׳ ויואל משה (מאמר לשה״ק סי׳ ל״ה) שאותן המבלין ימיהן בסברות כרסיות ובדויות מן הלב באופן שאי אפשר לבא בדרך הלימוד הזה לידי בירור הלכה למעשה אין זה ידיעת התורה וכו׳, עי״ש לשו״ק.

6 בדברי הדרכה לאחד מתלמידיו (בשו״ת חת״ס יו״ד סי׳ י״ד) הוא כותב "סידור למודו טובה צפורן של ראשונים ויניח ספרי האחרונים ופלפולים העמוקים שאינם צריכים לשעה וימלא כריסו, כי הכל צריכים למארי חיטי".

וכך מציין דבר זה בנו בעל הכתב סופר (מובא בדרשות כת״ס עמ׳ קנ״א) בהספד שערך לאביו במלאות השלושים לפטירתו ושירטט קווי יסוד לדמותו של אביו, העלה על נס שכל עיקר הדגש בשעת לימוד השיעורים היה לעמוד על דעת רבותינו הראשונים ולירד לעומקם "הלא ידעתם אף גם שמעתם ועיניכם הרואות גודל רוח קדושתו וצדקתו בעת לימוד השיעור לא לפלפל כי אם לעמוד על דעת קדושים ולהבינו לתלמידים".

אויך א וועג, ס׳איז אויך עיון, ס׳איז חילוקים צוצוטיילן אזוי אן ענין, אבער דאם איז נישט געווען ביי אונז.[7]

השואל: פארוואס אין די ישיבה איז דער עיקר דגוש אויף סדר עיון, און אין כולל איז מער דער עיקר דגוש אויף שולחן ערוך?

רבינו: דער יסוד איז אזוי, אין די ישיבה דארף מען זיך אויסלערנען צו פארשטיין א שטיקל גמרא, מ׳זאל קענען גוט אדורך לערנען א שטיקל גמרא, אין די בחור׳ישע יארן דארף מען זיך אויסלערנען צו לערנען גרונטליך, נישט זיך צו נער׳ן, צו לערנען און פארשטיין, דאם איז די יארן וואם מ׳שארפט אויס דעם מוח, דער בחור קומט לכלל דעת אזן ער קען פארנעמען, און דאם ברענגט חשקות הלימוד, אז ער הערט א שיינע קשיא, א שיינעם תירוץ, א שיינע סברא, איז דאם א זאך וואם עם ברענגט אים חשק צו לערנען, ער זאל שפירן נעימות התורה.

אין די שפעטער׳דיגע יארן איז דאם שוין נישט פאר יעדן איינעם, דער זיצט אין כולל אפאר יאר און נאכדעם גייט ער ארוים, א כולל איז א גוטע זאך פאר יעדן, אזוי אז מ׳האט חתונה גייט מען נישט ארוים גלייך אינעם עולם המסחר, מ׳זיצט נאך אינעם עולם התורה. אז אויך א פרישער יונגערמאן וואם ער האט שוין הוויות עולם הזה, עם כל זה איז ער נאך מקושר אין די תורה, בויעט דאם אים אויף זיין שטוב מיוסד אויף לימוד התורה. אז נישט וועט אויסקומען אז ווען ער איז מקדש דאם ווייב דעמאלטם גט מען ח״ו אפ די תורה הק׳, אזוי וואלט אטאמאטיש געווען, ער האט חתונה ער גייט ארוים פון די ישיבה און ער גייט שוין ארוים אין די הוויות עולם הזה. אזוי אז ס׳איז דא א מסגרת פון א כולל, איז נאך דא א זמן וואם ער איז נאך ביידע, אפילו ער האט שוין חתונה געהאט איז ער נאך אלץ אין תורה, אפילו ער איז נישט אויף לאנג דארט, מ׳פארשטייט אז נישט יעדער איינער וואם גייט אריין אין כולל וועט בלייבן זיצן דארט יארן לאנג, אבער אפילו די קורצע זמן איז אויך א דבר טוב, עם איז מקשר דעם יונגערמאן נאך די חתונה צו די תורה, במילא שפעטער אפילו אז מ׳גייט ארוים האלט מען אהן דעם קשר.[8]

---

7 ונעתיק כן לשונו הזהב של מרן החתם סופר איך שמבאר כל שיטתו ודרך לימודו בחידושיו על מס׳ חולין (ז.) וז״ל: ...ואמרי אינשי כל עושי חדשות בעל מלחמות, כי מרובה מחלוקת בתורה, וכל א׳ בונה במה לעצמו באומרו מקום הניחו לי עד שהגיע הענין הזה לשיעור כך כי בעלי התשובות אינם משיבים אלא מגידי חדשות, להרוס דעת הראשונים ולחדש דבר מלבו, וכשאדם מורה הלכה כפשוטה כמו שהשיבו הראשונים אומרים אין בתשובה זו חידוש, עד שכל חלקה טובה סקלו באבני פלפוליהם והכל בנוי על מקום הניחו לי מן השמים להתגדר בו.

ופה מצאתי מקום להרחיב הדבור מה שאלצני הנה, השל״ה וכל גדולי ישראל צווחי׳ כי כרוכי׳ על החילוקים הנוהגים בבעלי ישיבה ואומרים שהם מבלי עולם. והנה דבר זה נתפשט בתפוצות ישראל מאוד מאוד וכל רואיו ומביניו יכירו כי לכאורה שוא והבל הוא. וחלילה לנו לחשוב כן על צדיקים וטובים קדמונינו שהנחילו לנו ירחי שוא ומשאות מדיחים איך לא סקלום אנשי דורם אז כשהתחיל לקלקל. ואם תאמר הי׳ מה שהי׳. אתה נותן מקום למינים לרדות דלמא גם תפילין וכיוצא בו התחיל בדור מן הדורות ולפנים לא הי׳. חלילה לחשוב. אבל אומר אני החילוקים דרכם בקודש וממעיין הקודש יצאו אלא שנתקלקל באורך הזמן.

וטרם כל נחקור על שם זה חילוק מה שמו מה תאמר אבל הוה יודע דעיקר שמוש התלמידים אצל רבם הוא לדמות מילתא למילתא. וז״ל הרא״ש (הובא בב״י בבד״ה בי״ד סי׳ רמ״ב) וז״ל דעכשיו נמי אין כל מעשה בא בגמ׳ אלא שמדמה מילתא למילתא ואיכא למיחש שמדמה מה דלא דמי עכ״ל שם.

ועל זה נהגו כשאדם מחדש דבר אומרים בלשון אשכנז גלייך או אום גלייך פי׳ דומה או אינו דומה שהדמיון עולה יפה או אינו עולה יפה. והיות הסברות עמוקות ודקות בחוט השערה לחלק בין זה לזה וע״ז יתרצו כמה קושי׳ שיודע לחלק ביניהם מה שהי׳ בעיני התלמידים דומין זה לזה יבוא רבו וחקרו שאין זה דומה ומורה להתלמידים הסדק שבין זה לזה וזה הוא חילוק שהי׳ רב מראה לתלמידים החילוק וההפרש בין הסברות שהי׳ נראה להם במושכל הראשון שהם דומים זה לזה ומזה ילמדו דרך האמת בהוראה.

ואמנם בעו״ה נתקלקלו הדורות ואדרבא החליפו הנ״ל בפלפולים חריפים ומשונים ואינם משגיחים אם דומה או לא רק שיהי׳ חריף וחדוד או לשיטתו אעפ״י שאם יעיין שפיר אין זה שיטתו שהחילוק רב ביניהם. עד שבעלי החריפים האלו הם המורים בחריפותם.

והא לך לשון הריב״ש סי׳ רע״א אבל אין צריך לידע כל הוית התוספת וגיליוניהם ולמירמי דוקלי ולזקוף להו. וכמה חכמים ראינו בעינינו מפולפלים וחריפים בהוית דמעיילי פילא בקופא דמחטא ועל כל קוץ וקוץ אומרים תילי תילים קושיות ותירוצים ולפום חורפא לא סלקא להו שמעתתא אליבא דהלכתא ואומרים על אסור מותר ועל מותר אסור עכ״ל הריב״ש שם, עכ״ל.

---

8 ונעתיק עוד מענין זה ממה שדרש כ״ק מרן רבינו שליט״א ללומדי מבצר הכוללים (פתיחת הזמן פר׳ לך תשע״ג לפ״ק):

״א אינגערמאן האט חתונה פון די ישיבה און ער אדורך א זמן א שטיקל צייט, צי עס איז איין יאר צי עס איז צוויי יאר, ער זיצט אין כולל, דער כולל איז אים מקשר ער זאל ווייטער האבן א שייכות מיט די תורה, עס דאכט זיך אז ס׳איז נאר א יאר צוויי, אבער באמת די השפעה פון די יאר צוויי בלייבט אויף יארן יארן יארן שפעטער, דער אוויר דקדושה דער אויר פון תורה דער ריח תורה, וואס מען נעמט אין זיך אריין נאך די חתונה דאס איז אן אנדערע מין תורה ווי די תורה וואס מען האט געלערנט אין די בחור׳ישע יארן, דאס איז אן אנדערע מין

אבער די אלע וואס פארבלייבן לענגער אין כולל, די אלע לייגן זיך אריין, זיי נעמען א מקצוע צו לערנען, מברר זיין הלכה למעשה אין שו"ע, און מ'לערנט אזוי ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ממילא לייגט מען מער דגוש אויף מקצועות אין שו"ע.

השואל: א יונגערמאן וואס האט א געשמאק אין גמרא תוספות, דארף זעהן אנצוהאלטן א שיעור אין שולחן ערוך אויך?

רבינו: עס איז גוט און ס'איז וויכטיג צו לערנען שולחן ערוך אויך, מ'דארף דאך קענען שולחן ערוך, לדעת את הדרך אשר ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, דארף מען לערנען שולחן ערוך, דער פעטער ז"ל אין ויואל משה שמועסט דאס אזוי אוים.[9]

אבער עס איז דא יונגעלייט וואס מ'זעהט אז זיי זעצן זיך לערנען שולחן ערוך און ס'גייט נישט – ס'איז א מציאות – און אז ער לערנט גמרא מיט תוס' און דאס ציהט אים יא. און די זעלבע זאך איז אויך דא פארקערט, עס איז זייער שווער צו זאגן א דבר שוה לכל נפש, די גמרא (ע"ז יט.) זאגט דאך אזוי, יעדער אייגער דארף צו לערנען מה שלבו חפץ,[10] וואס אים ציהט מער, עס איז טאקע דא ביי אונז אין כולל א קבוצה וואס זיצן און זענען עוסק אין גמרא תוס' בעיון, ס'איז דא יונגעלייט וואס זענען עוסק בעיקר אין שולחן ערוך, און ס'איז דא וואס צוטיילן דעם טאג, זיי לערנען דאס און דאס, מ'קען אזא זאך נישט זאגן פאר יעדן איינעם גלייך, ווייל ס'איז נישט גלייך, נישט יעדער מענטש איז גלייך.[11]

השואל: איז אמת דאס וואס מ'זאגט אז דער רבי ז"ל איז נישט געווען ניחא אזא מסגרת ווי א כולל? און אויב יא פארוואס? און אויב אזוי פארוואס איז היינט יא דא כוללים ביי אונז?

רבינו: מ'דארף צו וויסן וואס דער מציאות איז געווען, ווען מ'איז געקומען קיין אמעריקא האט זיך נישט אזוי גרינג אויפגעשטעלט אידישקייט דא, עס האט זיך אהנגעהויבן מיט שוועריקייטן, זייער אסאך שוועריקייטן, ס'ווערל

תורה, און דאס שטעלט א אינגערמאן אויף די פיס ער זאל אויפשטעלן א ערליכע שטוב א תורה'דיגע שטוב א יראת שמים'דיגע שטוב. ווייל איך דא מחזק צו זיין דא אלע לומדי הכולל, מ'זאל ווייטער זיצן און עסק זיין בתורה, אויסניצען דעם זמן, די צייט וואס מ'איז דא..."

ולהשלמות הדברים נעתיק מה שאמר כ"ק מרן רבינו שליט"א להראשי הכוללים, במעלת ישיבה בכולל לכל אחד בתקופה שאחר הנישואין. (במסיבת שבע ברכות פ' תצוה תשע"ו לפ"ק):

א האלב יאר איז פאר יעדן כדאי צו זיין כולל, א האלב יאר מעג יעדער זיכער זיין אין כולל, ווייל מ'דארף האבן דעם איבערגאנג פון אלץ בחור צו ווערן א בעל הבית, מוז ער זיך טובלן אין כולל. נאכדעם קען ער גיין ארבעטן.

על השאלה אימתי ליעץ לילך לעסוק בפרנסה, השיב: אינגעלייט קומען צו מיר אריין פרעגן צו מ'זאל גיין ארבעטן, איך קוק אהן דעם שואל, איך זעה לויט די שאלה, זאג איך אים צי ער זאל שוין גיין זוכן פרנסה.

מען דארף פארשטיין, אפילו א אינגערמאן וואס איז נישט דער פלייסיגסטע לערנער, די אמעריקא'נע גאס, איז נישט ווי אמאל, נישט ווי דער אלטער היים, און אפילו נישט ווי זעלבע אמעריקע וואס איז געווען מיט יארן צוריק, דער גוי פון היינט איז נישט דער זעלבער גוי. ממילא א אינגערמאן באלד נאך די חתונה אויב ער גייט גלייך ארויס אין די גוי'אשע וועלט, ער איז נאך נישט אזוי פעסט, פאלט ער און קען ער האבן א גרויסע ירידה.

אז ער איז נאך אין כולל - אפילו ער איז נישט די פלייסיג'סטער – ער זיצט נאך די חתונה אין כולל איז דא א ריח תורה, ער זיצט אין כולל בין כותלי ביהמ"ד. די תורה וואס ער לערנט נאך די חתונה דאס העלפט אים בויען אז ווען ער וועט ארויסגיין פון כולל איז ער פעסט ביי זיך. עס איז זייער שווער מיט נסיונות די גאנצע התנהגות. עס איז א שווערע וועלט, דאס איז זייער וויכטיג, צו ער לערנט א האלבע יאר צו א יאר, ער וועט נישט אויסוואקסן קיין התם סופר, אבער צו זיין אן ערליכע בעה"ב, ער זאל האבן א געפיל צו תורה, א געפיל פאר קביעות עיתים לתורה שפעטער פאר יעדן טאג, פעלט אים אויס די צייט נאך די חתונה, ווען ער האט שוין א ווייב אז ער זאל זיצן אין כולל. עס איז אינו דומה צו ער האט געלערנט אין ישיבה צו ער האט געלערנט נאך די חתונה, דאס איז א מציאות.

---

9 וזל"ק בספרו ויואל משה (מ"ג סי' ל"ו): וא"כ אין ספק שכל מי שלמד כמה מסכתות גמרא ותוס' וראשונים צריך ללמוד גם שו"ע עם הנושאי כלים בעיון לידע דרכי ההלכה, ובפרט האברכים המשיכים בתורתם גם אחר הנשואין בודאי מחויבין ללמוד שו"ע הרבה ביגיעה עם הנושאי כלים כנ"ל, ואך הד' חלקי שו"ע עם הנו"כ הם המאירים עינים בהלכה לא זולת, כי הלא אין לנו רשות לפסוק שום הלכה בלא השו"ע וממילא שטרם שלמד דברי השו"ע אין לו ידיעה מה היא הלכה למעשה ואין זה ידיעת התורה.

ועי' מה שהאריך רביו"ל עוד בכמה יסודות וכללים נחוצים בהוראה, בשו"ת דברי יואל סי' קי.

10 עי' שם בגמ' ע"ז (יט.) אמר רב אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ שנאמר (תהלים א, ב) כי אם בתורת ה' חפצו, לוי ורבי שמעון ברבי יתבי קמיה דרבי וקא פסקי סידרה, סליק ספרא, לוי אמר לייתו לן משלי, רבי שמעון ברבי אמר לייתו לן תילים, כפייה ללוי ואייתו תילים, כי מטו הכא כי אם בתורת ה' חפצו פריש רבי ואמר אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ, אמר לוי רבי נתת לנו רשות לעמוד.

11 עי' בבני יששכר (חודש סיון מ"ה) שד' חלקי הלימוד פרד"ס הם נגד ד' עולמות אבי"ע, ומי ששורש נשמתו בעולם זה מסוגל ללמוד דרך זה, כגון מי ששורש נשמתו מעולם עשי"ה נפשו מושכת ללימוד פשט, עולם הבריאה מושך לדרוש וכו'.

אננעמען פאר א דוגמה, גיי פארצייל היינט אז מ׳האט געלערנט אין חדר אדער אינדערהיים און ס׳איז נישט געווען קיין עירקאנדישאן׳ס, ס׳איז נישט נאר געווען אזוי אמאל אין אנהייב נאר אויך שפעטער, איך בין אויך אויפגעוואקסן אהן קיין עירקאנדישאן׳ס, איי ס׳איז געווען זוממער, מ׳האט טאקע געשוויצט, אין חדר איז נישט געווען קיין עירקאנדישאן׳ס, און אינדערהיים איז נישט געווען קיין עירקאנדישאן׳ס, אז מ׳וועט זאגן היינט אז ס׳איז נישט געווען קיין עירקאנדישאן׳ס וועט מען נישט גלייבן, ס׳קען נישט זיין, אבער למעשה אזוי איז געווען.

עכ״פ עם זענען געקומען דעמאלטס אידן וואס זענען געווען בעירום ובחוסר כל, עם איז געווען וויניג פארמעגליכע אידן, מ׳האט זיך געפלאגט א דאללער פאר א דאללער, מ׳האט געארבעט שווער ביי די מאשינען, עם איז וויניג סוחרים געווען, מ׳האט נישט געקענט קיין שפראך, מ׳דארף צו ווסן מיט וואס מ׳איז געקומען אהער, עם זענען געקומען צובראכענע מענטשן, זייער אסאך האבן געהאט פארלוירן די משפחות, איבערגעלאזט די ווייב און קינדער און האבן זיי מער קיינמאל נישט געזעהן, זיי זענען געווען צובראכן כחרם הנשבר, מ׳האט זיך צוזאם געקליבן און מ׳האט אהנגעהויבן צו בויען פונדאסניי, יעדע זאך איז געווען שווערליך, קודם האט דער פעטער ז״ל אהנגעהויבן צו בויען א תלמוד תורה, די תלמוד תורה איז געוואקסן יעדעם יאר זייער שנעל, עם זענען אלם אהנגעקומען פרישע היימישע מענטשן פון אייראפע, נייע מענטשן, און עם האט אהנגעהויבן צו וואקסן א נייער דור, עם איז נישט געווען אזוי ווי היינט ס׳איז דא א חדר, ווי מרופט עם כיתה א׳, כיתה ב׳, כיתה ג׳, כיתה ד׳, עם האט זיך אהנגעהויבן מיט כיתה א׳, ביז פון כיתה א׳ איז געווארן כיתה ב׳, און שפעטער איז כיתה ב׳ געווארן כיתה ג׳, עם איז נישט געווען קיין כיתה העכער פון דעם. וועז איך בין געגאנגען אין חדר, איז נאך נישט געווען קיין גרויסע יונגלעך, ס׳איז נישט געווען אזא מין זאך, במילא וועז ס׳האט זיך אהנגעהויבן צו בויען איז אלעם געווען זייער שווער.

וועז מ׳האט התונה געהאט, אינדערהיים איז נישט געווען קיין כולל, איז וועז מ׳איז געקומען דא איז אלם געווען די שאלה וועד זאל דאס אויסהאלטן? עם איז נאכנישט געווען קיין רעגירונג׳ס פראגראמען, דאס דארף מען צו ווסן, עם איז נאך גארנישט געווען די אלע זאכן, עם איז גארנישט נישט געווען, מ׳האט עם נאכנישט געקענט מכלכל זיין, עם האט געדויערט ביז וועז עם האט זיך אויפגעשטעלט, עם האט זיך אויפגעשטעלט א תלמוד תורה ס׳איז געווארן מסודר, די ישיבות זענען געווארן מסודר, עם איז דעמאלטס נאך נישט געווען קיין ישיבות קטנות אויך נישט, ביי די פערצן יאר איז מען שוין אריין גענאנגען אין די גרויסע ישיבה, אין דער אלטער היים איז אויך אזוי געווען, עם האט זיך מיט די יארן דא אזוי געמאכט, מ׳האט אלץ געזעהן גוטע זאכן וואס מקען מסדר זיין דא אוז דארט, מ׳האט פארשטאנען אז מ׳קען דאס מאכן, אוז מ׳האט עם געמאכט. היינט צוטאג די ישיבות קטנות זענען ב״ה אזוי מצליח, דעמאלטס איז נישט געווען אזוי. די ישיבות זענען ב״ה אויך היינט מער מצליח, עם איז נישט דער פשט אז היינט איז דא בעסערע כוחות, די מרביצי תורה זענען בעסער ווי די מרביצי תורה וואס זענען געווען מיט דרייסיג פערציג יאר צוריק? ניין. אבער ס׳האט זיך אויסגעשטעלט א סיסטעם מיט אלעם, אוז די ישיבות זענען היינט מער אוועק געשטעלט. צי מ׳לערנט היינט בעסער אין ישיבה ווי מ׳האט געלערנט מיט דרייסיג יאר צוריק, כ׳מיין נישט צו זאגן מיט דרייסיג יאר פון יעצט, כ׳מיין צו זאגן פון וועז איך בין געווען אין די ישיבה, ביז היינט דא אין קרית יואל די ישיבה, צי די היינטיגע ישיבה איז בעסער בדרך כלל, אוודאי אוז אוודאי אז ס׳איז בעסער, עם איז דא אסאך גורמים, עם איז נישט געווען אזויפיל איינגעשטעלטע, פארוואס איז נישט געווען אזויפיל איינגעשטעלטע, מ׳האט דאס נישט געקענט באצאלן, וועד זאל דאס באצאלן? היינט האט זיך געמאכט אזוי אז ס׳איז דא נגידים וואס פארשטייען דאס חשיבות פון תורה, מ׳לאזט זיך קאסטן געלט פאר תורה, במילא קומט אוים אזוי, מ׳דארף צו ווסן דאס מציאות וואס האט זיך ב״ה געטווישט. נאך אין די גמרא שטייט דאך אזוי (ראש השנה כד:) ׳העשירו׳ האט מען געמאכט א מנורה של כסף, ׳חזרו העשירו׳ האט מען געמאכט נאכמער א מנורה של זהב, אזוי איז דא געווען, אזוי האט זיך אווען געשטעלט דאס אידישקייט אין אמעריקא,[12] במילא איז נישט שיך געווען אין די אנהייב יארן א כולל בכלל.

---

12 ונעתיק כאן מה שאמר מרן רבינו שליט״א בענין זה בשיחת קודש בעת שמחת השבע ברכות עם תלמידי ״כולל חתנים״ שע״י מכבצר הכוללים בקרית יואל יע״א יום ד׳ פרשת בהעלותך תש״פ לפ״ק:

מ׳האט נישט געהאט אן השגה פון אזא געדאנק. ס׳איז נישט געווען דאס וואדט כולל צום לערנען, [ואמר בצחות] ׳איסור כולל׳ האט עמיצער געוואוסט, א ׳שבועה בכולל׳ האט מען געוואוסט, א ׳כולל פאר יונגעלייט׳ וואס זיצן אין לערנען דאס איז נישט געווען.... אין די ליטא איז עס יא געווען, מ׳איז געבליבן לערנען ווער עס האט געקענט. אין ארץ ישראל זענען געווען די כוללים, ס׳איז געווען עלטערע אידן וואס זענען דארט געווען, אידן וואס האבן זיך באזעצט אין ארץ ישראל

רבינו: וויפיל זמן דארף א יונגערמאן מקדיש זיין יעדן טאג פאר מוסר ספרים און חסידישע ספרים?

רבינו: נישט קיין סאך, אפאר מינוט.[13] אבער מ׳דארף בקביעות צו לערנען יעדן טאג. דער טאטע ז״ל האט אמאל גענומען אויף זיך אז ער וועט יעדן טאג לערנען א חסידישע מאמר, אבער ער האט נישט געקענט אויסהאלטן, ווייל ער האט נישט גוט גענוג געוואוסט פון קיין כוללים.

"דא אין אמעריקא איז אויך אזוי געווען. ביים פעטער ז״ל איז דאס געווען א חידוש, ער האט זיך נישט שנעל צוגעוואוינט צו מאכן א כולל, דאס איז דער אמת לאמיתו. ער האט געזאגט, ווער ס׳וויל אמת׳דיג לערנען, קען לערנען אן א כולל אויך. שפעטער האט ער יא געמאכט דעם כולל, ער האט געזען אז מ׳גייט אוועק אין אנדערע כוללים, אז מ׳גייט אין פרעמדע כוללים, האט ער באשלאסן מאכט ער אליינס א כולל, דאס איז די ריכטיגע סיבה, ער האט געזען אז מ׳גייט אין די פרעמד, ער האט געזען ווי זיינע בחורים גייען אוועק נאך די חתונה לערנען אין כוללים וואו עס איז דא פרעמדע השקפות, האט ער אליינס געמאכט א כולל.

היינט צוטאג׳ס שטעלט זיך אבער אויס למעשה דאס מציאות, דער אויבערשטער העלפט מ׳דאט חתונה ווען מ׳איז נאך יונג, נאך די חתונה, ווען מ׳גייט ארויס פון די ישיבה זאל מען גלייך אריין גיין אין עולם המסחר אין די גוי׳ש וועלט, דאס וואלט געווען זייער שעדליך פאר א גרויסע טייל פונעם ציבור.

ממילא מ׳דאט חתונה, מ׳באקומט א עזר כנגדו, מ׳גייט אריין אין כולל, איינער זיצט מער אין כולל איינער וויניגער, עס קומט אויס אז מ׳בויעט אויף דאס הויז אויף א יסוד פון תורה, און אז ס׳איז מיוסד על אדני התורה שטייט די שטוב אויף תורה. נאכדעם אפילו איינער איז אין כולל נאר איין יאר, איינער צוויי יאר, איינער נאך לענגער, ער איז מער מצליח אין לערנען. פאר איינעם איז באשערט לענגער צו זיצן, איינעם איז באשערט וויניגער צו זיצן אין כולל. אבער ס׳איז וועדר צו זיצן אין כולל, ווייל קודם כל האט מען אראפ גלייגט דעם תורה׳דיגן יסוד, די ד׳ אמות פון זיין הויז האט ער געבויעט אלס כולל יונגערמאן אויף א יסוד פון תורה. און דאס איז שוין אזוי אויפן לעבן, דאס גאנצע הויז.

וועז נישט דעם וואלט אויסגעקומען אז א וואך נאך די חתונה גייט ער גלייך אין דזשאב אריין, ווי מ׳רופט עס, ער וואלט געמאנגען גלייך אין די גוי׳ש וועלט, דאס וואלט געווען זייער שעדליך, זייער שעדליך, מ׳דארף אזוי אויך רחמי שמים, אפילו וועז מ׳זיצט אין כולל, נאכדעם, מיט דעם אלעם דארף מען נאך רחמי שמים, אבער אהן דעם איז פיל ערגער.

13 ונעתיק כאן מתוך דברות קודש שהשמיע מרן רבינו שליט״א בענין זה לפני תלמידי ישיבה״ק בקרית יואל, זאת חנוכה תשע״ח לפ״ק:

"...דארף מען זעהן צו לערנען א חסיד׳יש ספר, ספרים הקדושים פון תלמידי בעש״ט, וכל דבריהם כגחלי אש, אלע זייערע ווערטער זענען כגחלי אש, ווי א פייער, דאס פלאקערט אויף א הארץ, ס׳ברענט, דאס ברענגט אריין א התלהבות אין א איד, מ׳זאל מרגיש זיין אין א יו״ט, מ׳זאל מרגיש זיין אין א מצוה, א מצוה זאל מען טוהן מיט א לעבן מיט א חיות מיט א ברען, פארוואס קאכט מען אין א מצוה, ווייל ער שפירט, ער האט א אין הארץ השתוקקות צו די מצוה, ס׳גלוסט אים די מצוה, טוהט ער דאס מיט חשק.

איך וויל זאגן דא פאר די בחורים, מ׳דארף לערנען חסיד׳יש ספרים, מ׳הייבט אן צו פרעגן וועלכע ספר? ס׳איז שווער צו זאגן, ווייל נישט יעדער מענטש איז אייניג, איינעם איז דער ספר מושך דעם לב, און א צווייטן איז א צווייטע מושך זיין לב, מ׳קען נישט זאגן בכלליות, אבער אין ספר וואס איך וויל אייך יא זאגן בכלליות.

דער הייליגער בני יששכר האט געמאכט אזעלכע הייליגע ספרים, אין בני יששכר אליין - ס׳איז יעצט געווען חנוכה, ס׳איז דאך אזוי שיין און אזוי זיס אבער - אביסל איז העכער און אביסל איז פשוטער, נישט יעדער פארשטייט יעדעס שטיקל, ס׳איז דא אבער א ספר פון בני יששכר <u>דרך פיקודיך</u>, דרך פיקודיך האט ער געמאכט אויף תרי״ג מצוות, ער האט נאר געמאכט די ערשטע אכט און פופציג מצוות - אפשר האט ער געמאכט מער, ס׳איז נאר נישט געדריקט געווארן - אזויפיל האבן מיר פון דעם ספר. איז דא אן הקדמה אין ספר דרך פיקודיך, זייער א הייליגע הקדמה, זייער הייליג, איך וויל בעטן די בחורים לערנטס אדורך די הקדמה, די הנהלת הישיבה וועט אפדרוקן די הקדמה, לערנטס דאס אדורך, מ׳וועט געוואר ווערן וואס הייסט א איד גייט מקיים זיין א מצוה, וויאזוי איז מען מקיים א מצוה, דבריו הקדושים זענען זייער מעורר, און ער רעדט זייער צום הארץ, דברים פשוטים לאנשים כמוני, פאר יעדן איינעם, יעדער פארשטייט, גארנישט קיין הויכע זאכן, זייער פשוט, יעדער בחור קען עס פארשטיין".

14 ולחיבת הקודש נעתיק כאן דברי הדרכה שאמר מרן רביה״ק ברך משה זי״ע לבחור אחד קודם שנכנס לישיבתינו הק׳ בקרית יואל:

"איך האב געפרעגט דעם רבי׳ן אן הדרכה פאר מען גייט אריין אין ישיבה האט דער רבי געזאגט "פאר׳ן דאווענען איז מורא׳דיג וויכטיג צו לערנען א חסיד׳יש ספר" אין דעם פרט האט דער רבי געזאגט דארף מען ארבעטן מיט א סדר, קודם דארף מען אנהייבן א ספר וואס מען זאל לערנען אויפ׳ן סדר הדף נישט קיין חילוק וועלכע ספר פון אלע ספה״ק, און אפילו נישט לויט די סדרה פון די וואך וואס עס גייט יעצט, נאר אנהאלטן אויפ׳ן סדר הדף, און דערנאך דארף מען האבן א ספר וואס מען זאל לערנען אויפ׳ן סדר השבוע און מען זאל לערנען א ספר וואס מען שפירט די גרעסטע התעוררות און התרוממות, און דער רבי האט ממשיך געווען אז ער אלס בחור האט ער געלערנט א שטיק ציט דעם ספר הקדוש "מאור ושמש" אויפן סדר הדפים און ספר הקדוש "מאור עינים" אויפ׳ן סדר השבוע".

וזל״ק בספה״ק ברך משה פ׳ בחוקותי (עמוד רנ״ט ד״ה ועוד זאת) ממה שדרש ברבים לפני כלליות תלמידי הישיבות ביום ל״ג בעומר כמידי שנה בשנה: ... עוד זאת אדבר להגות בספרי תלמידי הבעש״ט הקדוש זי״ע תמידין כסדרן, לאשר הן הן הדברים אשר יצאו מפי רפי מעלה בקדושה וטהרה, וכח קדושתן קביעי וקיימי להלהיב לבבות ישראל

השואל: אין די ווינטער טעג ווען דער זמן רבינו תם איז פריה, דארף א יונגערמאן מקפיד זיין אויף מנחה קטנה,[15] אפילו ס'שטערט דער סדר הכולל?

רבינו: עם איז שווער צו זאגן, תלמוד תורה דרבים איז זייער א גרויסע זאך, מ'קען נישט אין די כוללים צושטערן דעם גאנצן סדר. די זעלבע הלכה איז אין די ישיבות אויך.[16]

לאביהן שבשמים, ומהם תוצאות חיים לידע הדרך ישכון אור איך להתפלל ולשפוך שיח לפני הקב"ה בהתלהבות וכונה, וכן לגשת אל הקודש לקיים כל מצוות התורה בלבת אש ובהתעוררות רב, עי"ש כל הענין בחיבת לשו"ק.

15 דהנה הגר"א בביאורו על השו"ע (או"ח סי' רל"ג) כתב דעיקר זמן המנחה היינו מנחה קטנה, ורק בשעת הדחק מתפלל מנחה גדולה, וכן הוא דעת הרמב"ם בהלכות תפלה (פ"ג ה"ב), וכן כתב השו"ע (שם), ולא כדעת רש"י ושאר פוסקים דמנחה גדולה גם לכתחילה, ובביאור הגר"א שם כתב דאף לרש"י דלכתחילה מתפלל מנחה גדולה, מ"מ עיקר זמנה מנחה קטנה.

ועיי' במשנ"ב (בסי' רל"ה סק"א) שהביא את דעות הראשונים אם זמן מנחה גדולה הוא רק בדיעבד או אף לכתחילה, וכתב בשער הציון (שם סק"ג) ועיי' בביאור הגר"א שמשמע שמצדד כהסוברים דלכתחילה יש להתפלל משש שעות ומחצה, וכן נקט בשער הציון (סי' רלד סק"א) דדעת הגר"א כהרא"ש והטור דאפשר להתפלל מנחה גדולה אף לכתחילה וצ"ע.

והנה בבן איש חי (פרשת ויקהל אות ב) כתב: אף על פי שמצינו בשער הכוונות (דף נב ע"א) מפורש דרבינו האר"י ז"ל היה נזהר שלא להתפלל מנחה אלא סמוך לשקיעת החמה כמ"ש רז"ל (ברכות נב) על הפסוק ייראוך עם שמש, הנה הוא היה לו מנין מיוחד שיתפללו עמו וממתינים עד שיגיע זמן זה, ולא שייך בהו טרדה, אבל כל אדם צריך להיות זריז למצוה, שאם ימתין עד זמן זה אפשר שיזדמן לו עסקים ויעבור הזמן ולא יתפלל ע"כ.

16 עיי' בס' ישראל והזמנים (סי' י"ג אות י"א) שכתב המג"א (סק"ב) דאם רוצה לאכול או לצאת לדרך מותר לכתחלה להתפלל מנחה גדולה, והעתיקוהו כל האחרונים להלכה. ועיי' בערוה"ש (סי"ב) דזה לא דמי ככל לכתחלה ודיעבד, דבכל אופן לכתחלה אסור, דבזה כל שיש לו איזה סיבה קלה שטוב לו יותר להתפלל מנחה גדולה יתפלל לכתחלה מנחה גדולה.

ובזה מובן מה ששמעתי משם אדמו"ר מסאטמאר זי"ע דהיכן דהדבר נוגע לביטול תורה דרבים כגון בישיבות וכוללים שאם יתפללו במנחה קטנה יפריע להלימודים, אז מותרים לכתחלה להתפלל מנחה גדולה. (וכן מבוא בס' זכור לאברהם דף רס"ח משם אדמו"ר מהו"א ז"ל), וע' בדברינו לעיל משמיה דסידור היעב"ץ שמיקל לזקן ויושב בישיבה להתפלל בחצות ממש משום ת"ת דרבים, אבל שמעתי שפעם אחרת לא הי' דעתו של מרן זי"ע נוחה מזה.

ולדעת הגר"א דלהתפלל מנחה"ק הוא רק מצוה מן המובחר, יש לתלות שאלה זו במה שכתבנו בשו"ת ויברך דוד (ח"ב סי' קנ"ח) אי מבטלין מלימוד התורה כדי לעשות מצוה מן המובחר, ובפרט כשנוגע לביטול תורה דרבים, י"ל דמבטלין מצוה מן המובחר, ולמעלה הבאנו מהיעב"ץ דמשום ת"ת דרבים מותר להתפלל תומ"י אחר חצות אף בתוך החצי שעה, ועפי"ז יש לדון בכולל שמתפללין מנח"ג אי טוב ליחיד שלא יתפלל עמהם ולעת מנח"ק ילך לביהמ"ד להתפלל כשאינו גורם עי"כ ביטול תורה לאחרים או דילמא אף ת"ת דיחיד אין לדחות בשביל כך.

השואל: איז דא אן ענין א יונגערמאן גלייך נאך די חתונה, אז דער ערשטער לימוד זיינע איז כולל, זאל זיין יו"ד ח"ב?

רבינו: אוודאי אזוי, דאם שטעלט אוועק זיין שטוב מיט א יסוד פון טהרה, אז מ'לערנט עם נישט אדורך גלייך נאך די חתונה אינעם ערשטע יאר ווען מען דאם שפעטער נישט לערנען, דאם איז דער מציאות, במילא ווייסט מען נישט קיין הלכה, איך זאל זאגן אז יעדער זאל אדורך לערנען יעדן חוות דעת? ניין, דאם ווען איך נישט זאגן, דאם וועגדט זיך שוין יעדער איינער לפום דרגתו, אבער דעם שולחן ערוך מוז יעדער אדורך לערנען. זייער וויכטיג, אהן דעם קען מען נישט זיין קיין איד. עם איז אנדערש ווי אנדערע חלקים אין שולחן ערוך, אלעם איז וויכטיג, אבער יעדע זאך זעהט מען, למשל ווי אזוי מ'דאוונט? יעדעם יונגל זעהט שוין ווי אזוי מ'דאוונט, יעדער בר מצוה בחור ווייסט ווי אזוי מ'דאוונט, ווי אזוי מ'טוט אהן תפילין, עם איז דא א סידור. דאם זעלבע א הלכה שאלה אין הלכות שבת, צי ברכות, יעדער איינער ווייסט וועלכע ברכה מ'מאכט, דאם איז א בורא פרי העץ, דאם איז א בורא פרי האדמה, מ'קען נישט זאגן אז מ'זוועט נישט וויסן קיין הלכות, צי אין ברכת המזון צי אין ברכת הזימון, ער ווען אפשר נישט וויסן אלע הלכות, אז מ'צוטיילט זיך, צי מ'מעג מצרף זיין צו זימון אין איין זאל, וואם איז יא איינם און וואם נישט, אזוי אלע הלכות בפרטיות וועט ער טאקע נישט וויסן, אבער בדרך כלל ווייסט ער אז מ'דארף צו בענטשן מיט זימון, און אז מ'דארף צו בענטשן, און שבת אז מ'טאר נישט טראגן, יעדער ווייסט אז מ'טאר נישט אנצינדן קיין פייער, די יסודות ווייסט מען, און וואם מ'ווייסט נישט ווייסט מען לכה"פ וואם צו פרעגן. אבער די הלכות אין חלק ב' איז דאך אינגאנצן פרעמד, מ'האט נישט קיין השגה פאר די חתונה, און אז ער ווען עם דעמאלטם נישט אדורך לערנען אם לא עכשיו אימתי, עם קען אנדערש נישט זיין.

השואל: מ'דערציילט אז ווען דער רבי ז"ל איז געווען אמאל אין ארץ ישראל, האט מען אים געבעטן ער זאל קומען אין א תלמוד תורה פארהערן, איז ער געווען אין חדר האט ער געפרעגט פון א יונגל אין די וואבעדיגע

סדרה, וואס איז טייטש 'וישניים יסעו', האט דאס יונגל געענטפערט אז די יארן פארן.

רבינו: דאס איז נישט געווען אין ארץ ישראל, דאס איז געווען דאהי, אין קרוינהייטס צו אפשר אין די איסט–סייד, דער פעטער האט זיך אזוי צושמייכלט.

השואל: יא, דער רבי האט געזאגט אז צו הערן אזא פשט האט זיך געלוינט צו קומען אהער.

עס איז דא יונגעלייט וואס זיי זיצן אין כולל און זענען מקיים דעם 'וישניים יסעו' די יארן לויפן, עס שטעלט זיך די שאלה ביי אזעלכע וואס די פרנסה שטופט אים נישט ארוים פון כולל, ער האט גענוג פרנסה, דער טאטע צי דער שווער האלטן אים אוים, אבער קיין ברכה זעהט ער נישט אין די לערנען, וועז דארף מען מקיים זיין דער פשוטער פשט פון 'וישניים יסעו' זיך צו טרעפן א צווייטע זאך וואס צו טוהן?

רבינו: דאס וועגדט זיך אויך ווער, יעדער מענטש איז אנדערש, עס וועגדט זיך ווי פלייסיג ער לערנט, און ווי נישט פלייסיג ער לערנט. צי שטופט ער די צייט צי ער לערנט, עס איז נישטא קיין תשובה אויף דעם גלייך פאר יעדן איינעם, יעדער איינער איז טאקע אנדערש.

השואל: וואס דארף זיין דער צוגאנג צו דעם, אז ס'איז געווארן היינט אזא סדר ביי יעדע ציבור'ישע זאך, יעדע עסקנות, אז מ'קומט אריין אין כולל און מ'בעהט כולל יונגעלייט זאלן קומען צולייגן א האנט, מ'לייגט זיך אזוי אהן אויף די כולל אינגעלייט?

רבינו: מ'דארף טאקע נישט, מ'טוהט אן עווילה. א כולל איז נישט קיין אנ–אימפלויימענט עידזשענסי (נציגות למחוסרי עבודה).

השואל: מ'זעהט אסאך אין די כוללים אז עם קומען אריין גבאי צדקה, ס'איז די געשמאקסטע פלאץ אריין צו קומען איז א כולל וואו ס'איז דא דארט הונדערט–הונדערט פופציג יונגעלייט, מ'זעצט זיך ארויף אויף זיי, און מ'בעהט זיי גרויסע סכומים.

רבינו: ס'איז א עווילה גדולה, א עווילה גדולה.

ס'איז געווען אמאל אין די ישיבה אויך, ביי די בחורים איז אזוי געווען, ווייל ס'איז גרינגער פאר עם גבאי צדקה, צי וואס דארף ער גיין אין הונדערט פלעצער און טרעפן הונדערט מענטשן, און ער איז נישט זיכער אז ער וועט זיי טרעפן, קומט ער אריין אין א כולל און ער טרעפט הונדערט, צי הונדערט צוואנציג, צי אפילו מער, און ער פארלייגט זיך אויף זיי, און זיי זענען איידעלע יונגעלייט, דרך ארץ'דיגע יונגעלייט, זיי קענען נישט מעיז פנים זיין, אז עם קומט א איד א נשוא פנים מיט א וויכטיגן צוועק, כ'וויל נישט מזלזל זיין אינעם צוועק און מ'מעג און מ'דארף יעדן העלפן, אבער ס'איז אים אסאך גרינגער וועז ער גייט אין כולל, ממילא לייגט ער זיך אהן אויף זיי. מ'כאפט נישט אז די כולל יונגעלייט זענען נישט קיין פארדינערס, מ'לעבט פון א דבר קצוב, און מ'פארלייגט זיך סתם אויף זיי מיט גרויסע התחייבות'ער.

עס איז געווען אמאל אין ישיבה, מ'איז אויך געקומען אזוי אין די ישיבה, מ'האט ארויף געלייגט א פליכט אויף די בחורים, א חוב, מ'מוז גיין שאפן געלט, און די בחורים זענען אויך אזוי, מ'קען נישט מעיז פנים זיין, און אזוי האבן זיך בחורים דערזעהן מיט חובות, דער א בעל חוב פון אזויפיל געלט און דער אזויפיל געלט. כ'האב מיך אויפגעשטעלט זאגן אז איך בין משמט אלע חובות, קיינער איז גארנישט נישט שולדיג, און אזוי איז געווען.

דאס זעלבע איז מיט יונגעלייט, מ'טאר זיך נישט אהנלייגן, דאס איז אן עווילה גדולה, מ'פארלייגט זיך אויף יונגעלייט, די יונגעלייט דארפן צו לערנען מיט הרחבת הדעת, מהיכי תיתי אז איינער האט א געפיל אמאל צו א זאך העלפט ער אביסל, אבער זיך צו מאכן אזא קביעות מ'קומט אריין אין כולל, דא איז דער מקום צו שאפן געלט? אז מ'גייט אריין אין א פעקטאראי וואו עם זיצן הונדערט ארבעטער'ס און ער וויל בעטן פון די ארבעטער'ס, איז דא דארט א בעל בית, דער בעל בית וויל אז די ארבעטער זאלן ארבעטן פאר אים, און ער וועט אים אהנכאפן און ארוים טראגן פון דארט, ער וועט אים זאגן 'גיי ארוים פון דאנעט און דריי מיר נישט קיין קאפ ווי וויכטיג דאס איז', עם מעג זיין הונדערט חסידישע אידן ארבעטער'ס דארט, ער וועט דאס נישט צולאזן, זיי ארבייטן דארט אויף שבירות, אין א כולל איז נישטא אזא בעל בית, אזא פעסטער בעל בית וואס זאל זאגן דו שטערסט, ביי א ארבעט אפילו וועז ער וועט מחליט זיין אז ער קומט נאר ביי הפסקה 'לאנטש צייט', וועט מען דאס אויך נישט צולאזן, ס'איז טאקע א גרויסע עווילה, און אויב די ממונים אין כולל קענען דאס מונע זיין, מעגן זיי דאס מונע זיין.

השואל: מ'דערציילט נאך אז עס איז געווען נאך די ערשטע וועלט'ס קריג, כלל ישראל איז געווען אין א שווערן מצב, איז ביים בעלזער רב רבי ישכר דוב ז"ל געווען אידן וואס זענען געקומען א גאנצן טאג, איינער איז אריין געקומען וויינען וועגן די פרנסה, איינער איז אריין געקומען וויינען וועגן געזונט, איינער איז געקומען וויינען וועגן די משפחה, דער בעלזער רב נאך אזא טאג האט ער זיך אהנגערופן אז מ'זאגט ביים דאוונען השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה, אז ער בעהט דעם אויבערשטן וועז וועט מען שוין קענען צוריק גיין צו די

אמאליגע צייטן אז די רבי׳ם זאלן נישט זיין פארנומען מיט פראבלעמען, וחסר ממנו יגן ואנחה, עם זאל אלעם אוועק גיין, נאר ומלוך עלינו, אז די פראבלעמען זאלן זיין נאר רוחניות, אונזער בקשה איז היינט אז דער רבי זאל אויף אונז משפיע זיין, אז אונזערע דאגות אונזערע פראבלעמען זאל אייביג זיין די פראבלעמען וואס מ׳האט דא היינט אויסגעשמועסט, עם זאל פאר קיינעם גארנישט פעלן, עם זאל זיין שבתי בבית ה׳ כל ימי חיי לחזות בנועם ה׳ ולבקר בהיכלו.

רבינו איחל לחיים לכל הנאספים וכירך אותם ברב ברכות
לאחמ״כ השמיע כ״ק מרן רבינו שליט״א דברות קודש
והאריך בדברי דרוש בעניני מתן תורה וחמשך בדברי אגדה

.....דאם האב איך אזוי געקלערט בדרך דרוש לכבוד די לומדי תורה וואם זענען געקומען אהער, די בארא פארק׳ער כולל אינגעלייט, אברכים חשובים לומדי תורה.

עם קען נאך זיין דאם וואם שטייט אין מדרש ילקוט, ויחן שם ישראל נגד ההר, אז דער הר המוריה איז נעקר געווארן ממקומו, און ס׳איז געקומען צום מדבר סיני, און דארט האט מען געגעבן די תורה אויפן הר המוריה, דארף מען צו פארשטיין, וואם איז דאם ענין אז הר המוריה איז נעקר געווארן ממקומו און ס׳איז געקומען קיין מדבר סיני.

עם איז היינט ראש חודש סיון, ׳ביום הזה באו מדבר סיני׳, אידן האבן זיך געגרייט מקבל צו זיין די תורה, אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע מיט א גרויסע השתוקקות, און יעדעם יאר ווען עס קומט דער זמן איז דאם נחקק בזמנו, דאם וואם אידן האבן געהאט א גרויסן חשק מקבל צו זיין די תורה, דאם איז געזאגט געווארן פאר יעדן איינציגן מענטש, הגדול לפי גדלו און הקטן לפי קטנו, יעדער איינציגער איד ווען עס קומט די טעג, אין דעם זמן כאפט אים אהן א תשוקה אן התעוררות צו לימוד התורה, ווייל עס ווערט נתעורר דאם וואם אידן האבן געזאגט נעשה ונשמע. כל שכן ווערט דאם נתעורר ביי די אידן די יושבי אוהל, די וואם זיצן באהלה של תורה און זיי זענען זיך ממית באהלה של תורה.

עם קען זיין, ׳כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל׳, זאגט רש״י, ׳בלשון הזה כסדר הזה׳, דער זיידע ז״ל אין עצי חיים און דער טאטע ז״ל אין ברך משה שטעלן זיך אויף דעם, וואם איז דער כסדר הזה, וואם מיינט מען כסדר הזה. אין פשטות קען מען זאגן, די גמרא ברענגט (ברכות סג:) א מימרא פון ריש לקיש הסכת ושמע ישראל ׳אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה׳. וואם איז טייטש מי שממית עצמו עליה, אז מ׳דארף האבן מסירות נפש פאר תורה.

א כח פון מסירות נפש, אברהם אבינו האט געברענגט יצחק אויף די עקידה, און יצחק האט אויסגעשטרעקט זיין האלדז, און אברהם איז געגאנגען שחט׳ן זיין איינציגן קינד, האט ער אראפ געברענגט א כח פון מסירות נפש, איז ווען דעם האט דער אויבערשטער געברענגט דעם הר המוריה אויפן הר סיני, הר המוריה דארט איז א פלאץ וואו א איד האט געברענגט א קרבן מיט מסירות נפש פארץ בורא כל עולמים, אז ס׳איז געווען מסירות נפש, דאם איז ׳כה תאמר בלשון הזה כסדר הזה׳, צו לערנען תורה דארף מען האבן מסירות נפש, אין התורה מתקיים אלא במי שממית עצמו עליה. איז כה תאמר, אז מ׳דארף האבן מסירות נפש, איז דער ׳כה׳ גייט ארויף אויף דעם סדר פון אברהם אבינו מיט יצחק אבינו וואם האבן אראפ געברענגט א כח פון מסירות נפש.

בפשטות איז ׳כה תאמר בלשון הזה כסדר הזה׳. עם שטייט אין פסוק ׳ומשה עלה אל האלקים׳, משה רבינו איז געווען כל עליותיו בהשכמה, דאם מיינט מען כה תאמר בית יעקב, בלשון הזה כסדר הזה, בהשכמה. ווייל די וועלט טייטשט, כל עליותיו, אלעם וואם משה רבינו איז געשטיגן, דאם איז געווען ׳בהשכמה׳, מיטן אויפשטיין פארטאגס, כל עליותיו בהשכמה, האט ער געזאגט, בלשון הזה כסדר הזה, דער סדר פון משה רבינו, אויפשטיין פארטאג׳ס און לערנען.

בפרט וואם דער ייטב פנים (מאמר אור המקוף אות יב) זאגט אז אויפשטיין פארטאג׳ס צוברעכן די תאות השינה איז אן ענין פון מסירות נפש, גייט עס דאך צוזאמען, הר המוריה איז דארט געקומען וואם דאם איז א כח פון מסירות נפש, און אז מ׳האט מסירות נפש קען זיין ׳ומשה עלה אל האלקים׳ בהשכמה עלה, כל עליותיו בהשכמה, קען מען אויפשטיין פארטאג׳ס, און דאם איז ׳כה תאמר לבית יעקב, בלשון הזה כסדר הזה׳.

דאם וויל איך זאגן פאר די חשוב׳ע יונגעלייט יושבי אהלה של תורה, דער טאג פאר א כולל יונגערמאן טאר זיך נישט אהנהייבן מיטן דאווענען, דער טאג דארף זיך אהנהייבן מיט לימוד התורה. לערנען פארץ דאווענען, א חשוב׳ן זמן דארף מען מקדיש זיין, מ׳שטייט אויף אינדערפרי און מ׳לערנט פארץ דאווענען, און אזוי העלפט דער אויבערשטער אז מ׳קען זיצן און עוסק זיין בתורה, איז דאם דאווענען אויף א העכערע בחינה, דאם לערנען א גאנצן טאג איז גאנץ אנדערש ווען מ׳איז מסודר, דארף מען צו זעהן יש סדר למשנ״ה, מ׳דארף זיך מאכן א סדר ווען מ׳גייט שלאפן ביינאכט און ווען מ׳שטייט אויף אינדערפרי, אזוי

אז עם זאל קענען זיין ומשה עלה אל האלקים, בהשכמה עלה, דאם איז דער דרך וואם דער אויבערשטער האט אים געהייסן זאגן פאר כלל ישראל.

דער אויבערשטער זאל העלפן עטץ זאלטם זוכה זיין צו לערנען בהתמדה, אויסצופיהלן די זמנים, די צייט וואם מ׳געפינט זיך אין כולל, איינער איז אביסל מער אין כולל, איינער איז אביסל וויניגער, אבער וועז מ׳איז אין כולל זאל מען אויסנוצן די צייט, אויסצופיהלן מיט לימוד התורה, צו שטייגן אין תורה, צי דאם איז גמרא מיט תוס׳, צי שולחן ערוך, ילמוד מה שלבו חפץ, איינער ציהט צו אורח חיים אן איינער ציהט צו יורה דעה, יעדער איינער וואו ער האט אן השתוקקות, וואם זיין נשמה איז משתוקק צו לערנען, דער עיקר איז מ׳זאל עוסק זיין בתורה, מ׳זאל לערנען תורה, לערנען אן חזר״ן.

כ׳האב געזעהן אין חידושי חתם סופר אין מס׳ נדה, האט ער דארט א שמועס, משה רבינו איז געווען אין הימל פערציג טעג, פרעגט ער, פארוואם איז משה רבינו געווען אין הימל פערציג טעג, דער אויבערשטער האט געלערנט מיט משה רבינו די תורה, ער קען דען נישט אויסלערנען אין איין מינוט, היפלא מה׳ דבר. אין אמת׳ן אז מ׳טראכט אריין אין פערציג טעג קען מען דען יא ענדיגן בדרך הטבע אדורך צו לערנען כל התורה, אלא מאי איז דאך דאם אלעם בדרך נס, נו אז עם געשעהט שוין א נס פארוואם דארף נעמען פערציג טעג.

ער וויל קודם זאגן פשט אז עם האט געדויערט פאר משה רבינו די אלע טעג ביז וועז ער האט זיך מזכך געווען, אזוי הייבט ער אהן צו זאגן, אז משה רבינו האט זיך מזכך געווען זיכוך אחר זיכוך, ביז וועז ער איז צוגעקומען צום ריבטיגן זמן, און וועז ער איז צוגעקומען צו די ריבטיגע זמן אין די לעצטע רגע האט הקב״ה אים געגעבן די תורה, עם האט טאקע נישט לאנג געדויערט, נאר וואם האט געדויערט פערציג טעג, דער זיכוך ביז וועז ער איז צוגעקומען צו דעם.

אבער נאכדעם זאגט ער, ניין, משה רבינו איז שוין געווען מזוכך וועז ער איז ארויף געגאנגען אין הימל, דרייט ער איבער דאם עסק, פאר משה רבינו האט מען געגעבן די תורה גלייך, איי וואם האט געדויערט פערציג טעג, ער האט ג׳ע׳חזר׳ט, משה רבינו האט ג׳ע׳חזר׳ט, געגעבן האט מען די תורה איינם צוויי, ג׳עחזר׳ט האט ער פערציג טעג.

אויב אזוי קען זיין, ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה׳ מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו׳ בלשון הזה כסדר הזה, אז מ׳זאל חזר״ן פערציג טעג, אפילו ער האט געלערנט די תורה אין א קורצע צייט, האט ער אבער געדארפט צו חזר״ן, כסדר הזה, מ׳זאל חזר״ן, דאם איז דער כסדר הזה.

דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל זיצן און עוסק זיין בתורה, מ׳זאל זוכה זיין צו הבנה אין תורה, און דער עיקר אז מ׳רעדט יעצט צו יונגעלייט, כסדר הזה, לימוד התורה בטהרה, א יונגערמאן נאך די חתונה דארף צו וויסן לימוד התורה זאל זיין בטהרה, עם איז היינט דא מקוואות איבעראל, און מ׳דארף זיך צוגעוואוינען צו לימוד התורה בטהרה עילאה, דאם איז דער כסדר הזה. צו לערנען תורה בטהרה, דאם איז א סגולה צו הצלחה בתורה, דאם איז א סגולה מ׳זאל געדענקען תורה, דער אויבערשטער זאל העלפן מ׳זאל קענען עוסק זיין בתורה מיט הרחבת הדעת.

בכלל, אז מ׳רעדט יעצט צו כולל יונגעלייט בני תורה, וואם דאם איז די עידית שבעידית פון כלל ישראל, דארף זיין דער התנהגות כראוי, אזוי ווי די עידית שבעידית, דאם התנהגות פון בני תורה דארף צו זיין לעילא ולעילא, סיי אין ביהמ״ד און סיי אין שטוב, סיי וועז מ׳דאוועט. און דאם זעלבע כלפי צניעות פון די בני בית אין שטוב דארף צו זיין אויף א הויבע דרגה, מ׳דארף צו וויסן די כולל יונגעלייט דאם איז דער יסוד פון די קהילה, פון דעם קומט ארויס מיטן אויבערשטן׳ס הילף מורי הוראה בישראל, מרביצי תורה, מלמדים, שוחטים, סופרים, מוהלים, אלע כלי קודש וואם כלל ישראל דארף, און פארשטייט׳זיך בעלי בתים נכבדים, חשוב׳ע בעלי בתים וואם זענען עוסק אין צדקה וחסד, דינען דעם הייליגן באשעפער, ערליכע חשוב׳ע בעלי בתים, אלעם קומט ארויס פון כולל.

דארף מען צוזעהן אז דער כולל זאל זיין א געהויבענער כולל, ווי העכער ס׳איז, אלץ שענער די קהלה איז, דאם איז דער שענסטער כבוד פאר די קהילה, א שיינער כולל מיט חסידישע יונגעלייט, מ׳זיצט און מ׳לערנט מ׳דינט דעם באשעפער, עם שטייגן אוים תלמידי חכמים וחסידים, אהובים למעלה ונחמדים למטה.

זאל דער אויבערשטער העלפן עטץ זאלטם קענען זיצן עוסק זיין בתורה, שטייגן אין תורה און יראת שמים מיט ברכה והצלחה, מ׳זאל זוכה זיין מקבל צו זיין די תורה – יעצט קומט דאך יו״ט שבועות – מיט א שמחה וחדוה עילאה מיט נחת דקדושה און מיט אלעם גוטן, ביז דער אויבערשטער וועט העלפן מיר וועלן זוכה זיין מקבל צו זיין משיח צדקינו במהרה בימינו אמן.

את קול שמענו

בדברים חוצבים להבות אש
יצא עטרת ראשינו

כבוד קדושת מרן
רבינו הגה"ק שליט"א

בבקשה נרגשת
לאנשי שלומינו
תושבי קרית יואל יצ"ו

בסעודת הודאה כ"א כסלו
תשפ"א לפ"ק

לעילוי נשמת

הרה"ח ר' **משה חיים הכהן רובין** ז"ל

בן הרה"ח ר' **ישעיהו** ז"ל

נלב"ע ו' סיון – א' דשבועות

תנצב"ה.

הוכצח ע"י בניו ידידינו החשובים

מוה"ר מרדכי רובין הי"ו

ומוה"ר ישעי' יצחק רובין הי"ו

לעילוי נשמת

האה"ח מרת **ברכה פריינד** ע"ה

בת הרה"ח ר' **חיים** ז"ל

נלב"ע י"א סיון

תנצב"ה.

הוכצח ע"י בנה ידידינו החשוב

מוה"ר משה ארי' פריינד הי"ו

ס. ראה"ק דקהילתינו הק' לאנדאן יע"א

שטר אירוסין ותנאים שבין ישראל לאביהם שבשמים
חיברו הרה"ק רבי ישראל נגארא זצ"ל מגורי האריז"ל
ונהגו רבותינו הקדושים אדמו"י סיגעט וסאטמאר לקרותו ביום א' דשבועות

בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וּלְמַזָּל טוֹב

הַמַּגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית הוּא יִתֵּן שֵׂם טוֹב וּשְׁאֵרִית לְאֻמָּה דִּבְרֵי הַתְּנָאִים וְהַבְּרִית שֶׁנִּדְבְּרוּ וְהוּתְנוּ בֵּין שְׁנֵי הַצְּדָדִים לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת, דְּהַיְינוּ, מִצַּד הָאֶחָד יָחִיד וּמְיוּחָד בּוֹרֵא כֹּל, וְהֵם קָדְמוֹן, עִלַּת הָעִלּוֹת וְסִבַּת הַסִּבּוֹת הָעוֹמֵד מִצַּד עַצְמוֹ, שֶׁהֵם כְּבוֹדוֹ שֶׁאֵין לְשַׁעֵר וּלְדַמּוֹת בְּכָל מִינֵי מַרְאוֹת וְצוּרוֹת, פָּשׁוּט בְּתַכְלִית הַפְּשָׁטוּת עַד אֵין סוֹף וְעַד אֵין חֵקֶר. וּמִצַּד הַשֵּׁנִי הֲלֹא הוּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כַּלָּה קְרוּאָה בְּנָעִימָה עֲטֶרֶת תִּפְאֶרֶת מַטְרוֹנִיתָא לְדִידִישְׁתָּא עִלַּיְמִתָּא שַׁפִּירְתָּא, יָפָה כַּלְבָנָה בָּרָה כַּחַמָּה, זוֹהַר דָּרִיק נְצוֹצִין, וּמַבְהִיק כְּבָרָק לְעֵינַיִם, בַּת מְלָכִים יוֹתְסֵי אֶרֶץ, הַמָּה אָבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וּבְמַלְכוּת בֵּית דָּוִד וּשְׁלֹמֹה הוּא מְעוּטָרֶת וּמְהוּדֶרֶת בְּכֶתֶר מַלְכוּת, הָעוֹמֶדֶת מִצַּד עַצְמָהּ עֶצֶם אֱלֹהוּת סוֹף הַמַּעֲשֶׂה תְּחִילַת הַמַּחֲשָׁבָה מְדַּת מַלְכוּת לְדִידִישְׁתָּא, סוֹד תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שְׁלוֹמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל, סוֹפָא דְּכָל דַּרְגִּין קַדִּישִׁין וְעִלָּאֵי דְּכָל דַּרְגִּין וְהַצְּוִוחוֹת.

רֵאשִׁית דָּבָר, הַבָּוּר כָּאֲרָיִם בְּוִוירוֹ שֶׁל עוֹלָם הַתְּוִוחוֹן(ס) הַקָּדוֹשׁ מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יִשָּׂא לְנַפֵּל טוֹב אֶת בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִישׁ לֹא יְדָעָהּ וּ שְׁכִינָתָא קַדִּישָׁא, בְּוִוּפָּה וְקִדּוּשִׁין כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, וְאַל יַבְרִיזוּ וְאַל יַעֲלִימוּ לֹא זֶה מִזֶּה וְלֹא זֶה מֵזֶּה מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, רַק תָּמִיד פָּנֶיהָם אִישׁ אֶל אָחִיו בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וְרֵעוּת דְּלָא מִתְפָּרְשִׁין דָּא מִן דָּא לְעָלְמִין, וְיִשְׁלְטוּ בְּשׁוֹנְאֵיהוֹן, וְזֶרַע אַל יִתְעָרֵב, וְעֶרֶל וְטָמֵא אַל יִגַּע בִּמְאוּרוֹת, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

הָוְוִתָן הַנֵּל הִתְוַוֵּיב אֶת עַצְמוֹ לְהַכְנִיס כָּל אֲשֶׁר הֶאֱצִיל וּבָרָא וְיָצַר וְעָשָׂה הַכֹּל לְמַעְנָהּ וּלְמַעַן הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה בְּמַעֲמַד הַר סִינַי הִרְכִּין שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וַאֲשֶׁר תִּכְנָם בְּגֶזֶרַת (עַל שֵׁם הַפָּסוּק (ירמי' ג,כה) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וָלָיְלָה), כֵּן הִתְוַוֵּיב אֶת עַצְמוֹ לְהַרְכִּין כָּל בַּעֲשָׂה בְּרֵאשִׁית וְלִתֵּת לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל כָּל הָעַמִּים תַּוְוִתֵּיהֶן, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (דניאל ז,כז) וְאַתְּנָה עַל בָּמוֹתֵימוֹ תִּדְרֹךְ, וְאֵילֵי בָּבֶיוֹת יְשָׁרְתוּנָךְ (ישעי' ס,ז), וְסִלְקָ תֵּיכֶף שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁלְשִׁ עֶשְׂרֵה מְאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים לְיַד הַשִּׁלְשִׁ הַמְּרוּמָּה לְשֵׁנֵי הַצְּדָדִים, הֲלֹא הוּא רָעָיָא מְהֵימְנָא מֹשֶׁה רַבֵּינוּ רַבָּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים וְשֶׁל מַלְאָכֵי הַשָּׁרֵת, וְהִתְוַוֵּיב לִיתֵּן שָׂכָר טוֹב עֲלֵיהֶם רַב טוּב הַצָּפוּן אֲשֶׁר עַיִן לֹא רָאֲתָה אֱלֹקִים זוּלָתֶיךָ, זוּז מֵרוֹב כֹּל שֶׁל עוֹלָם הַזֶּה, וְהִתְוַוֵּיב אֶת עַצְמוֹ לִיתֵּן סְבוּלוֹנוֹת לְסִבּוּל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִינֵי סְבוּלוֹנוֹת בְּבָנֵי וְנֵי וּמְוֻנֵּי הֵן רוּחָנִי וְהֵן גַּשְׁמִי, וּבְמוּחְלָה סְלִיחָה וְכַפָּרָה, כְּדֵי לִהְיוֹת לוֹ מַמְלֶכֶת כֹּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, לְבִלְתִּי הַחֲלִישָׁם בְּאוּמָּה אַחֶרֶת, וּלְהַבִּיאָם לְצִיּוֹן עִיר מְלוּכָה וּבְרֵת. וְהִתְוַוֵּיב אֶת עַצְמוֹ לְהַלְבִּישָׁהּ בַּעֲשָׂרָה מִינֵי לְבוּשִׁין, וּבְכ"ד תַּכְשִׁיטִין, וּבד' בְּגָדֵי לָבָן בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, וּלְהַרְיִק לָהֶם שֶׁפַע וּבְרָכָה וְחַיִּים לְמִשְׁמֶרֶת. מַתָּנוֹת לְהַכְנִיסָהּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל גַּם זֶהָב בָּקָע מִשְׁקָלוֹ, אֲלוּ שְׁקָלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם כּוֹפֵר עֲלֵיהֶם מְכֻפֶּרֶת. וּשְׁנֵי צְמִידִים, אֲלוּ שְׁנֵי לוּחוֹת הַבְּרִית. עֲשָׂרָה זָהָב מִשְׁקָלָם, אֲלוּ עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת. וּמַרְגָּלִיּוֹת טוֹבָה תְּלוּיָה בְּעֲנָאבָרָה, זוּ וָכְמַת אֱלֹקִית יְדִיעַת שְׁמוֹתָיו וְיִיחוּד שְׁנֵיהֶם בְּכָל הַיְכָלוֹת וּבד' עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָה, וְהַשְׁגָּחוֹתָיו וְהַשְׁגָּחוֹתָיו לְעוֹלָם יְכוֹלְתּוֹ רוֹחֲנִיּוּתוֹ וְהִשְׁתַּלְשְׁלוּתוֹ וְהִשְׁפָּעָתוֹ עַל כָּל הַנִּבְרְאִים רַגַּע כְּמֵימְרָא בְּלִי נֶעֱדָרֶת, עִם הַמַּטְבֵּעַ הַנִּקְרָא נוֹבִיל הַתְּלוּיָה בְּמַרְגָּלִיּוֹת הוּא וָכְמַת הַפִּלוֹסוֹפְיָה וָכְמַת הַטֶּבַע הַגּוּפָנִית וּמוּקָרִים הַתְּלוּיִם בְּוָכְמַת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר הִיא בֵּין הָעַמִּים לְכָבוֹד וּלְתִפְאֶרֶת, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (דברים ד,ו) כִּי הִוא וָכְמַתְכֶם וּבִינַתְכֶם לְעֵינֵי הָעַמִּים, וַעֲטֶרֶת זָהָב בְּרֹאשָׁם

(ס) בחוו"ן של מתתו"ן. כ' בעטש"ך פ' בחקוותי ח"ל, שכוונתו גם שנכוכיה שהביה דיבתו והשרלה שכוונתו על בחלק שכיון כיה חלק עיכ ופיכ יחפץ, ובזה מובן הכלית בבריאה, וכיון שעיקר כח השלם בתתו"ן, לכוורות כי לון חפץ יה, נשבע בעלך שיצ שבעוס, לך בחשוש שנכוך ונכוה מנכבה פלוי כפנין כוכל כ' כמה. ח"ש בתתו"ס, ובזה השלם, כי שם בתתו"ס, וכיון שעיקר כח בתתו"ן, דהיינו שנכוך ונעלוה שהביה דיבתו והשרלה שכוונתו על בחלק שכיון לך בתתו"ס;

צַדִּיקִים יוֹשְׁבִים וְעַטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשָׁם, טַבַּעַת קְדוּשִׁין אֵלּוּ שֶׁלְּשָׁה כְּרִיכוֹת שֶׁל רְצוּעָה בְּאֶצְבַּע הָאֶמְצָעִי, וּוֹשׁ סְבִיבוֹתֶיהָ קְטַנִּים זֶה עוֹבֵי הַנָּשְׁמוֹ מִתַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַזֶּה בְּשִׁלְוָן עֹרֶף וּמְטָה מוּצַעַת זֶה מִטָּתוֹ שֶׁלִּשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֵם הַכָּנָה לַעֲבוֹדָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּאַלְשִׁיךְ בְּפַרְשַׁת בְּחֻקּוֹתַי בְּתוֹרַת מֹשֶׁה הַנְּתוּנָה לְמִנְּזִירוּת.

הַכַּלָּה הַנֵּל הִתְוַיְּבָה אֶת עַצְמָהּ לְהַכְנִיס כָּל אֲשֶׁר לָהּ לִמְסוֹר לְבָבָהּ וְנַפְשָׁהּ עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוֹדָה בְּרֶבִיעָה וַחֲשׁוּקָה בְּדִוּחִילוּ וּרְחִימוּ, וְסִילְקָה תֵּיכֶף לְיַד הַשְּׁלִישׁ הַמְּרוּצָה הַנֵּל שֶׁהִקְדִּימָה נַעֲשֶׂה לְנִשְׁמַע, וְאֵלֶּה הַבְּנָדִים אֲשֶׁר תַּלְבִּישׁ אֶת עַצְמָהּ, בְּגָדֵי כְּבוֹד וְתִפְאֶרֶת לְיוֹם טוֹב, וְתִיקוּן הַנַּעֲשֶׂה בְּמְאוֹרוֹת הַגְּדוֹלִים עַל יְדֵי מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בְּמוֹעֲדִים וְיָמִים טוֹבִים וּבְגָדֵי שַׁבָּת, וּלְקַשֵּׁט אֶת עַצְמָהּ בְּכ״ד תַּכְשִׁיטֵי כַּלָּה עַל יְדֵי מִצְוֹת הַנַּעֲשִׂים בְּשַׁבָּת, וּוֹשׁ מֵהַתּוֹסְפוֹת הַנַּעֲשֶׂה עַל יְדֵי קָרְבַּן מוּסַף שַׁבָּת, וּבְגָדֵי וּוֹשׁ וּוֹכִיחַ הִיא לָהּ לְבַטֵּל הַפָּסוּק (ויקרא ח,ח) וְהָנִיתָ בּוֹ יוֹמָם וָלָיְלָה, בְּגָדֵי לָבָן כְּמַאֲמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (קהלת ט,ח) בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגָדֶיךָ לְבָנִים, עֲשִׂיתָם וְגַם רְדִידִים וּ מַעֲשֶׂה וְזֹדוֹשִׁים וּפַלְפּוֹלִים לַוְלוֹקָא דְּרַבָּנָן, מִטָּה מוּצַעַת וּ מִטָּתוֹ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם שִׁשִּׁים גִּבּוֹרִים סָבִיב לָהּ וּ שִׁשִּׁים מַסֶּכְתּוֹת, וּשְׁמוֹנִים פִּילַגְשִׁים וַעֲלָמוֹת הֵם גּוּפֵי הֲלָכוֹת אֵין מִסְפָּר. מַתָּנוֹת לְהוֹנְתָן הַנֵּל כּוֹבַע בְּרֹאשׁוֹ עֲשֵׂה בּוֹ עֲשָׂר לָבָן וַעֲזָרוֹת, וּפְאֵרָה וָבוּשׁ עַל רֹאשָׁהּ וּ תְּפִילִין שֶׁבְּרֹאשׁ, תְּפִילָּתָן שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנַּעֲשֶׂה כֶּתֶר בְּרֹאשׁוֹ, וְוֹשׁ מְצוּפָּה כֶּסֶף וּ חֲמִשָּׁה וּוֹשׁי תּוֹרָה וּמְצוּפִין בְּפֵרוּשִׁים שׁוֹנִים בְּפַרְדֵּס, וּלְרַלְּקָ בָּהֶם הַיְטֵב וְלַדֵּבֶר דָּבָר עַל אוֹפָנָיו. עוֹד מַתָּנָה לְהוֹנְתָן יוֹפִי טוֹבָה עִם עוֹר שֶׁל שׁוּעָל דְּהַיְינוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁל שׁוּעָלִים שֶׁדִּרְכֵּיהֶם לִהְיוֹת מַשְׂכִּילִים בְּדִרְכָם וְטִבְעָם לִהְיוֹת פּוֹנִים תָּמִיד אַוֵּרֵיהֶם, כֵּן כָּל עוֹבְדֵי הַשֵּׁם תָּמִיד דִּרְכֵיהֶם לִהְיוֹת מַשְׂכִּילִים וְטִבְעָם לִהְיוֹת פּוֹנִים וְכָל אַוּוֹרֵיהֶם בֵּיתָה. וְהוֹנְתָן הַנֵּל הִתְוַיֵּב אֶת עַצְמוֹ לִיתֵּן מְזוֹנוֹת לְהַכַּלָּה מַטְרוֹנִיתָא דְּרִישְׁתָּא וְשׁוּשְׁבִּינָא כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם, הֵן מְזוֹנֵי רוּחָנִי לָזֶם אַבִּירִים אֲכַל אִישׁ, וְהֵן מְזוֹנֵי גַּשְׁמִי לָזֶם לֶאֱכוֹל וְלִבּוֹשׁ לְלְבּוֹשׁ בְּרֹךְ כְּבוֹד בֵּיהּ וּבְבָא עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, בְּלִי שׁוּם טַעֲנָה וּמַעֲנֶה וּבְלִי עִיכּוּב כְּלָל. שְׁטַר שִׁילּוּם שְׁכַר וּשְׁטַר וַוֹלִיצָה לְוַוֹלְצָה מִכָּל צָרָתָהּ. וְהַוָּתוּנָה תִּהְיֶה לְמַלָּךְ טוֹב בְּשִׁשִּׁי בְּשַׁבָּת בְּוַוֹדֶשׁ סִיוָן שְׁנַת שְׁנֵי אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וּשְׁמוֹנָה וְאַרְבָּעִים לִבְרִיאַת עוֹלָם. עַל הוֹצָאוֹת הַוָּתָן לְהוֹצִיא קוֹלוֹת וּבְרָקִים וְלַפִּידִים בּוֹעֲרִים וּרְקִיעִים נוֹטְפִים כָּל מִינֵי בְּשָׂמִים לְשַׂמּוֹחַ הַנַּעֲשִׂים, וְהַבְּרוֹנָגִים הֵמָּה מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת יְרוֹדוּן בְּמַלְמוּטֵי וְתָן וְכָלָה, וְהַכְּלֵי זֶמֶר נְעִימוֹת הַנַּגָּנִים וּשְׁרָפִים וְאוֹפַנִּים בְּשִׁירָה וּבְזִמְרָה, וּמוֹזְמֵת קָטֶט וְעִידֶר וַוֹז וְשָׁלוֹם יִתְנַהֲגוּ בְּתַגָּנוֹת צוֹם בַּעַל בְּכִי בְּתִשׁוּבָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִיבְלָה עָלֶיהָ הַכַּלָּה לִשְׁמוֹעַ בְּכָל מִינֵי שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת אַוֵּר קְרִיאַת כָּל הַנְּשָׁמוֹת. וּבְעֵל הַשְּׁמוּעָה מִמְעוֹנוֹ יְסַלֵּק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוֹצָאוֹתָיו וְוֶסְרוֹנוֹ. יִשְׁמַע וְיָכִין וְיוֹסִיף לֶקַח וּמַתָּנוֹת וּבְנִיסוּךְ חַיִּין. לָקַח מִצַּד עוֹבֵר לְצַד הַמַּלְכִּים, דְּהַיְינוּ מִצַּד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר מִצַּד הוֹנְתָן לְבַל יִפּוֹל דָּבָר אַרְצָה. עֲרֹב קַבְּלָן מִצַּד הוֹנְתָן כָּל צְבָא הַשָּׁמַיִם וּשְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפַנֵּי הַקּוֹדֶשׁ לְכָל שְׁמָהָן וְכִנּוּיֵן וְסִפְרָן קַדִּישִׁין. עֲרֹב קַבְּלָן מִצַּד הַכַּלָּה צַדִּיקֵי הַדּוֹר וְתִינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן, וְהַצַּדִּיקִים מְזוּמָנִים לְפַאֲרוֹת הָעֲרָבִים בַּל יַגִּיעַ לָהֶם שׁוּם נֶזֶק וְלִיקּוּי הַמְּאוֹרוֹת וְזֹס וְשָׁלוֹם, וְקִנְיָא מִן הוֹנְתָן וְהַכַּלָּה קְנָיָן וְמִשָּׁה וּוֹמִשֵּׁי תּוֹרָה וּתְעוּדָה אֲרוּכָה מֵאֶרֶץ מִדָּה וּרְוָוחָה מִנִּי יָם, וְהַכֹּל שָׁרִיר וְקַיָּם.

נְאוּם הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם עַד הָרִאשׁוֹן.

וְנְאוּם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם עַד הַשֵּׁנִי.

הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הָעוֹמְדִים בָּעֲזָרָה פֶּה בְּמִקְדָּשׁ מַעַט כּוֹלָם יַעֲנוּ וְיֹאמְרוּ מַלֵּל טוֹב, הַשֵּׁם אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד, אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁכָּכָה לוֹ אַשְׁרֵי הָעָם שֶׁה׳ אֱלֹקָיו:

מַזָּל טוֹב

דפוס והוצאת **פְּאֵר** קדית יואל רע״ז

ואת נדבת ר׳ ישראל חיים שטעסל הי״ו, לע״נ הוריו הקדים

ר׳ יחיאל ב״ר אריה אשר ע״ה, שטעסל. נפטר ד׳ טבת תשנ״ה. — נורת וויטא בלומא ב״ר יעקב משה ע״ה. נפטרה ד׳ אלול תשס״ט. תנצב״ה

בְּעֶשְׂרִי בַּשַּׁבָּת שִׁשָּׁה יָמִים לְחוֹדֶשׁ סִיוָן שְׁנַת שְׁנֵי אֲלָפִים וְאַרְבַּע מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה לִבְרִיאַת עוֹלָם, לְמִנְיָן שֶׁאָנוּ מוֹנִין כָּאן לַמֵּד הַר סִינַי, אֵיךְ שֶׁהַלֹּא הוּא הַבָּחוּר כְּאֶרְזִים בְּחוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם הַתְּוּחוֹת(פ) הוּא מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אָמַר לְהָרָא בְּתוּלְתָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּת גְּדוֹלֵי יוֹוְסִין בְּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אָבִינוּ, הֱוֵי לִי לְאִנְתּוּ כְּדַת מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל, שֶׁתְּקַבְּלִי עֲלַיִכֶם תּוֹרַת מֹשֶׁה זוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, וַאֲנָא אֶפְלַוְּנָךְ כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (ישקקל עז,ג) וַאֲרוֹמְמֶנּוּ בַּמַּיִם, וְאוֹקִיר לִי מַמְלֶכֶת כְּהֲנִים וְגוֹי קָדוֹשׁ, וְאִיזֹן וַאֲפַרְנֵס יָתִיכִי לִיכִי הֵן מְזוֹנֵי רוּחָנֵי וְהֵן מְזוֹנוֹת גַּשְׁמִי אִישׁ תְּוֹת עָפְנוֹ וְאִישׁ תְּוֹת תְּאֵנָתוֹ כִּי בְּנֵי מְלָכִים חֲמוּדָה מַלְכוּת דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, כְּהִלְכוֹת גְּבִרִין יְהוּדָאִין דְּפָלְחִין וּמוֹקְרִין וְזָנִין וּמְפַרְנְסִין לְנָשֵׁיהוֹן בְּלוּעִטָא, כַּךְ קִבֵּל עָלָיו מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְמִפְלַח וּלְמוֹקַר יַתְהוֹן קֳדָם כָּל בְּנֵי עָלְמָא כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (דברים כו,יט) וּלְתִתְךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ וְלִהְיוֹת עַם קָדוֹשׁ (כפסוק כתוב וְלִתְּךָ עֶלְיוֹן עַל כָּל הַגּוֹיִם וגו' וְלִכְבוֹדִי פס קדוש), וַעֲתִידָה יְרוּשָׁלַיִם שֶׁתַּעֲלֶה עַד דַּמֶּשֶׂק (סכה"ר ז'), וּלְפַרְנָסָה יְתֵהוֹן בְּכָל מֵינֵי פַּרְנָסָה הֵן בְּחוֹל וְהֵן בְּשַׁבָּת, וּבְיוֹם הַשִּׁשִּׁי לָתֵת לָהֶם לֶחֶם מִשְׁנֶה אִישׁ לְפִי אָכְלוֹ, וְהֵיכָנָא לֵיכִי מֵהָר בְּתוּלֵיכִי כִּי הִיא בְּתוּלָה וְאִישׁ לֹא יְדָעָהּ כֶּסֶף זוּזִין הֵם אֶלֶף עוֹלָמוֹת דְּכַסְיִפִין שַׁעֲתִידָה לְיָרְשָׁה מִבֵּית בַּעֲלָהּ מָאתַיִם לְנוֹטְרִים אֶת פְּרִיוֹ דְּוָוֹי לֵיכִי מִדְּאוֹרַיְיתָא, וּמְוֹנַיכִי וְכִסּוּתַיכִי וְסִיפּוּקֵיכִי הֵם שְׁאֵר כִּסּוּת וְעוֹנָה, שְׁאֵר אֵלּוּ מְזוֹנוֹת, כִּסּוּת הוּא וַיְלוֹלָא דְּרַבָּנָן הַנַּעֲשִׂים מִתּוֹרָה וּמִצְוָה, וְעוֹנָה זוּ עוֹנָתָן שֶׁל תַּלְמִידֵי וְחָכָמִים סוֹד כַּלַּת מִשְׁה, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (שמות כה,ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם, וּמִיעַל לְוָתִיכִי כְּאוּרְוָא כָּל אַרְעָא, וְחַיֵּיב לְהַכְנִיסָם אֶל אֶרֶץ זָבַת וָחָלָב וּדְבָשׁ, וְאִם תַּעֲשֶׂתַבְּאִי אֲפַרְקִינָךְ וְאוֹתְבִינָךְ לִי לְאִנְתִּי, וְהַלֹּא הוּא וַיְתַן דָּנָן הִתְוַוֵּיב אֶת עַצְמוֹ לְמִיפְרַךְ לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל מִן גָּלוּתָא וְלֹא לְהַנִּיחָם שָׁם בֵּינֵי עַמְמַיָּא, כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (ישפי מ,ט) עַל הַר גָּבֹהַּ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן, (שם מח,כב-כג) כֹּה אָמַר ה' אֱלֹקִים הִנֵּה אֶשָּׂא אֶל גּוֹיִם יָדִי וְאֶל עַמִּים אָרִים נִסִּי וְהֵבִיאוּ בָנַיִךְ בְּחֹצֶן וּבְנֹתַיִךְ עַל כָּתֵף תְּנָשֶׂאנָה, וְהָיוּ מְלָכִים אֹמְנַיִךְ וְשָׂרוֹתֵיהֶם מֵינִיקֹתָיִךְ אַפַּיִם אֶרֶץ יִשְׁתַּחֲוּוּ לָךְ וְכוּ', וּלְוַלְּעָהּ בְּכָל צָרָה וְצוּקָה, וְכָל יְמֵי מֵינַק אַרְמְלוּתָךְ אַתְּ תִּהְיֶא יָתְבָא בְּבֵיתִי וּמִיתְוָנָא מִנְּכְסַי, לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ כָּל מֵינֵי שֶׁפַע מְשֻׁבָּע מִדּוֹת הַלָּזוֹ וּמִתְּרִין מַלָּלִין נוֹצֵר אַתְּ תִּהְיֶא יָתְבָא בְּבֵיתִי וּמִיתְוָנָא מִנְּכְסַי, לְהַשְׁפִּיעַ לָהּ כָּל מֵינֵי שֶׁפַע מְשֻׁבָּע מִדּוֹת הַלָּזוֹ וּמִתְּרִין מַלָּלִין נוֹצֵר וְנָצְרָה דֶּרֶךְ צַנְּורוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וּמִשָּׁם יַגִּיעַ הַשֶּׁפַע עָלֵינוּ עִם בְּרָכָה וְהַצְלָחָה בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֵינוּ בְּלִי שׁוּם עִיכּוּב כְּלָל, וּבְנַיָּן דִּכְרִין דְּיֵהֲווּ לֵיכִי מִנָּאי אִינּוּן יִרְתוּן כֶּסֶף כְּתוּבָתַיִךְ יֶתֶר עַל זְוָלְקְהוֹן דְּעַם אָווּהוֹן בְּסוֹד הַכָּתוּב (ברפאשית כז,כט) הֱוֵה גְּבִיר לְאַוֵּיךְ וְיִשְׁתַּחֲווּ לָךְ בְּנֵי אִמֶּךָ, (דברים עח,ו) וַיָּשֶׂלֶת בְּגוֹיִם רַבִּים וּבְךָ לֹא יִמְשְׁלוּ, שֶׁהֵם יְקַבְּלוּ כָּל הַשֶּׁפַע וְכָל הַשְּׁעָוֹת טוֹבוֹת כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (ויקרא כו,ה) וַאֲכַלְתֶּם לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע, וְיַפְתְּוּ ה' לְךָ אֶת אוֹצָרוֹ הַטּוֹב (דברים כח,יב), וְכָל הָאוּמוֹת יְקַבְּלוּ רַק מִהְמַצִּית אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּבְנַיָּן נְזַקְּבִין דְּיֵהֲווּן לֵיכִי מִנָּאי יֶהֱוֵין יָתְבָן בְּבֵיתִם וּמִתְּוָנָן מִנְּכְסַי עַד דְּתִנָּסְבוּ לְגוּבְרִין. הַכֹּל קִבֵּל עָלָיו וַיְתַן דָּנָן לְמִיהַב לָהּ לִכְנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אַפֵּילּוּ בֵּינֵי מֵינַק אַלְמְנוּתָהּ, וּצְבִיאַת בְּתוּלְתָּא דָא וְהַוְיוֹת לֵיהּ לְאִנְתָּא, וְדִין גְּרוֹנָא דְּהַנָּעֲלַת לֵיהּ מִבֵּי אֲבִיהָ מִצְוַת מִילָה וּפְרִיעָה וּמְסִירַת נַפְשָׁהּ עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְשִׁמּוֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּים אֶת תּוֹרָתוֹ בֵּין בְּכֶסֶף בֵּין בְּזָהָב לִלְמוֹד תּוֹרָתוֹ הַנֶּאֱמָרִים מִלֵּהָב וּמִפִּי רַב, בֵּין בְּתַכְשִׁיטִין לְקַשֵּׁט אֶת הַתּוֹרָה בְּפֵרוּשִׁים שׁוֹנִים בְּפַרְדֵּ"ס (בְּפַשָּׁט רֶמֶז דְּרוּשׁ סוֹד), שֶׁבָּזֶה מִתְקַשְּׁטֶת הַכַּלָּה הָעֶלְיוֹנָה בְּכ"ד קְשׁוּטִין שֶׁתּוּכַל לְמַיַּעל לְוָוּפָא בְּמַאנֵי דִּלְבוּשָׁא הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים שֶׁמֵּהֶם נַעֲשִׂים וַיְלוֹלָא דְּרַבָּנָן, וְיֵשׁ עָלֶיהָ עַל יָדָן לְכָל ד' עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה, בְּשִׁמּוּשֵׁי דְּרָה בְּסוֹד הַכָּתוּב (שמות כה,ח) וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם שֶׁלֹּא יְהֵא מַאתָּנָן, הִנֵּה זֶה עוֹמֵד אַחַר כָּתְלֵינוּ לִשְׁמוֹעַ קוֹל תְּפִלָּתֵנוּ כְּשֶׁאָנוּ קוֹרְאִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, וּבְשִׁמּוּשֵׁי דְּעַרְסָא הֵם עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לִהְיוֹת כֹּהֲנִים בַּעֲבוֹדָתָם וּלְוִיִּם בְּדוּכָנָם וְיִשְׂרָאֵל בְּמַעֲמָדָם. הַכֹּל קִבֵּל עָלָיו מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַיְתַן דָּנָן בְּמֵאָה זְקוּקִין כֶּסֶף צָרוּף הֵם מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְבָרְכִין לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וְנוֹתְנִים בָּזֶה וּמוֹסִיפִים כֹּחַ וּגְבוּרָה בְּמַמְלָכְיָא שֶׁל מַעְלָה. וּצְבִי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וַיְתַן דָּנָן וְהוֹסִיף לָהּ מִן דִּילֵיהּ עוֹד מֵאָה זְקוּקִין כֶּסֶף צָרוּף אֲחֵרִים כְּנֶגְדָּן הֵם סוֹד מַיִן

דְּכוּרִין שְׁיוּרְדִין מִלְמַעְלָה כְּנֶגְדָּן מִכָּל עֶשֶׂר סְפִירוֹת שֶׁכָּל אֶחָד כָּלוּל מֵעֶשֶׂר, סַךְ הַכֹּל מֵאתַיִם כֶּסֶף צָרוּף הוּא שֶׁפַּעַל הַיּוֹרֶדֶת בְּכָל יוֹם אַחַר תְּפִילַת הַבֹּקֶר כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב (משלי לא,טו) וַתִּתֵּן טֶרֶף לְבֵיתָהּ וְחֹק לְנַעֲרֹתֶיהָ. וְכָךְ אָמַר וַיִּתֵּן דָּנָן אֲחֲרִיוֹת שֶׁטֶר כְּתוּבָתָהּ דְּא הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁכְּתוּבָה אֵשׁ שְׁחוֹרָה עַל גַּבֵּי אֵשׁ לְבָנָה הִיא אֲחֲרִיוֹת לְשַׁלֵּם לָהּ לְכִנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁכָּר טוֹב בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא, גְּדוֹלָה דַּיָּן הֵם שְׁנֵי צַנְתְּרָא דְּדַהֲבָא נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְקַבָּלַת עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם וְתַרְגּ"מ מִצְוֹת, וְתוֹסֶפְתָּא דְּא הֵם תּוֹסְפוֹת לָרַבָּן מוֹסֵף שַׁבָּת וְיוֹם טוֹב וַעֲנִיַּת אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא שֶׁמּוֹסִיפִין בָּזֶה כֹּחַ בְּמַמְלִיא שֶׁל מַעְלָה בְּסוֹד הַכְּתוּב (תהלים סח,לה) תְּנוּ עֹז, קַבִּילַת עָלַי וְעַל יָרְתֵי בַּתָּרַאי הֵם צַדִּיקֵי הַדּוֹר עֶשְׂרִים רֹאשִׁים אֲבִיהֶם שֶׁבַּשָּׁמַיִם, לְהִתְפָּרֵעַ מִכָּל שְׁפַר אַרְגּ"ז נְכָסִין הֵם אוֹצָרוֹת שֶׁפַּעַל עֶלְיוֹנָה ת' אֶלֶף אַלְפִּין עוֹלָמוֹת דְּכַסְפִּין דַּהֲווֹ בְּעַזָּקָא דַּכְיָא, וְש"ע נָהוֹרִין הַמִּתְנַצְּלִין בְּאָרִיךְ, וְשֶׁפַע י"ג תִּקּוּנֵי דִיקְנָא, וְתִשְׁעָה תִּקּוּנֵי זְעִיר אַנְפִּין, וְשֶׁלֹשׁ מֵאוֹת וְעֶשֶׂר עוֹלָמוֹת הַגָּנוּזִין תְּווֹת כָּרְסְיָא דְּרִישָׁא שֶׁעָתִיד לְהַנְחִיל לְכָל צַדִּיק וְצַדִּיק שֶׁיֵּשׁ עוֹלָמוֹת, וְרַב טוּב הַצָּפוּן לַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, וְשֶׁפַע ז' רְקִיעִים שֶׁהֵם וִילוֹן, רָקִיעַ, שְׁחָקִים, זְבוּל, מָעוֹן, מָכוֹן, עֲרָבוֹת, שֶׁבּוֹ צֶדֶק וּמִשְׁפָּט וּצְדָקָה גְּנָזֵי חַיִּים וְגְנָזֵי שָׁלוֹם וְגְנָזֵי בְּרָכָה, וְקִנְיָנִין דְּאִית לֵיהּ תְּווֹת כָּל שְׁמַיָּא הֵם ז' אוֹצָרוֹת וְאֶרֶץ הַחַיִּים, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, דְּקִנְאֵי הֵם קִנְיָן שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וּדְעָתִיד אֲנָא לְמִקְנֵי אִילֵּין ג' אֶלֶף דָּרִין דְּיַמִּין קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַתְבָּא רוּחֵיהּ לֵיהּ וְלִשְׁרִיהּ בֵּיהּ, נְכָסִין דְּאִית לוֹן אֲחֲרָיוּת הֵם אֶרֶץ אֲבוֹתֵינוּ, וּדְלֵית לְהוֹן אֲחֲרָיוּת הֵם אַרְצוֹת שֶׁאֵר עַמִּין כִּי הֵם כְּמִטַּלְטְלֵי דְמָיָא, כְּלֹהוֹן יְהוֹן אֲחֲרָאִין וַעֲרָבָאִין לְפָרוֹעַ מִנָּהוֹן שְׁטַר כְּתוּבָתָא דְּא אֲפִילּוּ כָּל הַדּ' עוֹלָמוֹת אֲצִילוּת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה הֵם עֲרָבָאִין לְפָרוֹעַ שְׁטַר כְּתוּבָתָא דְּא, גָּדוֹלָה דַּיָּן הֵם נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע וְתַרְגּ"מ מִצְוֹת, וְתוֹסֶפְתָּא דְּא הֵם תּוֹסְפוֹת אֶרֶץ לַיְנִי קְנֵיתִי וְקַדְמוֹנִי, וַאֲפִילּוּ מִן גְּלִימָא דְּעַל כִּתְפָּאי מִנ' עוֹלָמוֹת בְּרִיאָה יְצִירָה עֲשִׂיָּה, מִן יוֹמָא דְּנָן וּלְעָלַם, וַאֲחֲרָיוּת שְׁטַר כְּתוּבָתָא דְּא וְכוּ' קַבֵּל עָלָיו וַיִּתֵּן דָּנָן מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא כְּאַחֲרָיוּת וְוִוטָמָר כָּל שְׁטָרֵי כְּתוּבוֹת וְתוֹסְפוֹת דְּנָהֲגִין בִּבְנוֹת יִשְׂרָאֵל, הֲשַׁשְׁוִין כְּתִקּוּן וַכְמֵנוּ זְכְרוֹנָם לִבְרָכָה כְּשֵׁשָׁר תִּקּוּנֵי הַנַּעֲשִׂים ע"י בָּעוֹלָמוֹת הָעֶלְיוֹנִים, דְּלָא כְּאַסְמַכְתָּא וְדְלָא כְּטוֹפְסֵי דְשְׁטָרָא, וְקִנְיָנָא מִינֵּיהּ קְנֵין שָׁמַיִם וָאָרֶץ לְבָרֵת בְּתוּכַת יִשְׂרָאֵל בַּת נְדִיבֵי עַמִּים וְוִוטֵי אֶרֶץ מַלְכוּת דָּוִד וּשְׁלֹמֹה, עַל כָּל הָא דִּכְתַב וּמְפוֹרָשׁ לְעֵיל שֶׁקִּבֵּל עָלָיו לְפָרְנֵס כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּפַרְנָסָה טוֹבָה בְּלִי שׁוּם הֶפְסֵק וּבְלִי שׁוּם מְנִיעָה בָּעוֹלָם, הֵן פַּרְנָסָה רוּחָנִי וְהֵן פַּרְנָסַת הַנַּעֲשִׂים בְּהַרְוָחָה גְּדוֹלָה, בְּמָנָא דְּכַסְיָא לְמִקְנֵא בֵּיהּ הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁהִיא כְּלֵי אוּמָנְתּוֹ, וְעַל פִּי עֵנֵי עֲדִים כְּשֵׁרִים הֵם שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לב,מ) וְאָעִידָה בָם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהַכֹּל שָׁרִיר וְקַיָּם לָעַד אָמֵן.

מַזָּל טוֹב לְכָל יִשְׂרָאֵל עַד עוֹלָם. וְעַתָּה כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמְּדָהּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שם לא,יט).

מַזָּל טוֹב:

דפוס והוצאת פְּאֵר קדית יואל רצ"ז

בתנאים. וכתחומה תהיה למז"ט "בשבי בשבת" כו'. וכן בנוסח הכתובה מתחיל "בשבי בשבת" שבה ימים לחודש סיון כו'. לע"ג דבשבת פ"ו ע"ג ימר רבי בשבת ניתנה תורה כו'. עי' בהגהות היעב"ן (שם) דז"ל בשבת ניתנה תורה, לכך מרמז"ב שקב רוח לחתת יתנו וסובר שבת"ם ונהנה כמ"ש בפרל"ן פמ"ו, ס"ב. ח"ל הפרל"ן שם רמז"ב שומר ערב שבת בשבה לחדש בשם שמת סיוס קבלו ישראל את התורה כו'. וע"ג בשיטור הרד"ל שכן הוא במכילתא בשלח פרשתא דויסע סו"פ ו' לירח סיון להיות בתחד בשבת כו' ונמלתא שומר בחדש הטליסי בשבי בחדש בשבי בשבת, ע"כ. ונרמזה דהמחבר סדר נוסח הכתובה הלז נקט בשיטת הפרל"ן:

אחי"כ. מלשהי בספר נהיג מנוהיך (הספרדי) (מדפס בלוורנא שנת תר"ו) דף קע"ט ע"ב, בנוסח בתובה שנוהגים הספרדים בשעת הוצאת ס"ת, (והוא ג"כ מהמחבר

ר' יצחק נאפחאלי מחבר ספרי תשובות וכתובה דיוקן), ושם כ' בשלמא הנוסח "בשבי בשבת תניך את הברשוס בקהל היעקב", יום לקהלתי את תורה הוקיני לך חי ונקהל. שהרי יומיס שבה ימים לחדש סיון". ופי' שם המפרש ז"ל, שבשבת ימרו ימר רבי לכו"ע בשבת ניתנה תורה, וכך ימרו בסדר שלם פרק ה', המעורר ז"ל סמך על מ"ש בפרל"ן פמ"ו שבשבי בשבת ניתנה תורה כנ"ל, וכשיטה הרוקח ז"ל סי' רל"ו ע"ש. ומורי ז"ל היה אומר שפירוש בשבי בשבת כלו"ל שבת על שבת ניתנה תורה, ולפחד המתחילים לך נסיעה ליו, כי לשונות הללו המתחילים בבתים לאו, הם הלשונות שנהגו לכתוב בכתובה על שם ולפחדו, ובשבי בשבת אחוז יום בשבת. ולפחד המתחילה לך נסיעה ליו, כי לשונות הללו המתחילים בבתים לאו, הם הלשונות שנהגו לכתוב בכתובה על שם ולפחדו, שבשבי בשבת הוא כנגד מה שכותבים בכתובה ברביעי בשבת, ופ"ב הוא על שבי בשבת על שבה בחדש. ולכך שבי בחדש רמזו בסוף הבית (כמו שהם כתבו שבשבת אחוז יום בשבת) שבה ימים לחדש סיון, כנ"ל: (המגי"ב י.ח.ש.)

בס"ד

Cong. Yetev Lev
D'Satmar
Boro Park

קהל יטב לב
ד'סאטמאר
בארא פארק

בית המדרש הגדול - ביהמ"ד 10 עוו. - ביהמ"ד 15 עוו. - ביהמ"ד 18 עוו.
ביהמ"ד קדושת יום טוב - ביהמ"ד ברך משה - ביהמ"ד דברי יואל - ביהמ"ד תפלה למשה-16 עוו. - ביהמ"ד 36 סט.

Main Office: POB 190520 • Brooklyn NY 11219 • 718.633.7140

להגיד שבחו של אהר"ן

באותות הוקרה והודאה, נברך בזה מעומקא דליבאה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ האי גברא יקירא, ארי שבחבורה, רב פעלים לתעודה ולתורה, עומד לימין קהילתינו המעטירה, מסור בלב ונפש למענינו חשיכה כאורה, אהר"ן עומד ומטיב לכל תדירא

הרבני היקר הנכבד, רודף צדקה וחסד

מוה"ר אהרן דוב הלוי געטטער הי"ו

חבר הנהלת קהילתינו הק'

לרגל תת ה' שמחה כפולה במעונו

שמחת אירוסי בתו המהוללה למז"ט בשעטו"מ

עב"ג החתן החשוב והנעלה, מופלג בכל מידה טובה ומעלה

כמר **אלטר ישעי' הירש** הי"ו

בן מחו' ידידינו החשוב והנכבד

מוה"ר **דניאל יהודא הירש** הי"ו

ולרגל היכנס בנו כמר אברהם ני"ו לעוהתוה"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרווות מהם ומכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא, אושר ועושר והרחבת הדעת, רב ברכות ושובע שמחות, תמיד בכל עת, וכל טוב סלה.

החותמים למען שמו ברגשי הודאה והערכה

הנהלת הקהילה

בארא פארק יע"א

ביום חתונתו זו מתן תורה

סדר לימוד במקהלות

נעשה ונשמע

יום שני של חג השבועות

ביום מתן תורתינו הקדושה

בהיכל
בית המדרש הגדול
דק"ק קרית יואל
יצ"ו

וְבָאוּ נִלְאָם בִּבְרִית יַחַד

ברוזא קרא בחיל קול ה'
חוצב להבות אש לקראת זמן תורתינו
הכריז בשער עטרת ראשינו

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לקבוע סדר מיוחד של לימוד התורה
במעמד קהל רב "ביום מתן תורתינו"

מעמד רבתי

לימוד התורה

ביום שני של חג השבועות הבעל"ט

בהיות הבוקר משעה 8:30 עד תפלת שחרית

כל קהלא קדישא הדין רברביא עם זעיריא כאיש אחד בלב אחד

בכל בתי מדרשינו הגדולים די בכל אתר ואתר

הר ציון קרית מלך רב:

ק"ק קרית יואל יצ"ו

בעלי בתים – אברכי הכוללים – בחורי חמד

בהיכל האדיר והענק

בית המדרש הגדול

חברי אהבת קדומים: בהיכל ראזענבערג

ווילליאמסבורג

ביהמ"ד הגדול
הופפער סטריט

ביהמ"ד בית מנחם צבי
וואלאבאוש סטריט

ביהמ"ד ברך משה
סקילמאן סטריט

ביהמ"ד בנין בראך
בערפארד פארק

ביהמ"ד בנין געלבשטיין
שבונע קעסקעיד

מאנסי

ביהמ"ד הגדול
13 מאנסי בלווד.

מאנטרעאל

ביהמ"ד הגדול
פארק עוו.

בארא פארק

ביהמ"ד הגדול
53'סטע סטריט

בית מדרשינו
10'טע עוו.

בית מדרשינו
15'טע עוו.

בית מדרשינו
18'טע עוו.

מאנטשעסטער

ביהמ"ד ויואל משה
דקהל יסב לב ד'סאטמאר

ארה"ק

ירושלים, בני ברק
בית שמש

סדר וזמן הלימוד לאנ"ש דרי ארצינו הקדושה (החוגגים יום אחד לבד) יתפרסם בעז"ה במודעות מיוחדות

אנטווערפען

ביהמ"ד הגדול
דקהל יסב לב ד'סאטמאר

לאנדאן

ביהמ"ד הגדול
26 קלעפטאן קאמפאן

בְּשִׁבְעָה בְּסִיוָן נִיתְּנָה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל